عەمر خالید

ئارامگرتن وخۆنەویستن

وەرگێڕانی کانیاو محمد لەك

دارالمعرفة
بەیرووت

کتێبخانەی نارین
هەولێر

ئارام گرتن وخۆنەویستن

((خوڕەوشتی ئیماندار))

نووسینی :عەمر خالید

وەرگێڕانی:كانیاو محمد لەك

كتێبخانەی نارین

هەولێر

بسم الله الرحمن الرحيم

ئارامگرتن

ئارامگرتن

دایکی ڕەوشتەکانە

سەبر و ئارامگرتن ڕەوشتێکە لە ڕەوشتە سەرەکی یەکانی ئایینە ڕاست و ڕەواکەمان، بە گشتی پەلی هاوێشتۆتە ناو هەموو لایەنەکانی ژیانی ئادەمیزادەوە.

هەندێك لە گەنجان دەڵێن: من دەناڵێنم بە دەست فلان تاوانەوە، چ کارێك بکەم باشە؟ منیش پێ ی دەڵێم: ئارامبگرە، وا دەزانێ ئەوەی پێی دەڵێم قسەی سەر زاری یە. یەکێکی تر دەڵێ: هەوڵ دەدەم بۆ نوێژی بەیانی زوو هەڵسم، بەڵام ناتوانم، چی بکەم باشە؟ منیش پێ ی دەڵێم: ئارامبگرە!

دیارە مانای ڕاست و دروستی ئارامگرتن لە ناو چووە و نەماوە وە ووشەی ئارامگرتن لای زۆربەمان بۆتە ووشەیەکی تیۆری

سەرزاری. بەڵام کێ لە ئێمە وەك پرۆگامێکی کرداری بۆ چارەسەری هەر گیرۆگرفتێك ، وە بۆ گەیشتن بە هەر ئامانجێك دەیبینێ...!؟

ئارامگرتن کلیلی... بوونە!

سەرنج بدە و بیرێك لە دروستکراوەکانی خودا بکەوە...مرۆڤ لەناو سکی دایکی بەچەند قۆناغێك دروست دەبێت و گەورە دەبێ... رووەکیش (گوڵ و دار و گژوگیا) بە چەند قۆناغێکدا تێدەپەڕێت تا گەشە دەکات و پێ دەگات... وە هەروەها کە سەیری ڕۆژ و شەو دەکەین دەبینین بەیانیان خۆر هێدی هێدی هەڵدێت و بەدەردەکەوێت پاشان وورده وورده دەمەو ئێواره وون دەبێت و ئاوا دەبێت... خودای بەخشندە و میهرەبان ئاسمانەکان و زەوی بە شەش ڕۆژ دروستکردووە، لەو کاتەی کە دەیتوانی بە توانا و هێز و دەسەڵاتی خۆی بە یەك ڕۆژ یان بە چاو تروکانێك دروستیان بکات...!

لێرەدا خوای بێ هاوتا و گەورە ویستی بە دروستکردنی شەش ڕۆژیی زەوی و ئاسمانەکان ، ئەوەمان فێر بکات کە هەموو شتێك لەم بوونەدا ئارامگرتنی دەوێ و وورده وورده دروست دەبێت...کەواتە ئارامگرتن کلیلی دروستبوونە.

پـاکی و بێگـەردی بـۆ خـوا... ! بـوون و دروسـتبوون هـەر هـەمووی لەسـەر بناغـەی ئـارامگرتن قۆنـاغ قۆنـاغ دروسـت بـووە ودروست دەبێت.

هـــــەموو شــــتێک لــــە ژیانــــدا ئــــارامگرتنی دەوێ

گەر دەتەوێ لە کار و پیشەتدا سەرکەوی وبڕوانامـە وەرگـری پێویستە شازدە ساڵ بخوێنی و ئارامبگری..ئەگەر دەتەوێ گوێڕایەڵی خـودا بیـت پێویـستە لەسـەر ئـەو گوێڕایەڵیانـە ئـارامبگری...گـەر دەتـەوێ واز لـە گونـاه و تـاوان بـێنی (ژەنـگ و قرێـژەکان لـە دڵ لابەری)! دەبێ ئارامبگری وە بە ورەیەکی بە هێز نەفسی خۆت بگری و بەرنامەڕێژی وورد و جوانی بۆ دابنێیت.

دە بزانـە تـا چ ڕادەیـەك ڕەوشـتی ئـارامگرتن هـەموو کـون و کەلەبەری ژیانمانی گرتۆتەوە، بـوونی وەك پێویـست وە دەسـت پێـوە گـرتنی مایـەی بەختـەوەری و شـادمانی و سـەرکەوتنە ، هـەر لەبـەر ئەوە زاناکان دەڵێن ((کامڵی دونیا و ئایین بە ئارامگرتنەوە بەندە)).

پاکی و بێ گەردی بـۆ خـوا !! ئایـا هـیچ ئازایەتییـەك بـە بـێ ئـارامگرتن هەیـە؟ ئایـا ئاوەدانکردنـەوەی وڵات و دروسـت کردنـی کۆشك و تەلار و بەستەکان بێ ئارامگرتن دەبێت؟ ئایا چاکە کـردن و گوێڕایەڵی دایك و باوك بە بێ خۆگرتن دەبێت؟ ئایـا گەشـە کـردن و پەرە پێدانی ئابووری وڵات بە بێ ئارامگرتن دەبێت؟

ئایا خوێنەرەوەی ئەم پەرتووکە وە کار وکردەوە پێ کردنی بە بێ ئارامگرتن دەبێ؟!

بە بێ ئەو ڕەوشتە مرۆڤ دەفەوتێت...!

چی وای لە مرۆڤی داوێن پیس کردووە گوناە و تاوانی ناشەرعی ئەنجام بدات؟ لەبەرئەوەی ئارامی نەگرتووە تا ئەو کاتەی حەلالی خۆی بە قسمەت دەبێ.

ئەی چ هۆیەك وای لەو کەسە کردووە خۆی لەسەر تلیاك و ماددە بێهۆشکەرەکان ڕابهێنێ ؟ چونکە ئەو لەسەر ئەو بەلا و نوشوستیانەی کە بەسەری هاتبوو ئارامی نەگرت یاخود لەسەر ئەو کاتە بەتاڵ و بێ ئیشییەی کە هەیبوو ئارامی نەگرت و خاوەن بەرنامەی ڕاست و دروست نەبوو...

خۆ ئەگەر سەبر و ئارامگرتن نەبێ ئەوا هەمووومان سەرقاڵی گوناە و حەرام دەبین لە ئەنجامدا مرۆڤایەتی پەکی دەکەوێت...

بە ڕاستی تەواوی ئایین و دونیا بە ئارامگرتنەوە بەندە...

دەی هەڵسە و بە ئاشکرا ڕایگەیێنە! لەوەودوا ئەم تاوانە ئەنجام نادەم ئارام دەگرم وخوا لەگەڵمە و پشتیوانمە.

لە یەک چوونێک ماناکە ڕوون دەکاتەوە

زاناکان دەڵێن: هەر نەفسێك ڕکێفی بەندەکە خۆیەتی یان بۆ بەهەشتی دەبات یانیش بۆ دۆزەخ، وە لغاوی نەفسیش ئارامگرتنە،

جا هەر کە لغاوەکەت بەرداو بەرەڵڵات کرد ئەوا نەفست چی بوێ بۆ ئەوێت دەبات.

چـی دەکـەیت گـەر سـواری ئۆتۆمبێلەکـەت بوویـت وە بـە خێرایـی ١٠٠ کـم ڕۆیـشتیت پاشـان زانیـت ئۆتۆمبیلەکـەت سـوکانی ناسورێ یـان (ئـامێری وەسـتانی) نـەماوە !! باشـە چـی دەکـەیت گـەر زانیت دوا ڕێگات بەهەشتە یان دۆزەخ؟!... کۆنترۆڵەکـەت ئارامگرتنـە ئایا دەتوانیت بڕۆیت و کۆنترۆلی ئارامگرتنی خۆت لە دەست نەدەیت و بەسەر خۆتا زاڵ بیت؟

ووشەی ئارامگرتن لە زماندا :

ووشەی ئارامگرتن لە زماندا واتە، گرتن یان مەنع کردن.

کە دەڵێی من ئارامم گرتووە واتە، من نەفسی خـۆم گرتـووە، من نەفسم مـەنع کـردووە...گـەر بڵێـی لـە گوێڕایەڵیەکانـدا نەفسی خـۆم گرتـووە واتـە، درێـژە بـە گوێڕایەڵیـەکان دەدەم و لەسـەری بەردەوامم. ئەگەریش بڵێی من نەفسی خـۆم لـە گونـاه و تاوانەکانـدا گرتووە واتە، دەرگای تاوانم داخستووە.

خوایە گیـان یارمەتیـدەرم بـە لـە گـرتنی نەفسم لـە....... وە لە....... لە..... خوایە ئامین.

لێکدەرەوە...

ووشەی سەبر لە قورئانی پیرۆزدا (٩٠) جار نـاوی هـاتووە کـە هیچ ڕەوشتێکی تر ئاوا ئاماژەی پێ نەکراوە.

لە ڕاستگۆیی و ڕاسپاردە (ئەمانەت) زیاتر باس کراوە ...ئاخۆ دەبێ نرخ و بەهای ئەم ڕەوشتە چەند بێ؟

ئـەی خـاوەن ڕەوشـتی (ڕاسـتگۆیی)، خـودا پاداشـتی خێرتـان بداتـەوە. ئـەی ئەوانـەی ئـەمانەت پـارێزن، خـوا پاداشـتی خێرتـان بداتەوە. ئەی ئەوانەی بـە دڵسۆزی بـۆ خـودا خێـر و چاکە دەکەن ، خوا پاداشتی خێرتان بداتەوە. ئێستا کاتی ئەوە نەهاتووە خۆمان بە ڕەوشتی سەبر و ئارامگرتن بڕازێنینـەوە کـە لـە قورئانـدا لـە هـەموو ڕەوشتەکانی تر زیاتر ناوی هاتووە.

ئایا حەز دەکەیت لەگەڵ خودا بیت؟!

ئێستا کەش و دۆخێکی ئیمانی بۆ خـۆت برەخسـێنە، دەسـت بکـە بـە خوێندنـەوەی ئایەتـەکانی قورئـانی پـیرۆز، جـا وەهـا بیاخوێنەرەوە وەك چۆن بڵێی بۆ تۆ دابەزیووە.

ئایا تۆ ئامادەی لەگەڵ ئایەتەکانی خوا بژی؟

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿اسْتَعِينُواْ بِالصَّبْرِ وَالصَّلاَةِ إِنَّ اللّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾[1].

---

[1] سورة البقرة، ١٥٣.

واتــه: (داوای كۆمــەك و یارمــەتی لــە خــودا بكــەن بــە هــۆی ئارامگرتن و نوێژ كردنەوە، دڵنیا بن كە خـوا یـار و یـاوەری خـۆگر و ئارامگرانە)[1].

گەر ترسای نەفست تووشی تاوان و گونـاه بێـت، ئـارامبگرە و نوێژ بكە... بۆ بە گوێ ی خوا ناكەیت ، ئاخر لەو زیاتر كێت هەیە؟

گەر تام و چێژی ئەم ووشانە ناكەیت... هەر نەبێ سوودی لێ وەرگرە...

مژدە بۆ تۆ ئەی ئارامگرەكە...!!

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَـوفْ وَالْجُـوعِ وَنَقْـصٍ مِّـنَ الأَمَـوَالِ وَالأنفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ﴾[2].

واتە (سوێند بە خوا تاقیتان دەكەینەوە بە كـەمێك لـە تـرس و بیم و برسێتی و كەم بوونی ماڵ و سامان و مردنـی كـەس و كـار و تیاچوونی بەروبوومی كشتوكاڵ، جا مژدە بدە بەو كەسانەی خۆگر و ئارامگرن).

ئـەوە كـێ یـە لێـرە مـژدە دەداتـە ئـارامگران و خـۆگران...؟ لەبیرنەكـەی وەهـاش قورئـان بخوێنیـەوە وەك چـۆن بڵێـی بـۆ تـۆ دابەزیووە.

---

[2] سورة البقرة: ١٥٥

پاداشتی بێسنوور و بێ ژماره

خوای گەورە لە ئایەتێکی تردا دەفەرموێ:

﴿إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾[1].

واتە: (بە ڕاستی تەنها خۆگران پاداشتیان بێ سنوور و بێ ژمارەیە).

ئەگەر خاکێکی ووشك و بێ ئاوت بینی.. پاشان بینیت خوا ئاوی موبارەکی بەسەردا باراند ... ئەنجامەکەی چی دەبێت؟... دەبا ئەو خاکە دڵی تۆ بێت بارانەکەش ئارامگرتنت بێت...

لە تەفسیر و ڕوون کردنەوەی ئەو ئایەتەدا دەڵێین: ئارامگران چاکە و خێر دەڕژێتە سەریان، چاکە و خێر ڕژانەکە بە بێ سنوورە و بێ ئەندازەیە. باشە، بۆ تەنها ئارامگران؟! چونکە ئەوان ئارامیان گرت لەسەر تاقیکردنەوەکانی دونیا... تەنانەت یەك ووشەی بێزاری و ماندوو بوون و تووڕە بوون لە دەمیاندا نەهاتە دەرەوە، لە دونیاشدا بە کار و فەرمان و قەزا و قەدەری خودا ڕازی بوون وە خواش لە ڕۆژی دوایی لێیانی نەپرسی یەوە، لەبەر ئەوە تەنها کارێك کە پاداشتەکەی نازانیت چەندە ئارامگرتنە، بۆ نموونە: پاداشتی کار و کردەوەی چاکەیەك بە دەیە، وە ئەوانەی ماڵ و سامان لە پێناوی خوا دەبەخشن پاداشتەکەی یەك بە حەوت سەدە.

---

[1] سورة الزمر: ١٠ .

بەڵام پاداشتی ئارامگرتن بێ سنوور و بێ ئەندازەیە... ئای چ خۆشی یەکە بۆ ئەو کەسەی کە ئەم ئایەتە چووە ناخی دڵیـەوە...و لەوێ جێگیر بوو.

ئارامدەگری تا خوا خۆشتی بوێ...!؟

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ﴾[1].

واتـــە: (خـــوای گـــەورەش ئـــەو ئـــارامگر و خۆراگرانـــەی خۆشدەوێت).

ئێستا لە کاری نابەجێ ئارامدەگری تا خوا خۆشتی بوێت؟ یان نا؟ ئارامدەگری ،چاوت لە نەزەر بپارێزی تا خوا خۆشتی بوێت؟ یان نا؟ ئارامدەگری، (لە پشت کردنە حەرام) تا خوا خۆشتی بوێت ؟ یان نا؟ ئارامدەگری ،گوێڕایەڵی دایك و باوکت بیت تا خوا خۆشتی بوێت، یان نا؟ ئارامدەگری، هەوڵ و تەقەلا بدەیت و بخوێنیت تا خوا خۆشتی بوێت یان نا؟

پێشەوایەتی لە دونیا و ئاییندا بۆ کێیە؟

خوای گەورە دەفەرموێ:

---

[1] آل عمران: ١٤٦ .

﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾[1].

واته: (ئەوانەی خاوەن صەبر و دڵنیایی بوون بە ئایەتانی ئێمە، گێڕامانن بە پێشەوا، کە ڕێنومایی کاربوون بە فەرمانی ئێمە (شایستەی ئەو ڕێزە بوون).

ئەو ئایەتەی سەرەوە باس لە قۆناغێك لە قۆناغەکانی ژیانی نەوەی ئیسرائیل دەکات، بەڵام لێرەدا خودای گەورە ڕایگەیاندووە کە دەسەڵات وەرگرتن و پێشەوایەتی لە دونیا و ئاییندا بە دوو شت دەست دەکەوێت:

(١)ئارامگرتن. (٢) دڵنیایی و بڕوایی تەواو...

یەکەمیان: بە ئارامگرتن... ئارامگرتن لەسەر بەرهەم هێنان... ئارامگرتن لەسەر چاککردنی بارودۆخی وڵات... ئارامگرتن لەسەر پەروەردەکردنی کەسێکی یان تاکێکی هۆشمەندی سەنگین... ئارامگرتن لەسەر دامەزراندنی خێزانێکی بەهێز و پتەو.

دووەم: بڕوا و دڵنیابوونی تەواو بە خوا...

ئەی خوایە... ئوممەتی ئیسلام لە دەست چووە و پارچە پارچە بووە...ئەی چۆن دەبێتە گەورە و پێشەوای گەلانی تر؟!!

کارێکی چاك و پەسند

---

[1] سورة السجدة: ٢٤.

خوای گەورە لە ئایەتێکی تردا دەفەرموێ:

﴿وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾[1].

واتە (لە ڕاستیدا ئەوەی دان بە خۆیدا بگرێت و چاوپۆشی بکات و لێخۆشبوو بێت (لە کاتێکدا کە دەتوانێت تۆڵە بسێنێت) بە ڕاستی ئەوە کارێکی بەجێ و چاك و پەسند ئەنجام دەدات، بە ڕاستی ئەو لەو کارانەیە کە پێویستە بکرێت).

ئەو کارە چاك و پەسندە...کە تۆ ئارامبگری و لە خەڵك خۆش بیت...؟

خودا لەگەڵ ئارامگر و خۆڕاگرانە و خۆشیانی دەوێت، وە خودا مژدەیان دەداتێ، وە هەروەها پێشەوایی و دەسەڵات بۆ ئەوانە... هێشتا دەرفەتت لە پێش ماوە... بەڵام تکایە ئارام بە!

فەرمانت پێ دراوە کە ئارامبگری

خودای گەورە دەفەرموێ:

﴿فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُوْلُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ﴾[2].

---

[1] سورة الشورى: ٤٣

[2] سورة الاحقاف: ٣٥ .

واتە (دان بە خۆدا بگرە و خۆڕاگربە (ئەی پێغەمبەر یان (ئەی ئیمانداران)، هەروەکو پێغەمبەرانی خاوەن ویستی بە هێز و خۆڕاگربوون).

وە هەروەها دەفەرموێ:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اصْبِرُواْ وَصَابِرُواْ وَرَابِطُواْ وَاتَّقُواْ اللّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾[١].

واتە: (ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە خۆگربن و خۆڕاگری و ئارامگری بەسەر خۆتاندا بهێنن، نەبەزن لە خۆگری مانەوەتان لەسەنگەر دا، هەوڵ بدەن هەمیشە لە سەنگەری خەبات و کۆششدابن، لە خودا بترسن و پارێزگار بن بۆ ئەوەی سەرفرازی (هەمیشەیی) بە دەست بهێنن).

سەرنج بدە... جەختکردنەوە و دووپاتکردنەوەیەکی بەهێز لە قورئاندا لەسەر خۆگری و ئارامگری بۆ پێغەمبەر(د.خ) و ئیماندارن.

ئایا ئەوانە ووشەی تیۆرین...؟ پاك و بێگەردی بۆ خوا... بەڵکو ووشەی کردارین و دەبێ جێ بە جێ بکرێن.

بۆ نمونە ئەگەر تۆ گرفتار و گیرۆدەی دەست (.....) تاوانی، ئەوا بە نەفست بڵێ: ئارام بە ، خۆت بگرە و نەکەی...!!

---

[١] سورة آل عمران: ٢٠٠

لەوەدا نەکەی... !

لـە کـار و کـردەوە نـا بـەجێ و ناپەسـندەکان لـە کۆمـەڵگای ئیسلامدا کە خودا پێی خۆش نـی یـە، بـێ ورەیـی و لاوازی سـوور بوون و لاوازی خۆڕاگرتنە، بۆ نموونە خۆشکێك دەڵێ:

حیجابم کرد و باڵا پۆش بوومە بەڵام دەزانم پاش ماوەیـەکی تر وازی لێ دێنم و لەچکەکە فڕە دەدەم (ئاخر من ئـارامم نـی یـە و وورە لاوازم).

بـەڵام مـن وەهـا ناتـانبینم... دەبیـنم باشـن وە هـیچ کـەم وکورپیەکتان نیە،... بە ویستی خوا لـە ئارامگرتنـا بـە هێـز و وورە بەرز دەبن...

ئەم ئامۆژگاری‌یە بۆ تۆ...

کـە چیرۆکی هـەر پێغەمبـەرێك دەخوێنیتـەوە لـە قورئـانی پیرۆزدا ، وە کـە سـەیری کۆتـایی چیرۆکەکە و دوا ڕیـزی ئایەتەکـە بکـەیت و لێـی ووردبیتـەوە ، ئـەوا کورتـە و پوختـەی چیرۆکەکە و چەند پەند و ئامۆژگاری‌یەکی تیـادا بـەدی دەکـەیت...بـۆ نموونـە لـە سورەتی هوددا، لە دوا ئایەتی چیرۆکی پێغەمبەر نوح ، خوای گـەورە دەفەرموێ:

﴿فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ﴾[1].

---

[1] سورة هود، ٤٩ .

واته: (جا خۆگر و نارامبه، چونكه به ڕاستی پاشه ڕۆژ بۆ خواناسان و پارێزگارانه).

پاكی و بێگەردی بۆ خودا... پوختەی سەرگوزشتەی پێغەمبەر نوح ئەم دوا ڕیزمیه (جا خۆگر و نارامبه، چونكه به ڕاستی پاشەرۆژ بۆ خواناسان و پارێزگارانه).

خوای گەوره ئەم سەرگوزشتەیه بۆ پێغەمبەر(د.خ) دەگێڕێتەوه بۆ ئەوەی خۆگربێ و نارامبگرێ، وه بۆ ئەوەی بزانێ كه سەركەوتن له دونیا و ناخیرەت هەر بۆ نارامگرانه.

ئایا دەتوانی له ئەمرۆوه ناوا قورئانی پیرۆز بخوێنیتەوه؟

باش بزانه كه سەركەوتن لەگەڵ نارامگرتندایه:

خوای پەروەردگار فێرمان دەكات كه سەركەوتنی ئایین و سەركەوتنی موسوڵمانان تەنها به نارامگرتنەوەیه ،وه ئەوەی لەسەر حەق نارامبگرێ هەر سەردەكەوێ.

خوای گەوره له سورەتی (البقرة)دا كاتێك وەسفی به یەكگەیشتنی طالوت و جالوت دەكات ، واته (بەیەكگەیشتنی دوو لەشكر: لەشكری ئیمانداران به سەرۆكایەتی طالوت و لەشكری كافران به سەرۆكایەتی جالوت)، جا كه دەگاته كۆتایی چیرۆكەكه دەفەرموێ:

﴿قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلاَقُو اللّهِ كَم مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللّهِ وَاللّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ۝ وَلَمَّا بَرَزُواْ لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُواْ رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ۝ فَهَزَمُوهُم﴾ [1].

واتە: (ئەوانەی دڵنیا بوون بە خزمەتی پەروەردگاریان دەگەن ووتیان: (مەترسن) چونکە چەندەها جار دەستەی کەم زاڵ بوون بەسەر دەستەی زۆردا بە فەرمانی خوا و خوا یار و یاوەری خۆگر و ئارامگرانە ۝ وە کاتێك لە بەرامبەر جالوت و سەربازانیەوە وەستان (نزایان کرد) ووتیان: پەروەردگارا خۆگری و ئارامگریمان پێ ببەخشە، (دڵ و دەروون) پێیەکانمان دامەزراو بکە و سەرمان بخە بەسەر قەوم و هۆزی بێباوەڕاندا ۝ ئەوسا ئیتر بە فەرمانی خودا لەشکری جالوتیان بەزاند).

ئینجا یەکسەر ئەم ئایەتە هاتووە (فهزموهم) واتە: ئەوسا ئیتر لەشکری جالوتیان بە فەرمانی خودا بەزاند).

بەڕاستی پەیوەندی یەکی پتەو لە نێوان سەرکەوتن و ئارامگرتندا هەیە، بە خوا ئەم قورئانە کاریگەری زۆرە لەسەر دڵەکان بەڵام...!

[1] سورة البقرة: ٢٤٩-٢٥١ .

تۆش ئەم ئایەتە بکە بە نزای بەردەوام و هەمیشەییت...
(پەروەردگارا خۆگری و ئارامگریمان پێ ببەخشە، (دڵ و دەروون) و پێکانمان دامەزراو بکە و بەسەر قوم و هۆزی بێ باوەڕاندا سەرمان بخە)

مەرجی ئێوە و مەرجی خوا

لە سورەتی (الانفال)دا خودای گەورە دەفەرموێ:
﴿إِن يَكُن مِّنكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُواْ مِئَتَيْنِ﴾[1].

واتە: (ئەگەر بیست کەسی خۆڕاگر لە ئێوە هەبێت ، ئەوا زاڵ دەبن بەسەر دوو سەد کەسدا).

پاکی و بێ گەردی بۆ خودا...! ئەگەر مەرجی ئێوە سەرکەوتن بێت ئەوە مەرجی خواش ئارامگری ئێوەیە.

ئایا لە تاوان و کردەوەی ناشیرین ئارامدەگری ؟ ئایا لەسەر گوێڕایەڵی ئارامدەگری ؟ ئایا بۆ خوێندن و فێر بوون ئارامدەگری ؟ ئایا لەسەر گوێڕایەڵی دایك و باوك ئارامدەگری ؟ ئایا تۆ سووری لەسەر ڕەوشتی ئارامگرتن؟ ئایا...؟

هەرگیز ناتوانی هیچ مەرجێك دابنێی تا لە بەرامبەر ئەوە مەرجێکت لەسەر دانەنرێت...تۆ کە بۆ خوا ئارامت گرت خوداش هەر سەرکەوتنت پێ دەبەخشی...

---

[1] سورة الأنفال ،٦٥

ئایا کێ وەفادارترە؛ تۆ یان خودا...!؟ حاشا لە خودا.

بۆچی پێغەمبەر ﷺ ئەم ووشانەی هەڵبژاردووە؟

دەبا لەگەڵ فەرموودەکانی پێغەمبەر ﷺ بژین کە باس لە ئارامگرتن دەکات... پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێ: ((الصَّبْرُ ضِيَاءٌ))[1] واتە: (ئارامگرتن ڕووناکی یە).

دووبارە بیخوێنەوە و لێی ووردبەوە، بزانە لەبەر چی پێغەمبەرﷺ ووشەی (ڕووناکی) هەڵبژاردووە؟

چی دەبوو ئەگەر بیووتایە: (ئارامگرتن هێزە) یاخود (ئارامگرتن بەڵگەیە) یان (ئارامگرتن وردیە)...

پێغەمبەرﷺ ووشەی (ڕووناکی) هەڵبژاردووە لەبەر ئەوەی تەنگوچەڵەمەکانی ژیان لە دونیادا چەند تاریکی یەکن لەوانە:

نەمانی دایك، نەمانی باوك، لە کیس چوونی ئەندامێك لە ئەندامەکانی لەش... ئەوانە هەمووی دڵتەنگی و خەمن کە مرۆڤ دەگەینێتە تاریکستانی و خەمۆکی و کوێربوون، وە هەروەها تاوان و گوناهەکانیش تاریکین، ئایا چ شتێك لە ناو جەرگەی تاریکییەوە بەدەردەکەوێت...؟ ڕووناکی... بەڵام چۆن ڕووناکی لە ناو تاریکی بەدەردەکەوێت...!؟ بە پێی فەرموودەی پێغەمبەرﷺ ئەو

---

[1] رواه مسلم في (الحديث: ٥٣٣)، والترمذي في (الحديث: ٣٥١٧)، وابن ماجه في (الحديث: ٢٨٠)، والإمام احمد في (الحديث: ٥\٣٤٢) .

ڕووناکییە ئارامگرتنە کە لەناو جەرگەی تاریکی غەم و خەفەت دەردەکەوێت و دەدرەوشێتەوە.

ئای ئەوە چ بەخشینێکە...!!!

پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێ:

(چ بەخشینێ نییە بدرێ بە هەر کەسێك چاکتر و باشتر بێت لە ئارامگرتن)[1].

ئێستا لە دڵەوە دەڵێی: (چاکترین شت لای من ئۆتۆمبێلەکەمە کە دوا مۆدیلە)... یان (سەروەت و سامانی وا و... وام هەیە...) یان (من لە شوێنی... ئیش دەکەم)... بە خوا چاکترین و خێرترین بەخشین کە پێت بدرێ ئارامگرتنە.

لە کاری ئیمانداردا سەرت سوڕدەمێنێ...!

پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێ : (لە ئیش وکاری ئیماندارا سەرت سوڕدەمێنێ کە هەمووی هەر خێرە بۆی ئەگەر تووشی شکستی بێت ئارامی گرت ئەوە بە خێر بۆی گەڕاوە، وە ئەگەر تووشی خێر وخۆشی بێت شوکرانەی خوای کرد ئەوە هەر بە خێر بۆی گەڕاوە ، ئەوەش بۆ ئیماندار نەبێ بۆ کەسی تر نی یە) [2].

---

[1] رواه البخاري في (الحديث،١٤٦٩) و (الحديث، ٦٤٧٠)، رواه مسلم في (الحديث، ٢٤٢١)، والترمذي في (الحديث، ٢٥١٧)، وابو داود في (الحديث، ١٦٤٤)، والترمذي في (الحديث، ٢٠٢٤)، والنسائي في (الحديث، ٢٥٨٧)، واحمد في (الحديث، ١٢\٣) .

[2] رواه مسلم في (الحديث، ٧٤٢٥).

ئای چ ووشـەیەکە... دڵ ئارامـدەکات و دەخـورپێنێ... نـەفس دەکاتەوە...ووشەی (ئیماندار).

ئیمانداره لەکاتی نـاز و نیعمەتـدا سوژدەی شوکرانه بۆ خـوا دەبات و سوپاسی دەکات، هەر ئیمانداریـشه لـه کـاتی تەنگانـه و گـیرو گرفت و ناخۆشیدا ئارامگره و پشتی بـه خـودا بەسـتووه...(ئـەوه بۆ ئیماندار نەبێ بۆ کەسی تر نیيه).

ئایا پیێشتر بیرت لەوه کـردۆتەوه...!!

له ناوه جوانەکانی خودا ناوی (الصبور) (بە ئارام) ئایا پێشتر بیرت لەوه کردۆتەوه...؟

ئەگـەر لـه ئارامگرتنـدا نـاز و نیعمـەت و شـکۆیی نـەبێ هـەر ئەوەنــدەت بەســه کــه ناوێکــه لــه نــاوه جوانــەکانی خــوا... ، وه لەبەرئەوەی له ناوه جوانەکانی خوایه ، ئێمەش خۆمان بەم ڕەوشـته جـوان دەکـەین بـەلاّم ئـەو هەسـته پێویـستی بـه دڵێکـه کـه خـوای خۆشدەوێت و بۆی دەژی.

ووشەی (الصبور- به ئارام) پله و پایەی بەرزتره له (الصابر - ئارامگر) و (الصبار) ، ووشەی (الصبور- به ئارام) مانای ئەوەیه کـه بـارو وەزعەکـەی لەسـەر ئارامگرتنـدا درێـژەی پێـدراوه و بەردەوامـه لەسەری بەلاّم ئارامگرتنێکه لەگەڵ ئـارامگرتنی ئـادەمیزادا جۆنيەك

نـین.. ئارامگرتنێکـه شایـسته و شـیاوی مـهقام وگـهورهیی زاتـی (عزوجل)ە. خوایگەورە دەفەرموێ:

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾[1].

واته(هیچ شتێك نىیه لەوێنەی ئەو زاتـه واتـه هـیچ شـتێك لەو ناچێت).

شەرم لە خوا ناکەیت...؟!

ئەم فەرموودەیە بخوێنەرەوە... وە ئەگەر کاریگەری لەسـەرت نەبوو، ئەوا بزانە کە خەوشێك لە دڵتا هەیە...!!

پێغەمبەرﷺ دەفەرموێ:

(کـەس بـه قـەد خـودا خـۆڕاگر و بـه ئـارام نىیـه لەسـەر خراپەکاری و تاوان،... خودا کە شەریك و کوڕی بۆ دادەنرێت ، ئینجا پاش ئەوە تەندروستیان باش دەکات و لەش ساغیان دەکات و ڕزق و ڕۆزیان پێ دەبەخشێ) [2].

پاکی و بێگەردی بۆ تۆیە خودایە...

سەیر کە...لەم ڕۆژگارەدا ڕێـژەی مـرۆڤ گەیـشتۆتە ٦,٥ مليـار کـەس... ئایـا چـەندیان خـوا دەپەرسـتن...؟ چـەندیان یـادی خـودا

---

[1] سورة الشورى، ١١

[2] رواه البخاري في (الحديث، ٦٠٩٩) و (الحديث، ٧٣٧٨)، ومسلم في (الحديث، ٧٠١١) و(الحديث،٧٠١٣).

دەکەنـەوە...؟ وە لـە بەرامبـەر ئەوەشـدا چـەندیان سەرپێـچی خـوا دەکەن...؟

لـە هەنـدێك شـەوانی ڕۆژەکـانی ساڵدا هـەر هـەموو خـەڵك نوقمی گونـاه و تـاوانن ، تـەنها ئەوانـەی خـوا ڕەحمـی پـێ کـردوون ، لەگەڵ ئەوەشـدا ئارامیـان لەسـەر دەگـرێ سـزایان نـادات و مۆڵـەتیان دەدات.

بۆ شەرم لە خـوا ناکەیت...تـۆ وا ئارامـت لەسـەر دایکت یـان خەسوت نیـیە چونکە... تـۆ ئارامـت لەسـەر هـاوڕێ و هاوپیـشەکەت نیـیە چونکە...ئایا هیچ قسەیەك کارتان تێ ناکات...؟

(خوایـە گیـان دڵێکـی بـە تـۆوە بەنـدی پـاکی بـێ خەوشـی زیندوومان پێ ببەخشی).

پاکی و بێگەردی بۆ تۆیە خودایە!!

(هیچ ڕۆژێك نیـیە دەریـا ئیـزن لـە خـودا وەرنـەگرێ وبڵـێ: ئەی پەروەردگار ڕوخسەتم بدەرێ نەوەی ئادەم نوقوم بکەم چونکە ئەوان ڕزق و ڕۆزی تـۆ دەخـۆن و غـەیری تـۆ دەپەرسـتن، چیاکانیش دەڵێن: ئـەی پـەروەردگارا، ڕوخـسەتم بـدەرێ بەسـەر نـەوەی ئـادەم خۆم تەبق بکەم و تەختیان بکەم چونکە ئـەوان ڕزقـی تـۆ دەخـۆن و غەیری تۆ دەپەرستن، زەویش دەڵێ: ئەی پەروەردگارا ڕوخـسەتم پـێ بدە نەوەی ئادەم قووت بدەم چونکە ئەوان ڕزق و ڕۆزی تۆ دەخۆن و

غەیری تۆ دەپەرستن، جا خوای گەورە و میهرەبانیش دەفەرمویٚ: (لێیان گەڕێن و وازیان لێ بێنن ئەگەر ئەوانتان دروست کردایە ڕەحمتان پێ ئەکردن و بەزەییتان پێ دەهاتن)).

سەیرە... بوونەوەرو دروستکراوەکانی خودا ئارامناگرن... بەڵام سەیری خۆگری و ئارامی خودا بکە کە چۆن مامەڵە لەگەڵ بەندەکانی خۆی دەکات...

(خوایە گیان ئارامگر و خۆڕاگرمان بکەیت).

ئایا ئەوە ڕاستە... !؟

زاناکان دەڵێن: (ئارامگرتن نیوەی ئیمانە).

پاکی و بێ گەردی بۆ خودا... ئەوە چۆن...؟ ئەگەر هۆیەکەتان زانی...!!

ئیمان: واتە گوێڕایەڵی و فەرمانبەرداری خوا بیت و واز لە گوناهو و کردەوەی ناشیرین بێنیت، ژیانیشت یان ناز و نیعمەتێکە کە بۆت دێت وە یاخود دەرد و بەڵایەکە کە بەسەرتا دێت. گەر ناز و نیعمەتت بۆ هات ئەوا شوکرانە و سوپاسی خودا دەکەیت... ئەگەریش دەرد و بەڵایەکت بەسەردا هات ئەوا خۆت ڕادەگری و ئارام دەگری.

کەواتە ئارامگرتن نیوەی ئیمانە:

نیوەی یەکەم: شوکرانە و سوپاسگوزارییە و نیوەکەی تریش: ئارامگرتنە.

لەبەر ئەوە پێویستە لەسەر ئیماندار لە کاتی خۆشی و شادیدا خوا بپەرستێ ئەویش بە: شوکرانە و سوپاس کردنی وە لە کاتی ناخۆشی و تەنگ و چەڵەمەشدا خوا بپەرستێ ئەویش بە: ئارامگرتن و خۆڕاگرتنە.

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾[1].

واتە: (بە ڕاستی ئا لەو شتانەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ ئەو کەسانەی زۆر دان بە خۆدا دەگرن و زۆر سوپاسگوزارن).

خودای میهربان سوپاسگوزاری و ئارامگرتنی لەیەك ئایەتدا کۆکردۆتەوە، چونکە ئیمان بە هەردووکیانەوە کامڵ دەبێت...

چاوەڕێی چی دەکەیت ئەگەر سەرت لێ بکرێتەوە... !؟

پاکی و بێ گەردی بۆ خودا هەر دەڵێی ئیمان لاشەیە ئارامگرتنیش سەرەکەیەتی... بیرێك بکەوە ئەگەر سەرت لێ بکرێتەوە... ئینجا ئارەزوو و هەوەستێکت هەبوو ئەوە چی ئەنجام دەدەیت...!؟ ئاخر سەرت لێ کراوەتەوە واتە (ئارامت نی یە)، کەواتە بە هەوەسی خۆت چیت بوێت دەیکەیت...

---

[1] سورة لقمان، ٣١

ئەو کەسەی ئارامگر نەبێ ئیمانی نیە

بەڵێ ئەگەر سەرت لێکرایەوە ئەوا دەمریت... ئارامگرتنیش بریتییە لە سەر.

باشە...ئەی کوا ئیمان لە کوێیە؟!!

بە شێوەیەکی جوان و چاک ئارام بگرە

پاش ئەوەی گرنگی ئارامگرتنمان بۆ دەرکەوت...ئێستا با بزانین شێوەی گونجاو و ویستراو لە ئارامگرتندا چۆنە...؟ خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿فَاصْبِرْ صَبْراً جَمِيلاً﴾[1].

واتە: (کەواتە خۆگر و ئارامگربە بە شێوەیەکی جوان و چاك).

هەروەها لە سورەتی یوسفدا پێغەمبەر یەعقوب دەفەرموێ:

﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾[2].

واتە (جا چارەم تەنها خۆگری و ئارامگرتنە بە جوانترین شێوە).

ئارامگرتنی چاك و جوان مانای چی یە؟

وە بۆ ووشەی (جوان) خراوەتە پاڵ (ئارامگرتن)؟

---

[1] سورة المعارج: ٥

[2] سورة يوسف: ١٨

ئارامگرتنی چاك و جوان ئارامگرتنێكه بـه بێ بێـزاری... بـه بێ دڵـەڕاوكێ... بـه بـێ دڵتـەنگی...وه بـه بـێ بەهانـه هێنانـەوه... ئارامگرتنێكـه بـه زمـان و بـه دڵ نـەك وەكو ئەوانـەی كـه بـه زمـان ڕازین و دڵیشی دەڵێ : ئەی خوایه بۆ و لەبەرچی؟

هـەر كەسـێك لـه هـەر كاتێـك ئـارامگرتنی زمـانی لەگـەڵ ئـارامگرتنی دڵـی بەیەكـەوه بـوون ئـەوا ئـەو كەسـه ئـارامگره بـه جوانترین شێوه.

ئەو كەسەش نیشانەی ڕازی بوون به سـەرو سیمایەوه دیـاره به بێ ئەوەی گرژو مۆن بێتەوه ، كـه سەیریـشی دەكـەی هـەر دەڵێـی تووشـی هـیچ كارەسـات و هـیچ نەهامەتیـەك نـەبووه...بـەڵام لەگـەڵ ئەوەشـدا ئـێش و ئـازاری دڵ و دەروونـی وه فرمێـسكی چـاوەكانی فەرامۆش ناكات... ئەوەش لەبیر نەكەی كه ئێمه مرۆڤین.

ئـارامگرتنی جـوان و چـاك مانایـەكی تـریش دەدا ئـەویش ئەوەیـه كـه ئـارامگرتنێكی گونجـاو و بـاش و بەجێیـه، بـۆ نموونـه: گـەنجێك نـاتوانێ ژن بـێنێ ئینجا ئارامـدەگرێ لـه گونـاه و حـەرام و كردەوەی نالەبار...ئیدی چاوی دێنێتـه خـوارەوه نـەزەر ناكات بـەڵام لەهـەمان كاتـا ئـیش ناكـات و هـەوڵ بۆخـۆی نـادات...كـه ئـەوەش ئارامگرتنێكی جوان وچاك نـی یـه، بەڵكو ئـارامگرتنێكی نابـەجێ و خراپـه، ئـارامگرتنی چـاك و جـوان ئەوەیـه كـه لـه گونـاه و تـاوان ئـارامبگری وه لـه هـەمان كاتیـشدا مانـدوو بیـت و ئارەقـه بڕێـژی.

ئەکەی لە ماڵ دانیشیت و بڵێی: من ئارامم گرتووە... بەڵکو هەڵدەستییەوە دەجووڵێیت وە کار و پیشە ئەنجام دەدەیت و ئارام دەگری...زۆربەی زۆرتان وا دەبینم کە ئارامگرتنێکی چاك و جوانی هەیە وایە!!؟

سەرنجێک

پاش ئەوەی ئارامگرتن و گرنگیمان زانی...ئینجا نموونەی ئەم بابەتەمان لە قورئانی پیرۆز و سوننەتەکانی پێغەمبەریشدا دا خستەڕوو ، پاشان ناوی خوای پیرۆز (الصبور- بە ئارام)مان زانی...دواتر شێوازی ئارامگرتنمان زانی (ئارامگرتنێکی چاك و جوان).

ئایا دەزانی چۆن خودا (یارانی ناو ئەشکەوت)ی ڕزگار کرد؟ باشە ئاخر ئەوە چ پەیوەندییەکی بە ئارامگرتنەوە هەیە...؟

سێ یارانی ئەشکەوت خوا ڕزگاریانی کرد کە قەتیس بوو بوون لە ناو ئەشکەوتێکا... جا هەریەکەیان بە جیا نزا و پاڕانەوەی بۆ خودا کرد بەو کردەوە چاکە و پوخت و پاکەی کە لە ڕابردووی خۆیدا تەنها بۆ خوا ئەنجامی دابوو.

ئێستا تێگەیشتی مەبەستم چی بوو...دەی با بکەینە بەشی دووەم... ئارامبگرە با نیازت تەنها بۆ خودا بێت هەروەك یارانی ئەشکەوت.

جۆرەکانی ئارامگرتن

١. ئارامگرتن لە تاوان و گوناهەکان.

٢. ئارامگرتن لەسەر بەلاّ و موسیبەتەکان.

٣. ئارامگرتن لەسەر گوێڕایەڵییەکان.

باشترینیان کامیانن... !؟

کەسانێك لە ئێمە هەن لە کاتی موسیبەتا بەهێز و خۆگر و نەبزێون، بەلاّم بۆ ئەنجامدانی گوناه و تاوان ئۆقرەیان نییە، کەسی تریشمان هەیە لەسەر گوێڕایەڵی و فەرمانبەرداری خودا ئارامگرە جا چ نوێژ بێت...چ ڕۆژوو...یان شەو نوێژەکان بێت بەلاّم بۆ تاوان و گوناه سەبری نییە، واتە: (خوا پەرستە و بۆ خوا گوێڕایەلە ، بەلاّم ناتوانێ بەرگەی تاوان بگرێ و ئارامی نییە)... ئەومیان نموونەیەکی سەیرە... بەلاّم لەمە سەیرتر ئەو کەسەیە کە خوڕەوشتی بەرزە، بەلاّم نوێژی بەیانی ناکات !!!؟... هتد.

بەلاّم ئایا باشترینیان کامیانن...؟ باشترینیان ئەو کەسەیە کە هەر سێ سیفاتی ئارامگرتنی تێدا کۆ دەبێتەوە.

کاتی تەنگانە ئارامدەگرێت، لەسەر گوێڕایەڵی خودا ئارامدەگرێت وە لە گوناه و تاوانەکانیش دوور دەکەوێتەوە وئارامدەگرێ. ئا بەم جۆرە ئارامگرتنەکە تەواو و کامڵ دەبێت...

پرسیار و وەڵام

کام جۆری نارامگرتن لە پێشترە ...!؟

پ١: کامە جۆر لە پێشترە؟... ئارامگرتن لەسەر دەرد و بەڵاکان، یان لەسەر گوێڕایەڵی و فەرمانبەرداری خودا، یاخود لەسەر نەکردنی گوناھ و تاوانەکان.

بیرێك بکەوە ئینجا وەڵام بدەوە...

و١/ ئارامگرتن لەسەر گوێڕایەڵی کردنی خودا لە ئارامگرتن لە نەکردنی تاوانەکان لە پێشترە...ئەوە چۆن!؟ ئەی خۆ ئارامگرتن لەسەر دەرد و بەڵاکانیش گەورەن.

بەڵا و تەنگوچەڵەمەکان زۆر ناخۆش و زۆر سەختە...!!

بەڵام ئارامگرتن لەو کاتانەدا بە زۆرییە و ناچاری یە، بەڵام ئارامگرتن لەسەر گوێڕایەڵی کردنی خودا وە پەیرەویکردن و بەردەوام بوون لەسەر خواپەرستی، وە هەروەها ئارامگرتن و خۆگرتن بۆ ئەنجام نەدانی تاوان و کردەوەی ناشیرین... ئەوانە هەمووی بە دەست خۆتە و بە ویستی خۆت هەڵیدەبژێری.

تێبینیەك: ئەو قوتابیەی کە لە تاقیردنەوەکانی کۆتایی ساڵا دەردەچێ ئەو قوتابیەیە کە لە کاتی خوێندنا وە لە کاتی پێداچوونەوەدا...وە بە درێژایی ساڵەکە هەر تەنها بەخۆی وەڵامی

پرسـیارەکانی دەدایـەوە پاشـان جـەختی لەسـەر چـاو پیاخـشان و دووبارە سەیرکردنەوەی وەڵامەکانی دەکردەوە.

کامیان قورسترە...!؟

پ٢/کامیـان قورسـترە؟ ئـارامگرتنی گـەورەمان یوسـف لـە هەڵبـژاردنی بەندیخانـە، یـاخود ئـارامگرتنی ئـەیوبی تـاقیکراو بـە نەخۆشی وە بە لێ سەندنەوەی ماڵ و سامان و منداڵەکانی.

و٢/ بێ گومان ئارامگرتنی یوسف، چونکە گەورەمان یوسف بە ویستی خۆی خرا بەندیخانەوە.

پ٣/ کامیان قورسترە، ئارامگرتنی گەورەمان یوسف لە تاریکی ناو بیرەکە یان ئارامگرتنی لە تەنگ و چەڵەمەی بەندیخانە ؟

و٣/ بێگومـــان ئـــارامگرتنی لـــە ناخۆشـــی بەندیخانـــە... هەرچەندە تاریکی بیرەکە زۆر سەخت و بە ئازار بوو بەڵام بە دەست خۆی نەبوو بەڵکو براکانی خستی یانە نـاو بـیرەوە ، بـەڵام سـەبارەت بـە بەندیخانـەوە ئـەوا بـە ویـستی خـۆی هەڵبـژارد نـەوەکا لەگـەڵ خێزانـی عـەزیز تووشـی تـاوان و گـومرایی بێـت لەبـەر ئـەوە بەندیخانەی لا باشتر بوو وە لەوێ ئارامیگرت.

کامیان بە پلە و پایەدارترە...!؟

پ٤/ ئێستا کامیان به پله و پایەدارترە؟... ئارامگرتن لەسەر گوێڕایـەڵی و ملکەچـی بـۆ خـودا یـاخود ئـارامگرتن لـە تـاوان و سەرپێچی خوا؟

و٤/ زاناکـان ڕای جیـا جیایـان خـستەڕوو سـەبارەت بـە وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارە ، بەڵام لە دوایيا بەیەکەوە گەیشتنە دوا بڕیار بۆ وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارە ئـەویش ئەوەیـە کـە ئـارامگرتن لەسـەر گوێڕایـەڵی خـودا بـەرزتر و گـەورەترە لـە ئـارامگرتن بـۆ نەکردنی تاوان و گوناهەکان. گەر تۆ لەسەر گوێڕایەڵی خودا خۆت لێ ڕاهێنا و ئارامت گرت ، ئەوە پایـەدارتر و بـەرزترە لـە ئـارامگرتن بـۆ نەکردنی تاوان و گوناه...باشە ! بۆچی...!؟

ئاگاداربـە: ئـەوە بانگـەواز نـی یـە بـۆ ئەنجامـدانی تـاوان و گوناه... بەڵام لە مەبەستم تێبگە...!

١- خـوای گـەورە بـۆ پەرسـتنی ئـەو وە بـۆ ناسـینی زاتـی خـۆی دروسـتمانی کـردووە ، خواپەرسـتن و ناسـینی زاتـی موبـارەکی بـە گوێڕایەڵی کردن جێبە جێ دەکرێ.

٢- خوای گەورە هەر چاکەیەکی بـە (١٠) بـۆ حیـساب کـردووین بەڵام خراپە بە قەد خۆی نـە زیـاد نـە کـەم... واتـە چـاکە لای خـودا خۆشەویستە و پاداشتەکەشی بە زیادەوەیە.

٣- ئەگەر کەسێك لە ڕۆژی قیامەتدا گوێڕایەڵییەکانی بۆ خودا یەکسان بوو بە تاوانەکانی ئەوا خوای گەورە دەفەرموێ (ڕەحمەت و بەزەییم پێش ڤین و تووڕە بوونم کەوتووە)...

کەواتە ئێستا ئارامگرتن لە گوێڕایەڵی خودا لە ئارامگرتن بۆ نەکردنی گوناه و تاوانەکان گەورەترە پاشان ئارامگرتن لەسەر بەلا و موسیبەتەکان کە بە پلەی سێیەم دێت.

دەی ئێستا بۆ ڕیزکردنی ڕاست...

١- ئارامگرتن لەسەر گوێڕایەڵی یەکان.

٢- ئارامگرتن لەسەر نەکردنی تاوان و گوناهەکان.

٣- ئارامگرتن لەسەر بەلا و نەهامەتی یەکان.

نزیك بووان لە خودا ﴿المقرّبين﴾ پلە و پایەی زۆر بەرز و گەورەیان هەیە...بەلام وەی بۆ پێشکەوتووان ﴿السابقون﴾ .

یەکەم جار دەست دەکەین بە باسی ئارامگرتن لە کاتی دەرد وبەلاکان ، ئینجا لە گوناه و تاوانەکان، پاشان بە ئارامگرتن لەسەر گوێڕایەڵی کۆتایی بە باسەکەمان دێنین.

جۆری یەکەم: ئارامگرتن لەسەر دەرد و بەلاکان

نموونە زۆرە بۆ ئەم جۆرە ئارامگرتنە و تاقی کردنەوەکانیش زۆرن. بۆ نموونە مردنی کەسێکی نزیك ، نەخۆشکەوتنی جۆراو جۆر کە کۆتایی نایەت،... هەژاری و بێ دەرامەتی...دواکەوتنی

منداڵەكانمان لە قوتابخانە و سەرنەكەوتنیان... وە هەروەها چەندەها گیروگرفتی خێزانی و كۆمەڵایەتی و... و...

مردن ، نەخۆشی ، هەژاری ، سەرنەكەوتن ، گیروگرفتەكانی ناو خێزان و...و... ئەم تاقیكردنەوانە زۆرن، بەڵام دەتوانین هەندێكیان باس بكەین ، بۆ نموونە مردنی كەسێكی نزیك؛ بێ گومان ئەم جۆرە تاقیكردنەوەیە بۆ ئافرەت سەختترە هەرگیز ئافرەت بە مردنی خۆشەویستان زیاتر ئێش و ئازار دەچێژێ وەك لە پیاو.

پەرژینێك لە نێوان ئەو و ئاگری دۆزەخ...

ئافرەتان بە پێغەمبەریان (صلى الله علیه وسلم) گوت: پیاوەكانمان لە بینینی تۆ سەرقاڵیان كردووینە ئەی نێردراوی خودا (صلى الله علیه وسلم) ،لەبەر ئەوە بە خۆت ڕۆژێكمان بۆ دانێ بێیتە لامان، پێغەمبەریش(صلى الله علیه وسلم) فەرمووی: (بەڵێ، باش) ئینجا لە ڕۆژی دیاریكراو هاتە لایان قسەی لەگەڵیان كرد و ڕێنمایی كردن وە لەو قسانەی كە كردی فەرمووی: (كێ لە ئێوە سێ منالی لێ مرد، ئەوا پەرژینێك لە نێوان ئەو دایكە و ئاگری دۆزەخ دروست دەبێت) ئینجا ئافرەتێك ووتی، گەر دووانیشی لێ بمرێ ئەی پێغەمبەری خودا، فەرمووی: (ئەگەر دووانیشی لێ بمرێ).

پاکی وبێ گەردی بۆ خوا! چ دایکێک سێ یان دوو منالی بمری... پاداشتەکەی پەرژینێکە لە نێوان ئەو دایکە و ئاگری دۆزەخ...گوێم لێتە دەڵێی: ئەوەی دەستی ناو ئاوە وەك ئەوە نییە کە دەستی ناو ئاگرە...یان دەڵێی: ئاخر تۆ جەرگ سووتانت نەبینیووە... بەڵێ قسەکەوت ڕاستە... بەلام توخوا گەر ئەوە پاداشتت بێت نارامناگری...؟!

خانووی سوپاسگوزاران بۆ تۆیە ئەی نارامگرەکە

ئەم فەرموودەیەش بۆ دایکان و باوکانە... پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) دەفەرموێ: ئەگەر منالی موسوڵمانێك مرد، ئەوە خودا بە فریشتەکان دەفەرموێ: ڕوحی ئەو منالەیتان کێشا ! ئەوانیش دەڵێن: بەڵێ ،دەفەرموێ: جەرگتان بڕی! دەڵێن: بەڵێ، جا دەفەرموێ: ئەو بەندی من چی فەرموو؟ ئەوانیش دەڵێن: سوپاس و ستایشی کردی و گوتی گەڕانەوەمان هەر بۆ لای تۆیە خودایە: ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾[1] ، خواش دەفەرموێ: (دە بڕۆن خانووێك لە بەهەشت بۆ ئەو بەندەم دروست بکەن و ناوی نێن خانووی سپاسگوزاران)[2]...

---

[1] البقرة، ١٥٦.[2]

[2] رواه الترمذي في (الحديث١٠٢١)

ئەگەر منالێکت مرد ، تۆش یەکسەر بەبێ بێزاری و دڵتەنگی سوپاس و ستایشی خودات کرد گوتت ئێمە موڵکی خوداین تەنها هەر بۆ لای ئەو زاتەیە گەڕانەوەمان... ئەوا خانووی سوپاسگوزارانت پیرۆز بێت.

کەسانێك وا گومان دەبەن کە لەو کاتانەدا (مردنی نزیکەکان) هەست و سۆزەکان پێچەوانە دەبنەوە... بەڵام من دەڵێم تۆ ناتوانیت ئەمە ئەنجام بدەیت ئەگەر ئیماندارێکی خۆگر و ئارامگر نەبیت.

ئایا بەهەشت بۆ کێ یە...!؟

ئەم فەرموودەیە بانگەوازێکە بۆ هەموومان... پێغەمبەر(د.خ) دەفەرموێ:

(خوای گەورە فەرمویەتی : ئەگەر کەسێکی ئازیز وخۆشەویستم لە بەندەی خۆم سەندەوە لە دونیا وە ئەویش سەبر و ئارامی لەسەر گرت ئەوا ئەو پاداشت و جەزایەی کە بۆ ئەو بەندەم داناوە ئیلا و تەنها بەهەشتە)[1]

هەر کاتێك مرۆڤ لە دونیا خۆشەویستێکی لێ مرد جا ئەگەر برای بێت خوشکی بێت، باوکی یان دایکی بێت ، یاخود هاوڕێیەکی

---

[1] رواه إمام احمد في (الحديث، ٩٦٣٢). (له كتاب نووسراوه رواه البخاري في (الحديث، ٦٠٩٩) بەڵام راستیەکەی ئەوەی کە ئێمە نووسیمانە)

خۆشەویستی بێت یەکسەر ئارامی گرت وە داوای پاداشت و ئەجری لە خوا کرد ئەوا بەهەشتی خوای بۆ زامن دەکرێت.

خوایە گیان لە ئارامگرانمان حیساب بکەی.

قەڵەم ناتوانێ بینوسێ...!

بە پێداچوونەوەی ئەم سێ فەرموودەیەی پێشوو سەیردەکەی ئەوەی کە بە مردنی کەسە خۆشەویستەکانی ئارامی گرتووە پاداشتی ئەمانەی خوارەوەیە،

(پەرژینێك لە نێوان خۆی و ئاگر، بەهەشت، خانووی سوپاسگوزاران)...

ئای چ خۆشی یەکە بۆ ئەو کەسەی کوڕێکی یان برایەکی یان هاورێ یەکی نزیکی مردووە و ئارامی گرتووە... ئیتر ئەو دەستی دەگرێت و بەیەکەوە دەچنە ناو بەهەشتەوە...

گوێم لێتانە دەڵێن، (قەزا و بەلا دوور)... (خوایە لێمان دوور بێ)...!! مەبەستم ئەوە نی یە... هەر لەبەر ئەوەیە دەڵێم خام ناتوانێ بینووسێ... بەلام هەست ناسکی و دڵی ئیماندار لە مەبەستم تێدەگا.

کاتی نەخۆشی...

تاقی کردنەوەیەکی تری خوا بۆ بەندەکەی تاقی کردنەوەی نەخۆشی یە... کەسانێك گیرۆدەی دەست ناتەواوی لەش و لاوازی

گورچـیلەکانیەتی، هەنــدێکی تــر گرفتــاری نەخۆشـیـیەکانی دڵ و نەخۆشی یـەکانی دەروونـین وە هـەروەها... خـودا شـیفای هـەمووتان بدا و چاکتان کاتەوە... نەخۆشی تاقیکردنەوەیەکی سـەختە و گرانـە پێویستی بە ئارامگرتنێکی جوان و چاك هەیە، وانی یە!؟

ئەم فەرموودەیەی خوارەوە بخوێنەرەوەو... نیازی دڵت نـوێ بکەوە...وە کەش و دۆخێکی ئیمانی بۆ خۆت دروست بکە...

چۆن ئەو پلە و پایەی وەرگرت...!؟

عطائي کوڕی ڕەبباح دەڵێ: کوڕی عەبباس پێی وتم: دەتـەوێ ئافرەتێکی خەڵکی بەهەشتت پـێ پیشان بـدەم: منـیش گوتم: بـەڵێ، گوتی: ئەو ئافرەتە ڕەش پێستەیە کە هاتە لای پێغەمبـەر(صـلى الله عليه وسلم) گوتی: ئەی پێغەمبەری خودا پەرکەمم هەیە و هەر کە دەمگـرێ جـل لەبـەر خـۆم دەکەمـەوە لاشـەم بەدیاردەکـەوێ ، ئـەی پێغەمبـەری خـودا دوعـا و نـزام بـۆ بکـە ، پێغەمبـەریش (صـلى الله عليه وسلم) فەرمووی: (گەر بەم حاڵەوە ئـارامتگرت ئـەوا بەهەشـت بـۆ تۆیـە، ئەگـەریش ویـستت داوا لـە خـودا دەکـەم کـە شـیفات بـدا وچاکت کاتەوە).

ئافرەتەکـە ووتــی: ئارامـدەگرم بـەڵام کـە دەمگـرێ جلـەکانم دەدرێنم و لەبەر خۆمی دەکەمەوە لاشەم دیاردەکـەوێ، لـە خـودا داوا بکە کە وا نەکەم و چیتر عەوراتم دەرنەکـەوێ، پێغەمبـەریش(صـلى

الله علیه وسلم) دوعای بۆ کرد ئیتر پاش ئەوە هەرکە پەرکەم دەیگرت دەکەوت بەڵام عەورەت و لاشەی دەرنەدەکەوت.

لەو ئافرەتەی...!! کە زانی ئارامگرتن بەرامبەر بەهەشتە بەهەشتی هەڵبژارد بەرامبەر ئارامگرتنەکەی.

ئەگەر تۆ لە شوێن ئەو بوویتایە وەڵامت چی دەبوو...؟!

دە تۆش خوشکی ئازیز و شیرینم... سەیری حەیا و حورمەتی ئەم ئافرەتە بکە، ئەو لە کاتی پەرکەمگرتن شەرمی بە خۆیە کە لەش و گیانی بەدیاردەکەوێت... ئەی چی بەوانە دەڵێی کە بە ویستی خۆیان لەشیان پیشان دەدەن و دەری دەخەن...

ئایا سوودت لێ وەرنەگرت!؟

ئەی ئەوەی چاوە خۆشەویستەکانی لە دەست دەدا... !؟

خوای پاك و بێگەرد لە فەرموودەیەکی قودسی دا دەفەرموێ: (ئەگەر بەندەیەکم هەردوو چاوە خۆشەویستەکەیم لە دونیا لێ سەندەوە وە ئەویش لەسەری ئارامی گرت، ئەوا بە بە هەشت قەرەبووی دەکەمەوە)

سەیری ئەم وەسفە بکە: دوو چاوە خۆشەویستەکەی (هەردوو چاو خۆشەویسترین ئەندامن لە لەشی مرۆڤدا) ، هەست دەکەیت ئەو تاقی کردنەوەیە قاڵبێکی پڕ لە ڕەحمەت و بەزەیی یە...

بەڵام کێیە ئەوەی ئارامدەگرێ...؟!

لەرز و تا گوناهەکانی پێشوو لا دەبات!!

جابری کوڕی عەبدوللا گوتی: ڕۆژێکیان پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) چووە سەردانی ماڵی دایکی سائیب فەرمووی: (ئەوە چیتە دایکی سائیب ! لەرزت لێ یە) ئەویش گوتی: ئەوە تایە تا دەك بەرەکەتی خوای تیا نەبێ، ئەویش فەرمووی: (تـوانج و جنێـو بـە تـا مەدە چونکە لەرزوتا گوناهی ئادەمیزاد لا دەبات و دەیـومرێنێ، وەك چۆن دەمە کوورەی ئاسنگەری ژەنگ و پیسی ئاسن لا دەبات).

تروپەیەک: هەندێك جارلە کاتی نەخۆشیا لە تاو ئێش و ئازاری ئەو نەخۆشی یە دەناڵێنی و دەگری، بەڵام چێژ و لەززەتێك لە دڵ و دەروونتا دروست دەبێت کە ئەو چێژ و لەززەتـە ئـارامی وخۆگرییـە، بەڵام هەست کردن بە ئەجر و پاداشتی ئەو ئارامی‌یە تام و چێژێکی زیاتر و گەورەتریشی هەیە...لەو کاتەی وا ژان و ژور دەتگوشێت ، تۆ تـام و لـەززەت لـە پاداشـتەکەی دەکـەیت وە هەسـت بـە هـەڵوەرینی گوناهەکانت دەکەیت...

ئایا هیچ پێشتر هەستت بەو قسانە کردووە...؟!

ئەم وتەیەی ئیبن مەسعود

چ کاریگەرییەکی لەسەرت هەیە...؟

کوڕی مەسعود وتەیەکی بەناوبانگی هەیە کە دەڵێ: (دەرد و موسیبەت هیچ چاکەیەکت بۆ زیاد ناکات تا بۆت بنووسرێت). ئەوانەی دەوروبەری بەم وتەیە زۆر دڵتەنگ بوون، چونکە وایان دەزانی کە دەرد و بەلاکان چاکەی هەیە و بۆت دەنووسرێت. کوڕی مەسعودیش یەکسەر وتی: (بەڵام ئەو دەرد و موسیبەتانە گوناهەکان لادەبات)، ئەوجا دڵیان خۆش بوو بەم قسەیە...

بەڵام ئەوە بۆ کەس نییە بۆ ئیمانداری بەسەبر و ئارامگر نەبێ.

ووتەیەک لە دڵەوە

یەزیدی کوڕی مەیسەرە یەکێکە لە شوێنکەوتووان (التابعین) کە ووتەیەکی زۆر جوانی هەیە دەڵێ: (لەو کاتەی کەسێك تووشی نەخۆشییەك دەبێت، ئەوا هیچ خێر و چاکەیەکی نابێت تا خوا بۆی بنووسێت، ئینجا خوای گەورە شتێك دەخاتە دڵی یەوە و بانگی دەکات پێی دەڵێ: ئەی بەندەکەم بگەڕێوە لام ، ئەویش لەو کات کە بە ژان و ئازارەوەیە، بە فرمێسکی چاوەکانی تکا لە خوا دەکات و داوای ڕەحمەت و بەزەیی لێ دەکات،... ئیتر تا دەگاتە ئەو کاتەی کە لە نەخۆشییەکەی دەردەچێت، هیچ گوناهێکی لەسەر نامێنێت و پاك دەبێتەوە).

ڕاستە هەر ووتەیەك كە لە دڵەوە دەربچێت ناچێتە هیچ شوێنێكی تر تەنها دڵ نەبێ... ئەوانە چەند ووشەیەكن نەك تەنها گەیشتۆتە دڵ بەڵكو شیرینی و ڕاستی ئەم وشانە چاوەكان فرمێسكی بۆ باراندووە و گیان بۆی پاك بۆتەوە.

پێغەمبەری خوا لەسەرتەی ئاسان كردووە

پێغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) لە یەكێك لە شەڕەكان پەنجەیەكی زۆر بە قووڵی بریندار دەبێت ،جا سەیری پەنجەكەی دەكات و دەفەرموێ: (ئەی تۆ ئەو پەنجەیە نی كە لە پێناوی خوا خوێنت لێ هاتووە و وات بەسەر هاتووە).

پاكی و بێ گەردی بۆ خوا...! بینینی خوێنی خۆت لە كاتی برینداربوون و خوێنبەربووندا دەتشڵەژێنێ... بەڵام سەیری پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) بكە كە چۆن ئارامت دەكا و لەسەرت ئاسان دەكات.

هەر لەبەر ئەوە یەك لە نزاكانی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) بۆ نەخۆش ئەوەیە: (هیچ نیە پاك بوونەوەیە لە گوناه بە ئیزنی خوا). (لا بأس طهور إن شاءَ الله)،

وە لە كاتی سەردانی نەخۆشدا سوننەتە بە نەخۆشەكە بڵێی : هیچ نیە پاك بوونەوەیە لە گوناه بە ئیزنی خوا.

(كەسانی چاكەكار با هەڵسنەوە سەرپێ)...!!

وه له ئارامگرتن له بەلا و ناخۆشییەکان... ئارامگرتنە لەو کاتەی خەڵك ئازارت دەدەن... ئارامگرتن لەسەر هاوسێکەت کە بە زمان بریندارت دەکات، ئارامگرتن لەسەر خەسوو و خەزور کە بەرەقی مامەڵەت لەگەڵ دەکەن... ئارامگرتن لەسەر پیاوەکەت ئەگەر خراپ بێت... خۆڕاگرتن بەرامبەر قسەیەکی ناخۆش لە باوکتەوە... ئایا دەتوانی خۆت بگریت بەرامبەر ئەو قسە رەقانە و بەرامبەر ئەو مامەڵە بەئازارەکانی کە لەگەڵت ئەنجام دەدرێ وە بە هەموو شێوەکانییەوە بە تایبەتی بەرامبەر ئەو کەسانەی کە خۆشیان ناوێیت و حەز لە سیمات ناکەن یان لەگەڵ ئەوانەی دوژمنایەتیت دەکەن؟ ئایا ئارامدەگری؟... پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) دەفەرموێ: (لەو کاتەی وا هەموو بوونەوەر و دروستکراوەکانی خودا لە رۆژی قیامەتا کۆکراونەتەوە ، بانگدەرێك بانگی کەسانێك دەکات و دەڵێت: با کەسانی فەزڵ و چاکەکار هەڵسنەوە سەر پێ، ئەوانیش هەڵدەستنەوە کە ژمارەیان کەمە، ئینجا زۆر بە پەلە خێرا بۆ بەهەشت رادەکەن ، فریشتەکانیش لە رێگا رایاندەگرن و پێیان دەڵێن: ئێوە کێن؟ ئەوانیش دەڵێن: ئێمە کەسانی چاکەکارین، ئەوانیش دەڵێن: چاکە و فەزڵتان چی یە؟ ئەوانیش دەڵێن: لە دونیا ،کە ستەممان لێ دەکرا ئارامەمان دەگرت، کە ئازار دەدراین لێ خۆش دەبووین، کە بە نەزانی هەڵسوکەوتمان لەگەڵ دەکرا ئارامەمان دەگرت

و لەسەرخۆ دەبووین، ئەوجا فریشتەکان پێیان دەڵێن: دە بچنە بەهەشتەوە کە چاکترین پاداشتی کارگوزەرەکانە.

ئێستا ئارامدەگری... یان تۆڵە بە تۆڵە و ئازار بە ئازار...

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾[1].

واتە: (لە ڕاستیدا ئەوەی دان بە خۆیدا بگرێت و چاوپۆشی بکات و لێ خۆشبوو بێت (لە کاتێکدا کە دەتوانێت تۆڵە بە تۆڵە بسێنێت) بە ڕاستی ئەوە کارێکی چاك و پەسند ئەنجام دەدات، بەڕاستی ئەوە لەو کارانەیە کە پێویستە بکرێت).

خودا ڕەحمی بە موسای برام کرد... !!

کوڕی مەسعود دەفەرموێ: لە ڕۆژی حونەین، کاتی بەش کردنی غەنیمەت و پارە و ئازوقە پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) خەڵکانێکی پەسند کرد بەسەر ئەوانی تر، بەشی زیاتری دانا بۆ سەرپەرشتیاران و گەورەپیاوانی عەرەب، پیاوێکیش گوتی: بە خودا ئەم بەشکردنە دادوەری تیا نییە و لەبەر خاتری خودا نەکراوە، منیش گوتم: بە خوا ئەم هەواڵە بە پێغەمبەر ڕادەگەیەنم، ئینجا چوومە لای پێغەمبەر و هەواڵەکەم پێ گەیاند، پێغەمبەریش(صلی الله علیه وسلم) یەکسەر سیمای دەم و چاوی گۆڕا و فەرمووی

[1] سورة الشوری: ٤٣

(صلى الله عليه وسلم)، (ئەگەر خودا و پێغەمبەری خوا دادوەری نەکەن ئەی کێ دادوەری دەکات؟) پاشان فەرمووی، (خودا ڕەحمی بە موسای برام کردووە ،کە ئەو لە من زیاتر ئازاردراوە و هەر ئارامیگرتووە) ئەوسا منیش گوتم، مەحاڵە جارێکی تر هیچ قسە و هیچ هەواڵێکی تر بۆ پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بگێڕمەوە.

باشە گەر ئەم هەڵوێستە بەسەر تۆ هات ، گەر ستەمت لێکرا و تاوانبار کرایت... توخوا چی وەڵام دەدەیتەوە... گوێ بگرە و فێر بە...!

گەر دەتانەوێ فێری ئارامگرتن بن ئەوا پەیڕەوی پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) بکەن...وە ئەگەر دەتانەوێ لەسەر قسە بە ئازارەکانی خەڵك ئارامبگرن ئەوا ئەم ئایەتەی خوارەوە تێبگە:

﴿وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيراً﴾[1].

واتە:(ئێمە هەندێك لە ئێوەمان کردۆتە هۆی تاقیکردنەوەی هەندێکی ترتان... ئایا خۆدەگرن و خۆڕاگر دەبن، بێگومان پەروەردگاری تۆ هەمیشە و بەردەوام بینایە بە هەڵسوکەوتی بەندەکانی).

بە کورتی...!!

---

[1] سورة الفرقان: ٢٠

بە شێوەیەکی گشتی بۆ ئەوەی بە ئارامبی لەسەر هەموو شتێك کە تووشی دەبیت و دووچاری دەبیتەوە ، ئەم فەرموودەیەی پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) بخوێنەوە کە دەفەرموێ: (گەر موسڵمان تووشی هەر شتێك بێت ،جا چ ماندوو بوون چ دەرد ونەخۆشی ، وە چ غەم و پەژارە و ئەشکەنجەو ئازار ئەوانە هەر هەمووی ، هەتا ئازاری ئەو دڕکەی کە دەچێ بە لەشدا ئیلا و هەر خوا بەوە لێی خۆش دەبێت وە گوناهەکانی پێ لادەبات).

کاتی ماندوو بوون و شەکەتی بۆ نموونە پاش یاری تۆپی پێ ماندوو دەبیت ، ئەو ماندوو بوونە بێگومان مایەی چاو پۆشی و لابردنی گوناهەکانتە (ئەوە بە مەرجێك گەر نیازی یاریکردنەکات بۆ خوا بێت کە بە نیەتی ساغی و سەلامەتی لەشت وەرزش بکەیت بۆ ئەوەی لەشت بەهێز و پتەو بێت)، (چونکە بە ڕاستی ئیماندار بەهێز و بە توانا لای خودا چاکتر و باشتر و خۆشەویستترە وەك لە ئیمانداری تەپیوی بێ هێز)...

هێشتا وا زیندووی و گوێ دەگری بەڵام...!!

لێرەدا مەبەستم زیندوویی دڵەکانە...هەر کەسێك هەموو لەم شتانەی کە لەوەوپێش باسکران کاری تێ نەکرد و کاریگەری لەسەری نەبوو، وە یان لێی تێ نەگەیشت... وە ئەوەی بە تەواوی بڕیاری لەسەر خۆی نەدا کە ئارامبگرێ...

چی پێ بڵێم...!؟

وه ئەگەر سووری لەسەر جێ بە جێ کردنی ڕەوشتی ئارامگرتن ، ئەم فەرموودەیەی خوارەوە بخوێنەوە:

پێغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) دەفەرموێ: (بەردەوام دەرد و بەڵاو ئەشکەنجەو ئەزیەت لەگەڵ ئیمانداراپە لە لاشەی و لە سامانی و لە منداڵی هەتا وای لێ دێت بەخزمەتی خوا دەگات، یەك گوناهیشی لەسەر نەماوە).

گەر تۆش دەتەوێ بگەیتە خزمەت خوا و هیچ گوناهێکت لەسەر نەمێنێت...ئەوا پێویستە ئارامبگری...

خوایە کیان لەوانمان دانەنێیت...!!

جۆرە کەسانێك هەن...دوژمنانی خودان، کە کەسانێکن خودا ڕق و قین و خەشمی خۆی لێ هەڵگرتوون وه بە هیچ شێوەیەك تاقییان ناکاتەوە، بەڵکو خێر و خۆشی و ناز و نیعمەتیان بەسەردا دەڕژێنێ وه خۆشگوزەرانییان بۆ زیاد دەکات هەتاکو دەیانباتەوە لای خۆی، جا ئەو کات ڕزگاریان نابێ، خوای گەورە باسی ئەم جۆرە کەسانە دەکات لەم ئایەتەدا کە دەفەرموێ:

﴿حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ﴾[1].

---

[1] سورة الانعام : ٤٤

واته:(هەتا كاتێك دڵخۆش و شادومان بوون بەوەی پێیان درا، ئیتر لە ناكاو گرتمانن و هەموویانمان سەرگەردان و ڕیسوا كرد ئینجا ئەوان بێ ئومێد بوون و بە غەم و پەژارەیەكی زۆرەوە تیا چوون).

بە هەڵەدا نەچی بڵێی: (خوایە تاقیمان بكەوە)...بەڵكو ساغ و سەلامەتی ئایین و دونیات لە خوا داوا بكە...

ئەوانە كێن كە لە هەموو خەڵك زیاتر تووشی ئەشكەنجەو ئازار دەبن...!؟

لە پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) پرسیار كرا: ئەوانە كێن كە بە زۆرترین بەڵا و موسیبەت تاقیدەكرێتەوە؟ پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) فەرمووی: (ئەو كەسانەی كە لە هەموو خەڵك زیاتر تووشی ئەشكەنجە و ئازار دەبن پێغەمبەرانن، پاشان ئەوانەی كە لێیان نزیكن لە ئەولیاو پیاوچاكان، ئینجا مرۆڤ كە بە قەدەر ئیمانی تاقی دەكرێتەوە، ئەگەر ئیمانەكەی بەهێز ودامەزراو بێت ئەوا بەڵاكانی لەسەر زیاتر و گەورەتر دەبێت، وە ئەگەر ئیمانەكەی لاواز بوو ئەوا بە پێی ئیمانەكەی تاقی دەكرێتەوە).

وا مەزانە کە تەنها تۆی تاقی دەکرێیتەوە... پێغەمبەران لە هەموو کەس زیاتر تاقیکراونەتەوە وە بە سەختترین شێوە ، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئەوان هەر ئارامیان گرتووە...

ئەم دەستەواژەیە دووبارە بخوێنەوە (مرۆڤ بە پێی پلەی ئیمانی تاقی دەکرێتەوە)...

وابزانم لەوەودوا ڕازی دەبیت بە قەزا و قەدەری خوا...ئیتر بە جوانی و چاکی ئارامدەگری.

حیکمەت لە تاقیکردنەوە ناخۆشەکاندا چییە... !؟

کەسانێك دەپرسن... لەبەر چی خودا تاقیمان دەکاتەوە؟ ئایا حیکمەت و سوودی ئەم تاقیکردنەوانە چین؟

پێش ئەوەی وەڵام بدەمەوە بیرێك لەم چەند ووشەیەی خوارەوە بکەرەوە؛

هەندێك لە هاوەڵانی پێغەمبەر ئەوەندە بڕوایان بەهێز و پتەوبووە هەتا ئەگەر پەردە لەسەر هەندێك شتی ئایندەی غەیبی نەزانراو لادرایە و ئاشکراش کرابا ئەوا هیچ لە دڵنیایی و یەقینیانی زیاد نەدەکرد.

ئەگەر ووریا ودانا بیت هەر بە هێما سەرنج دەدەیت و تێدەگەیت...!

حیکمەتی یەکەم: بەرزبوونەوەی پلە و پایە

خوای گەورە بە ناخۆشیەکان تاقیمان دەکاتەوە بۆ ئەوەی پلە و پایەمان بەرز بکاتەوە...(ئەگەر هاتوو ئیمانەکەی پتەو و دامەزراو بێت ئەوا تاقی کردنەوەکانی بۆ زیاد دەکات)...دە بیرێك بکەنەوە گەر بەبێ بەلا و بەبێ موسیبەت ژیانمان بردەسەر ئەوا بە دەست بەتاڵی و بە مایە پوچی دەگەینە خزمەتی خوا... نەکەن وا هەست بکەن کە کردەوە چاکەکانمان دەمانگەیەنێتە ناو بەهەشت...!! نەخێر..!!

جاروبار بەڵایەك دێت هەفتەیەك درێژە دەدا و دەرگات لەسەر دادەخا... جا دەگاتە مانگێك...هەندێ جار دەگاتە ساڵێك، دوو ساڵ... لەو کاتەدا پلە و پایەت بەرز دەبێتەوە و خوا پارمەتیت دەدا... جا بۆ ئەوەی بگەیتە ئەم ئاست و پلە و پایەیە ئەوا ئەو بەلا و تاقی کردنەوانە بۆ تۆ پێویستن و هەر دەبێ ببێ.

حیکمەتی دووەم: جیاکردنەوەی پلە و پایەکان

وە هەروەها حیکمەت لە تاقیکردنەوە ناخۆشەکان... جیا کردنەوەی پلە و پایەکانە، خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ﴾[1].

---

[1] سورة آل عمران، ١٤٢

واتــه: (یـان وا گومانتـان دەبـرد (هـەروا بـە ئاسـانی) دەچـنە بەهەشتەوە؟! کە هێشتا خوا (لە جیهانی واقعدا) دەریشی نەخـستووە کامتـان هـەوڵ و کۆشــش و جیهـادی کـردووە و کامتـان خـۆڕاگرە و ئارامگر بووە...) [1].

وە هەروەها دەفەرموێ:

﴿مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ﴾ [2].

واته: (خوا ئیمانداران واز لـێ ناهێنێت هـەروەکو ئـەوەی کـە ئێستا ئێـوە لەسـەری هـەن (دڵسۆز و نـا دڵسۆز خـەمخۆر و بـێ بـاك تێکەڵن)، هەتا پـیس و پـاك لەیـەك جیـا نەکاتـەوە (بـەهۆی جۆرەهـا تاقی کردنەوە و پێشهاتەوە)، بێگومان خوا جیهانی شـاراوەتان نیـشان نادات (تا ئایینـدە بزانن)) [3].

ج حیکمەتێکی خواییە...کەسانی فەزل و چاکە جیـا کرێنـەوە لە کەسی سەرشۆڕ و ڕیسوا.

حیکمەتی سێ یەم: هەتا تووشی لووت بەرزی نەبیت...!!

[1] تەفسیری ئاسان

[2] سورة آل عمران: ١٧٩ .

[3] تەفسیری ئاسان

ئەوەش لە حیکمەتە گەورەکانە، باشە ئەگەر هەموو ئیش کارەکانمان بە بەردەوامییەکی جێگیر و پڕ ئارام بڕوات بە ڕێوە و ڕەوڕەوەی ژیانمان هەر بە هێمنی یەکی نەگۆڕ بڕوا ، لێرەدا مرۆڤ چی بەسەر دێت...؟

بێگومان تووشی فیز و لووت بەرزی دەبیت...ئەی وا نی یە؟! ژیانی ئارام و جێگیر هیچ خەڵتە و خەوشێك نییە پیسی بکا...بەردەوامی لە ناز نیعمەت و ئاسوودەیی و قازانج هەر لە کەسانی درۆزن و مایە پووچ ڕوودەدات.

جا لێرەدا مرۆڤ تووشی فیز و لووت بەرزی و تووشی خۆ بەگەورە زانین دەبێت کە وا دەزانێ پێویستی بە خوا نییە ئیدی فیز بەسەر خوا دەکات...هەر بۆیە خودا تاقیمان دەکاتەوە...ئێمەش بۆی دەگەڕێینەوە و ملکەچی دەبین و پێویستمان پێی دەبێت... جا ئەوەش ڕەحمەتێکە بۆ ئێمەی ئادەمیزاد.

ئای چ واتایەکن... کە دڵە زیندووەکان هەستی پێ دەکات و چێژی لێ وەردەگرێت...!!

حیکمەتی چوارەم: هەتا تامەزرۆی بەهەشت بیت...!

حیکمەتێکی تر ئەوەیە...کە تۆ تا تاڵی و سوێری دونیا نەچێژی قەت تامەزرۆی شیرینی بەهەشت نابیت !! ئاخر چۆن

تامـه‌زرۆی به‌هه‌شـت ده‌بیـت گـه‌ر لـه دونیـا تێـر حه‌سـانه‌وه و تێـر حه‌وانه‌وه بیت...

ئه‌وه مانای ئه‌وه نی یه ڕقت له دونیا بێت...

(نه‌خێر به‌ڵكو ماندوو به ، هه‌وڵ و ته‌قه‌لا بده ، دروست بكه ، ئاوه‌دان بكه‌وه و...و...)

وه خواش تاڵی و ترشی دونیات پێ ده‌چێژێ بۆ ئه‌وه‌ی ئاواته خوازی شیرینی به‌هه‌شت بیت.

پێنجه‌م: هه‌تاوه‌كو خوا له بیر نه‌كه‌ی

وه هه‌روه‌ها له حیكمه‌ته‌كانی تاقیكردنـه‌وه‌ی خـوا ئه‌وه‌یـه... كـه بـه‌لا و تـاقی كردنـه‌وه‌كان خـوای خـاوه‌ن نـاز و نیعمـه‌تت بـه بیردێنێته‌وه... ئینجا به‌لاكه ده‌بێته هۆیـه‌ك بـۆ سوپاسـگوزاری خـودا له‌سه‌ر ئه‌و نیعمه‌ت و خۆشی یه‌ی كه پێ ی به‌خشیوی وه بـه قـه‌زا و قه‌ده‌ری ئه‌و ڕازی ده‌بیت چونكه ده‌زانی خودا زانایه دانایه ڕه‌حمانـه هه‌رگیز كاری نابه‌جێ ناكات.

ئیتر قه‌ت له بیری ناكه‌یت...

حیكمه‌تی شه‌شه‌م: بۆ ئه‌وه‌ی بزانی كه خوا به‌هێزه:

وه لـه حیكمـه‌تی تاقیكردنه‌وه‌كانـدا... ده‌رخـستنی هێـز و ده‌سه‌ڵاتی زاتی خوایه (عزوجل) ، جا هه‌ر كاتێك له‌م تاقیكردنه‌وانـه ده‌ربازی كردی، سیفه‌تی هێزو ده‌سه‌لاتی و سیفه‌تی میهره‌بـانی و بـه

بـەزەیی ئـەو زاتـەت بـۆ ڕوون و ئاشـكرا دەبێتـەوە...خـوا تاقیـت دەكاتـەوە تـۆش پـەنای بـۆ دەبـەی ئـەویش دەسـتت دەگـرێ ، ئـەوجا دەزانی كە خوا بە توانا و بە دەسەڵاتە... ئەو خوایە بـە هێـزە... بـە بەزەیی یە.

حیكمەتی حەوتەم: چونكە خودا خۆشی دەوێت

پێغەمبەری خۆشەویست ﷺ دەفـەرموێ: ((إنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ إذا أحبَّ قوماً ابتلاهم))[1]،

واتـە:(خـوای عـز و جـل گـەر قـەوم و هـۆزێكی خۆشویـست تاقییان دەكاتەوە) خودای میهرەبان تاقیت دەكاتەوە... ئـەی بەنـدەی ئیمانداری... پاكی... بێ خەوشی... پارێزكار...

چەند نموونەیەك لە نارامگران

نارامگرتنی ئەیوب(علیه السلام)

پێغەمبـەر ئـەیوب (علیـه الـسلام)، ٨٠ سـاڵ ژیـا... وە لـەو ماوەیــەی تەمەنیــدا ، خـــوا (١٤) كـــوڕ و كـــچی پـــێ بەخـــشی... تەندروســتییەكی زۆرباشــی هــەبوو... هــەموو خــەڵك خۆشــیان دەویست... پاشان و پاش ئەو هەموو ناز و نیعمـەت و خۆشـیە خـوا هەموو كچ و كوڕەكانی لێ دەسێنێتەوە... ئینجا تووشی نەخۆشییەكی

[1] رواه إمام أحمد في (الحديث: ٢٤٢٤١)، رواه إبن ماجة في (الحديث: ٤٠٣١)، رواه ترمذي في (الحديث:٢٥٧٦)

زۆر سەخت دەبێت هەتا وای لێ دێ دانیشێ و توانای جووڵەی نەمێنێ ، ئینجا ووردە ووردە ئەندامەکانی لەشی دەستیان بە هەڵومرین کرد، ئەوسا خەڵکانیش لێ ی ترسان و لە دەستی ڕایانکرد... ئەی خوایە!! ئەوە چ تاقی کردنەوەیەکە... هێز و دەسەڵات هەر بۆ تۆیە خودایە، ئیتر کەس لەگەڵی نەمایەوە تەنها خێزانە وەفادارە ئارامگرەکەی نەبێ ، ئەو بارو وەزعەی گەورەمان ئەیوب ١٨ ساڵ بەردەوام بوو ، هەتا وای لێ هات خێزانەکەی هەموو پارە و سامانەکەی خەرج کرد ئیتر لە ماڵی پێغەمبەر ئەیوب هیچ نەما سەرف بکرێ و بخورێ. هەر بە درێژەدانی ئەم بارو دۆخەوە خێزانەکەی ناچاربوو لە ماڵی خەڵك ئیش بکات... سەیری ئەو کۆمەڵە تاقی کردنەوانە بکە... خێزانی پێغەمبەرﷺ لە لای خەڵك ئیش دەکات بۆ ئەوەی پاروو نانێك بۆ پیاوە دانیشتووەکەی پەیدا بکات ... ئەم بارو وەزعە وەها درێژەی دا تا ئافرەتەکە ووتی، دە تۆ داوا لە خودا ناکەیت تا چاکت کاتەوە ؟ گەورەمان ئەیووبیش وەڵامی دایەوە و ووتی، خودا ٨٠ ساڵ ناز و نیعمەتی پێ بەخشیم جا دەبێ ٨٠ ساڵیش خۆم بگرم و ئارامبگرم و ئەوکات داوا لە خودا دەکەم !! ئینجا گەورەمان ئەیووب هەر ئارامیگرت تا خێزانەکەی ناچار بوو کە قژی خۆی بفرۆشێ بۆ پارووە نانێك ئەوجا داوا و نزای لە خودا کرد...

ئەو نەیووت: ئەی پەروەردگار ١٨ ساڵ ئارامگرت؟ هەرگیز نەیووت ؛ لەبەر چی خودایە ئەو هەموو بەڵایە؟ نەخێر ئەو گوتی:

﴿أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾[1].

واتە: (بە ڕاستی من ئازار و ناخۆشیم تووش بووە، تۆش خوایە لە هەموو کەس میهرەبانتر و لە هەموو کەس دڵۆڤانتری) [2].

وەڵامدانەوەی خوای گەورەش ئەمە بوو:

﴿فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِن ضُرٍّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾[3].

واتە: (هەموو نەخۆشی و ناخۆشی یەکمان لە کۆڵ کردەوە، هەموو ماڵ و منداڵیمان پێبەخشیەوە و ئەوەندەی تریش لەگەڵیاندا (دەکرێت خوای گەورە هەر هەمان ماڵ و منداڵی پێشووی بۆ زیندوو کردبێتەوە، یاخود ئەوەی نوێی پێبەخشیبێت)، ئەوە ڕەحمەتێکی تایبەتی بوو لە لایەن ئێمەوە).

دەگێڕنەوە دەڵێن: ئەو کە لە نەخۆشی چاك بۆوە ، ٢٨ کوڕ و کچی پێ بەخشرا (ئەوەندەی تریش لەگەڵیاندا: واتە بە زیادەوە) ، خوای گەورە بەرەکەت و زیادەی خستە ماڵ و سامانی وە لە نەخۆشیش هەڵسایەوە و چاك بۆوە و تەندروستی وەك خۆی گەڕایەوە.

---

[1] سورە الانبیاء ٨٣

[2] تەفسیری ئاسان

[3] سورە الانبیاء ٨٤

پـاكی و بێگـەردی بـۆ خـوا !! نموونەیـەكی سـەیرە لـە ئارامگرتنـا... لەبـەر ئەوەشـە پـاش هـەزارەها سـاڵ وەك پەنـد و گوتەیـەكی كۆن دەگوترێتـەوە و دەڵێن: دە تـۆش سـەبری ئـەیووبت هەبێ...

خوای گەورەش دەفەرموێ:

﴿ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِراً نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴾[1].

واتـە: (ئێمـە بینیمـان بـە ڕاسـتی خـۆگر و ئـارامگر بـوو، بەندەیـەكی چـاك و ڕێـك و پێـك بـوو، بێگومـان ئـەوە تەوبـەكارە هەمیشە دڵی لای پەروەردگارە)[2].

دە تۆ لە كوێی دەرد و بەڵاكانی ئەیووب لە كوێ !!

(تـۆش ئـەی خوشـكی موسـوڵمانم لـە خێزانـی گـەورەمان ئەیوب فێر بە، چینێك لە ئافرەتان هەن كاتێك بارودۆخی پیاوەكەی دەگۆڕێ بۆ بارودۆخێكی تری نالەبار ئەوا دەسبەجێ پیاوەكە بە جێ دێڵێ و ئارامناگرێ)

تۆ لە كوێی پێغەمبەر یوسف لەكوێ...!؟

نموونەیـەكی تـر لـە ئـارامگران ، گـەورەمان یوسـف (علیـە السلام) كـە دووچاری چـەندین تاقیكردنـەوە بـۆوە... ڕق و قینـە و

---

[1] سورة ص، ٤٤

[2] تەفسیری ئاسان

خۆشنەویستنی براکانی بۆی ، مانەوەی ناو بیری قووڵ و تاریك ، فرۆشتنی و بە کۆیلە بوونی پاش ئەوەی شکۆداری کوڕی شکۆداری کوڕی شکۆدار بوو، لە کیس چوون و دوورکەوتنەوەی لە کەس و کار و نیشتمانەکەی و ٢٠ ساڵ غەریبی و دوورە وولاتی، گێچەڵپێکردنی لەلایەن خێزانی عەزیزی میسر)، ئەشکەنجەی ٩ ساڵی ناو زیندان، وە لە کۆتاییا تاقیکردنەوەی بە پارە و دەسەلآت و پلە و پایەی کۆمەلآیەتی.

ئەگەر یەك لەم بەڵایانە بەسەر هەر مرۆڤێکدا هات ، ئەوا بەسێتی بۆ ڕووخان و تێکشکانی ئەو کەسە ، بە تایبەتی ئازار و ئەشکەنجەی بیرەکە کە چۆن قورئان وەسفی کردووە (غَيَابَتِ الْجُبِّ - تاریکایی بیرەکە) پاشان گێچەڵ پێکردنی خێزانی عەزیزی میسر کاتێك هەوڵی دا سەرنجی یوسف بۆ خۆی ڕابکێشێ و لەخشتەی ببات کە بە پلانی خۆی هەموو دەرگاکانی لەسەر داخست و پەلاماری یوسفی دا... و.. وە لە بەرامبەر ئەو هەموو تاقیکردنەوانەش گەورەمان یوسف ئارامیگرت و خواش ڕزگاری کرد.

ئایا تۆ چەند گێچەڵ پێکردن وە چەند بەڵا و ئەشکەنجەت بەسەرا هاتووە و ئارامت گرتووە وەك ئارامگرتنی پێغەمبەر یوسف...

خوا چی پێ خۆش بێت ئەوەم پێخۆشە...!! گەر پرسیار بکەم لە بارەی ئارامگرتنی تۆ لە بەرامبەر ئارامگرتنی یوسف...

بێگومان تۆش وەڵامدەدەیتەوە دەڵێی: من مرۆڤێکی ئاساییمە و یوسفیش پێغەمبەرە) !! باشە!

(عمران کوڕی حصین) یەکێك بوو لە هاوەڵانی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) کە تووشی نەخۆشی یەکی سەخت بوو تا لە جووڵەدا کەوت(لەناو جێگا کەوت)... ئیدی ساڵانێکی دوور و درێژ هەر ئاوا مایەوە... خەڵکیش بەسەریا دەهاتن و سەردانیان دەکرد ئەویش بێ جووڵە کەوتبوو...ئەوەی دەهاتە سەردانی بۆ حاڵی دەگریا، ئەویش سەیریانی دەکرد ئەو کات قسەیەکی زۆر خۆشی کرد وتی: (خوای چی پێ خۆش بێت ئەوەم پێ خۆشە). ها...ڕات چی یە لەو نموونەیە؟... گوێم لێتە دەڵێی: ئەوە هاوەڵێکی پێغەمبەرە و منیش مرۆڤێکی ئاساییم...!!

لەززەتی پاداشت تاڵی ژانی لە بیر بردمەوە...!!

چیرۆکەکەی پێغەمبەر یوسفت خوێندەوە و قەبارەی تاقیکردنەوەکانت بینی و گوتت: ئەوە پێغەمبەرە !!

سەبارەت بە (عمران کوڕی حصین) گوتت: ئەو هاوەڵێکی پێغەمبەرە ﷺ ببوورە...دە باشە ئەم نموونەیە نەبێ چیتر بە کەڵکت نایەت...

ئافرەتێك دەستی بڕاوە...!!

(بیر لەو ژانە و ئازارە توندە بکەوە)

که دەستی برایەوە پێکەنی!! پێیان گوت: هەست بە ژان و ئازار ناکەیت؟ ئەویش گوتی: لەززەتی پاداشتەکەی تاڵی ژانەکەی لە بیر بردمەوە.

ئاخر ئەوە ئافرەتە !!!

ئەوە چ ئارامگرتنێکە... !؟

وە لە نموونەی ئارامگران: دایکی سولەیم و پیاوەکەی (خوا لێیان ڕازی بێ) خودا کوڕێکیانی پێ بەخشی، ئەو کوڕەش تووشی نەخۆشییەکی توند بوو بوو، کوڕە خۆشەویستی یەکی گەورەی لە دڵی دایك و باوکیدا دروست کردبوو، شەوێك کوڕە دەمرێ، دایکە ئیماندارە ئارامگرەکە نەیویست بەم شەوە پیاوەکەی بزانێت و غەمباری بکات ، ئازار و غەمەکەی تەنها بۆ خۆی هێشتەوە، کە پیاوەکەی هاتەوە گوتی: تەندروستی کوڕەکەمان چۆنە؟ ئەویش لە وەڵامدا ووتی: کش و مات بووە (باوکەی وا تێگەیاند کە نووستووە بە مانای حەساوەتەوە)، پیاوەکە گوتی: سوپاس و ستایش بۆ خوا ئەوجا ئافرەتەکە هەڵسا بە جوانترین شێوە خۆی بۆ پیاوەکەی ڕازاندەوە وە ئەو شەوەی بە خۆشی لەگەڵدا بردە سەر... کە بەیانی هات ژنە گوتی: ئەگەر دراوسێکەمان ئەسپاردەیەکی لای ئێمە دانابوو بۆیان بگەڕێنینەوە؟

گوتی: بەڵێ، ژنەش گوتی: ئەی ئەگەر ڕۆژگار درێژە بۆوە و تێپەڕی و ئەسپاردەش هەر لە لامان مابوو ، پیاوەکەش گوتی: ئەوە حەقترە بگەڕێنرێتەوە، ژنە گوتی: ئەم حیسابە بۆ کوڕەکەت بکە چونکە خودا ئەسپاردەکەی وەرگرتەوە.

ئەوە چ ئارامگرتنێکە، ئایا دەتوانی ئاوا ئارامبگری...؟

خوشکەکەم هەوڵ بدە... براکەم ئاوا هەوڵ بدە... خواش لەگەڵتانایە.

مەرجەکانی ئارامگرتن لەسەر دەرد و بەڵاکان

مەرجی یەکەم: ئارامگرتن لەگەڵ یەکەم پێکدادانا

مەرجی یەکەم لە ئارامگرتن لە بەڵا و تەنگ و چەڵەمەکان...ئەوەیە کە لەگەڵ یەکەم هەواڵی زانینی کارەساتەکە دەسبەجێ یەکسەر ئارامبگری...

لەو کاتەی پێغەمبەر ﷺ لە گۆڕستان بوو ئافرەتێکی بینی لە لای گۆڕێکەوە دەگریا و شیوەنی دەکرد... پێغەمبەر ﷺ پێی فەرموو: (ئەی بەندەی خوا لە خوا بترسە وئارامبگرە) ئەویش گوتی: لێم گەڕێ خۆ تۆ وەك من تووشی ئەو تەنگ و چەڵەمەیە نەبوویتە، تۆ نازانی، هاوەڵان یەکسەر پێیان گوت: ئافرەت ئەوە پێغەمبەرە(ﷺ)،(ئەو ئافرەتە پێغەمبەری نەناسی چونکە قەت لە بەر دەرگای ماڵی

پێغەمبەرﷺ دوو پاسەوان و دەرگاوانی نەبینی بوو) بۆیە گوتی: نەمناسیت ونەمزانی! پێغەمبەریش ﷺ فەرمووی: (ئارامگرتن لەگەڵ یەکەم پێکدادانە وە لەگەڵ یەکەم ساتی زانینی هەواڵی موسیبەتەکەیە)[1].

گەر ویستت پاداشتی تەواو وکامڵ وەرگری لەگەڵ یەکەم هەواڵ پێگەیشتن و لەگەڵ یەکەم پێکادان خۆت بگرە و ئارامبگرە

وە هەروەها ئەم ئایەتەش لە بیرمەکە:

﴿ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾[2].

واتە: (بە ڕاستی تەنها خۆگران پاداشتیان بێ سنوور و بێ ئەندازەیە)

مەرجی دووەم: ئەم نزایە فێربن و بیپارێزن...!!

مەرجی دووەم لە مەرجەکانی ئارامگرتن لەسەر دەردو بەڵاکان ئەوەیە کە ئەگەر بەلا و نەهامەتییەکت بۆ هات بڵێ:

﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾[3].

---

[1] رواه البخاري في (الحديث: ١٢٥٢)، مختصراً و(الحديث:١٢٨٣)و (الحديث:١٣٠٢)، ومسلم في (الحديث:٢١٣٦)، و أبو داود في (الحديث:٣١٢٦)، والترمذي في (الحديث: ٩٨٨) مختصراً، والنسائي في (الحديث:١٨٦٨).

[2] سورة الزمر، ١٠

[3] سورة البقرة، ١٥٦

واتە: (ئێمە موڵکی خوداین و هەرچی هەمانە بەخششی ئەوە و سەرئەنجامیش هەر تەنها بۆ لای ئەو زاتەیە گەڕانەوەمان).

وەهەروەها بڵێ:

(خوایە پاداشتم لەسەر ئەو بەڵا و موسیبەتە بدەوە وە بۆم قەرەبوو بکەوە بە باشتر) [1]

ئەم دوعایە فێربە و بیپارێزە... نەك هەر لە کاتی مردنی کەسێکت بەڵکو ئەو نزایە بۆ هەر بەڵا و موسیبەتێك بێت دەگوترێت...

باشیش بزانە کە خوای گەورە پاش ئەوە باشتر و چاکتری بۆ دانای... ئەگەریش بڕوا ناکەی...!؟ ئەم سەرگوزشتەی خوارەوە بخوێنەرەوە :

نزایەکی قبووڵ کراوی سەیر

ئایا دەزانی مێردی (دایکی سەلەمە) کێ یە..!؟

گەورەمان باوکی سەلەمەیە کە لە شەهیدانی بەدرە (لە هێرشی بەدر بەشداری کرد و شەهید بوو)... ئێمە دەزانین ئەوانەی کە لە غەزای بەدردا بەشداریان کرد شکۆدار و مەزن و بە پلە و پایە بوون، وە خوای گەورەش لێیان خۆشبوو... هەروەك پێغەمبەرمان ﷺ

---

[1] رواه مسلم في (الحديث، ٢١٢٤)، والترمذي في (الحديث، ٣٥١١)، وابن ماجه في (الحديث، ١٥٩٨)، والإمام احمد في (الحديث، ٣٧\٤) .

که دەفەرموێ (لەوانەیە خوا بەسەر کەسانی بەدرا دەرکەوتبێت، فەرمووبێتی (عزوجل): ((چی دەکەن بکەن من لێتان خۆشبووم))

...ئیتر کە ئەبو سەلەمە شەهید کرا دەسبەجێ دایکی سەلەمە وتی:

﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ پاشان بێ وەستان نزاکەی کرد وتی (خوایە گیان پاداشتم بدەوە لەسەر ئەو بەڵایە وە بۆم قەرەبوو بکەوە بە باشتر لەوە)...، ئەوجا دانیشت و بیرێکی کردەوە گوتی: ئاخر چاکتر و باشتر لە باوکی سەلەمە کێ یە؟... کەس... خۆ ئەو هاوەڵێك بوو وە لە شەڕی بەدر بەشداری کرد و شەهید بوو؟

لە دواییا پێغەمبەرﷺ مارەی کرد کە ئەو چاکتر و باشترە لە باوکی سەلەمە.

بەڵام لێرەدا وەڵامدانەوەی ئەم نزایە بەدوو مەرج دێتە دی:

١- ئارامگرتن لە یەکەم ساتی بەڵا و تەنگانە.

٢- بڕوای تەواو و دڵنیایی لە وەڵامدانەوەی نزاکە.

مەرجی سێیەم: ئارامگرتنێکی جوان و چاک

مەرجی سێیەم لە ئارامگرتن لەسەر تەنگ وچەڵەمە ولەسەر بەڵاکان..دەبێ ئارامگرتنێکی بە بێ بێزاری و بێ سکاڵا کردن بێت... ئێ خۆ خوایە تۆی تاقیکردۆتەوە... ئاخر چۆن سکاڵای خوا لای مرۆڤ دەکەیت ؟ دیارە بە قەزا و قەدەری خوا ڕازی نیت...!؟

بەڵام دەشێ بە نیازی هەواڵ گەیانـدن بـۆ کەسـێك بیـدرکێنێ... بۆ نموونە کە کەسێك نەخۆش کـەوت، پزیـشك تێدەگەیـەنیت... یـاخود ئـەوەی تووشـی بەڵایـەکی گـەورە بـووە..ئـەوا بـە نیـازی ڕاوێـژ و ڕاوەرگـرتن بـۆ هاورێکـەی دەگێڕێتـەوە...ئـیتر ئـەوە دەمێنێتـەوە سەرخۆی و نیازی خۆی.

نەکـەی سـکاڵای خـوا لای خـەڵك بکـەی... نەکـەی بێـزاری و ناڕەزایی بە قەزا و قەدەری ئەو دەربڕی.

بەڵکو ئارامگرتنێکی چاك و جوان بگرە... ڕازیش بە.

جێ بە جێ کردنی ئارامگرتن

کیروگرفتێک کـه لـەم ڕۆژگـارەدا دەرکـەوتووە...کـە ئەوەش چارەسەریەتی

خۆشـی و بەختـەوەری هاوسـەرێتی تـەواو لـە زۆرێـك لـە ماڵـەکانا وون بـووە و نـەماوە... لەبەرئـەوە ئـەم فەرموودەیـەمان هەڵبژاردووە کە تایبەتە بە پیاوان...! پێغەمبەرﷺ دەفەرموێ:

((هـیچ کەسـێ(پیـاوێ) بـا ڕووگـرژ نـەبێت و ڕقـی لـە بەرامبەرەکەی (خێزانەکەی) نەبێتـەوە کـە ئەگـەر خووێکی خراپی هەبێت کە پێی ناڕازییە ئەوا چەند خووێکی باشـتری هەیـە کـە پێـی ڕازییە)) [1]

---

[1] رواه مسلم في (الحديث، ٣٦٢٣)، والإمام أحمد في (الحديث، ٢\٣٢٩) .

بەڕاستی ئەوە واتایەکی جوان دەبەخشێت... واتە هەر هەموو ئەو ڕەوشتانەی لە خێزانەکەیدایە خراپ نین.

هەندێك ڕەوشتی خراپن هەندێکی تریشی سیفاتی جوانن... ئەکەی ڕق و قینەت لێی هەڵسێ بە هۆی هەندێك لەو ڕەوشتانەی کە تۆ پێی ڕازی نیت و پێت خراپە... ئەوەی ڕاستی بێت... ئەوە کێشەیەکی بڵاوە لە کۆمەڵگای ئێستادا... هەندێ لە پیاوان هەن دەڵێن: دەمەوێ خێزانەکەم بەجێ بێڵم و وازی لێ بێنم وە یەکێکی تر مارە بکەم... یان دەڵێ: ناتوانم ژیان لەگەڵ خێزانم بەرمەسەر... کاتێك لێی دەپرسی: ئاخر ئەو چی کردووە؟ دەڵێ: هیچ، بەڵام من نامەوێ... بە ڕاستی لە خێزانەکەمدا زۆر شت دەبینم کە مایەی دڵتەنگی منە...لەبەر ئەوە دەمەوێ ژنێکی تر مارە بکەم...!! گەنجانێك کە هێشتا ژنیان نەهێناوە هەست بەو کێشەیە ناکەن... بەڵام بە ڕاستی کێشەیەکی باوە و بڵاوە...

منیش بەم پیاوانە و نموونەی وەك ئەوان دەڵێم: خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئاً وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْراً كَثِيراً﴾ [1].

واتە (ئەوا دوور نی یە و دەشێت حەزتان لە شتێك نەبێت و خوا بیکات بە مایەی خێر و بێری زۆر و بێ سنوور).

---

[1] سورة النساء، ١٩

ڕێنماییەك بۆ پیاوەكان... ئارامبگرن لەسەر خێزانـەكانتان... سەیری سیفەتە جوانەكانی بكە كە تۆ بە دڵتە وە گەشە بەو سیفەتە جوانەی بدە و یارمەتیشی بدە بۆ چاككردنی ئەو ڕەوشتانەی كە تۆ بە دڵت نین و لەودا هەیە... ئەوەش بزانە كە ئێمە مرۆڤین فریشتە نین.

لـە بـەڵا و موسـیبەت ئارامـدەگری لـە نـاز و نیعمەتـەكان ئارامناگری...!!

خـەڵكانێكی زۆر هـەن كـە دەیـانبینین لـە كـاتی تەنگانــەدا ئارامگر و لەسـەرخۆن، كەچی كاتێك خودا دەرگـای نـاز و نیعمـەتی دونیـایان لێ دەكاتەوە خۆیان پـێ نـاگیرێ و ئارامنـاگرن.. یـەكێك لـە هـاوەڵانی پێغەمبـەر ﷺ دەڵـێ: (لەگـەڵ پێغەمبـەرا ﷺ بـە ناخۆشـی یەكان تاقی كراینەوە ئاراممان گرت پاشان بە ناز و نیعمەت و خۆشی یەكان تاقی كراینەوە ئارامان نەگرت.)

پاكی و بێ گەردی بۆ خوا !! هەندێك لە گەنجانمان لـە ژیـانی نــاخۆش ونالــەباری ئارامــدەگرێ بــەڵام كــە دەرگــای دونیــای بـۆ دەكرێتەوە، موبایل هەڵدەگرێ و سەرپێچی خوا دەكا...

خۆ ئەگەر ئۆتۆمبیلێكیشی كـڕی ئـەوا زیـاتر یـاخی دەبێـت و زیاتر تاوان دەكا... توخوا گەنجەكان ئەوە ڕوونادات...؟! توخوا لـەو كاتەی كە لە تەنگانەدا بووی وە بە جۆرێكی وا كە ژیانت گەیشتبووە

ئەوپەڕی ناڵەباری ئەوجا سەرکەشی خودات نەدەکرد و لاسار نەبوویت... ئاخر بۆ ئارامناگری لە خۆشی یەکان؟...ئایا ناتوانی لە خۆشی یەکانی دونیا سەرپێچی خودا نەکەیت و ئارامبگریت...؟ ئاخر تاقی کردنەوەی گەورەمان یوسف کە بوو بە شالیاری (وەزیری) پارە و سامانی میسر زۆر گەورەتر وقورستر بوو لە تاقی کردنەوەی زیندانی کردنی لە بەندیخانە.

ئاگادار بە... تاقیکردنەوە خۆشەکان بە پێچاوپێچی دێت...وە تۆ هەستی پێ ناکەیت...بەڵام تاقیکردنەوە ناخۆشەکان زۆر بە ڕوونی و ئاشکرایی دێت...تێگەیشتی؟!

جا لێرەوە جۆری یەکەمی ئارامگرتن کۆتایی پێهات.

جۆری دووەم: ئارامگرتن لەسەر گوناه و سەرپێچی یەکان

دە تۆ یوسفی ئەم ڕۆژگارە بە

ئەم جۆرە کە باسی لێوە دەکەین تایبەتە بە گەنجان... جا گەنجەکان تکا دەکەم کە ئەم قسانەم لێ وەرگرن...

لە ترسناکترین ئەو گیروگرفتانەی کە گەنجانی ئەمڕۆمان دووچاری دەبنەوە...پەیوەندی کردنی پیاو و ئافرەتە لەگەڵ یەکتری)...!!

جا بۆ ئەم مەبەستە ، نموونەیەکتان بۆ دێنمەوە سەبارەت بە ئـارامگرتن لـە سەرپێـچی و گونـاهکردن کـە ئـەویش بەسـەرهاتی گـەورەمان یوسـفە لەگـەڵ خێزانـی عزیـزی میـسردا کـە دووچـاری هەمان گیروگرفت بۆوە...

یوسـف گـەنجێك بـوو خـاوەن تەندروسـتییەکی بـاش... جـوان...(نیـوەی جـوانی جیهـانی پێبەشـخرابوو)...کۆیلـە بـوو ، کۆیلەش لە مرۆڤـی ئـازاد بوێرتر و چاونەترسـترە... چونکە کۆیلـە وەك مرۆڤی ئازاد لێیناپێـچرێتەوە وە وەك ئـەویش سزا نادرێت ،... هەروەها کەس نەیدەناسی و غەریب بوو چونکە دووربوو لە کـەس و کار و وولاتی خۆی... ئەوانەی کە لە سەرەوە باسکران هـەر هـەمووی بواری ڕەخساو بـوو بـۆ ئەنجامـدانی سەرکەشـی و سەرپێـچیکردن بـە ئاسانی.

کەواتـە گـەورەمان یوسـف گەنجـە، زۆر زۆر جوانـە، کۆیلەیـە، غەریبە و کەس نایناسێ.

بـــا بـــچینە بەرامبەرەکـــەی...خێزانـــی عـــەزیزی میـسر...ئـافرەتێکی شـۆخ و شـەنگە... دەسـەڵاتدار و بـە پلـە و پایەیە...جا خانم داوای یوسف دەکات و بە توندی دەرگاکانی لەسەر دادەخـات (کەسـیش نایـانبینێ)، ئینجـا خـانم داوای کـاری ناشـەرعی لێدەکات و شوێنی دەکەوێت، بەڵکو لەوەش زیاتر هەڕەشە و گوڕشـەی

لێدەکات کە ئەگەر هاتوو یوسف داواکاری یەکەی جێ بە جێ نەکرد ئەوا دەیخاتە زیندانەوە.

ئایا ئەوە بەسەر هیچ کەسێکتانا هاتووە...ئاخر قورستر و سەختر لەم تاقی کردنەوەیە چی یە...!؟

بەڵکو لەوەش زیاتر خانم هەموو ئافرەتانی وڵات کۆدەکاتەوە، هەر هەموویان دێنە دەوری یوسف کە هەریەك بۆ خۆی دەیەوێت هەڵیخەڵەتێنێ و سەرنجی ڕابکێشێ.

دەترسم بەم قسانە سەرنجی دڵت ڕابکێشم و... بەڵام لە بیرت بێ (کارو کردەوەکان بە پێ ی نیازە)

خۆ ئەوە خەونەکانی یوسف نەبوون...!!

جا لێرەدا وەڵامی گەورەمان یوسف بۆ خانم ئەمە بوو:

﴿ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ﴾[1].

واتە: (پەنا دەگرم بە خوا کاری وا ناکەم، چونکە پەروەردگارم دەرووی لێ کردوومەتەوە، هەروەها مێردەکەشت چاك رەفتار بووە لەگەڵما (چۆن خیانەتی لێ دەکەم) [2].

ئایا تۆ دەتوانێ ئاوا بیت؟... دەی ئێستا دەست پێ بکە... نە پەیوەندی تەلەفۆنی... نە یەکتر بینین... نە خەندەیەك... و نە...

---

[1] سورة یوسف:٢٣

[2] سورەتی یوسف:٢٣(تەفسیری ئاسان)

سوێند بە خوا سەرگوزشتەی گەورەمان یوسف هیچ بەهانە و عوزرێکی بۆ هیچ لە گەنجان نەهێشتۆتەوە...

گوێم لێتە دەڵێی: ئاخر تۆ زانكۆت نەبینیوە ، منیش پێت دەڵێم: خۆ تۆش كۆشك و تەلاری عەزیزت نەبینیوە...!! پاشان دەڵێی: ئەی كەناڵە ئاسامانیەكانت خۆ تۆ نەتبینیوە بە تایبەتی كەناڵە خراپ و بەرەڵلاكان.

منیش پێت دەڵێم: تۆش ئافرەتێكی شۆخ و شەنگت نەبینیوە بە توندی دەرگاكانت لەسەرت دابخا وە هەموو بارودۆخێكت بۆ تەرخان بكا و بۆت برەخسێنێ ئەوجا تاوت دا و پرت بداتێ، پاشانیش هەڕەشەی زیندانی كردنت لێبكات گەر بەر ئەمری نەبیت و ئەم كارەی لەگەڵ ئەنجام نەدەیت !!

بە داخەوە هۆكارەكانت لاواز و نزمن بۆ ئەنجامدانی گوناه وكاری خراپ لە بەرامبەر ئەو هۆكارانەی كە زۆر بە ئاسانی بۆ یوسف رەخسابوو بۆ ئەنجامدانی گوناه وكاری خراپ ... هەر لە گفتوگۆی گێڕانەوەی چیروكەكە لە قورئاندا:

﴿ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ﴾[1].

---

[1] سورة یوسف:٣٢

واته: (خاتم دەڵێ : بێگومان من هەوڵم دا لە خشتەی بەرم، کەچی ئەو هەر خۆی گرت و پاك و خاوێنی ویست)[1]، ﴿فَاسْتَعْصَمَ﴾ واته: (خۆی گرت و پاك و خاوێنی ویست).

ئا ئەم ووشە عەرەبیە﴿فَاسْتَعْصَمَ﴾ بیکە بە ئەلقەی گوێت... بزانە تا چەند کاریگەری لەسەرت هەیە، ئایا هیچ ڕۆژێك وات بە نەفسی خۆت گوتووە؟! لەوەودوا کەر خۆت بە لاوازی بینی لەم جۆرە هەڵوێستانە ئەوا هەر لە ئێستاوە بیکە بە دروشمی خۆت... با ئەم دروشمە ﴿فَاسْتَعْصَمَ﴾ دڵت داخورپێنێ.

گەنجان... خۆتان پاك و خاوێن ڕاگرن... خۆتان بپارێزن... ئارامبگرن هەتا دەگەنە ژیانی هاوسەرێتی... بە خوا گەورەمان یوسف هیچ بەهانە و عوزرێکی بۆ نەهێشتوینەتەوە.

مەڵێ ڕۆژگارمان زۆر سەختە و خۆم پێ ناگیرێ.

ئایا بارودۆخی گەورەمان یوسف ئاسان و ساکار بوو...!!

ئاخ بۆ ئەو کەسەی کە ناتوانێ واز لە هاورێیەتی کچان بێنێ... وای لەو کەسەی کە ناتوانی واز لە پەیوەندییە تەلەفۆنەکان بێنێ... سەیری گەورەمان یوسف بکەن... ئای بۆ ئەوەی کە ئێستا بۆ ئارامگرتن لە سەرپێچی و گوناهکردن نیەت دێنێ و پەنا بۆ خوا

---

[1] سورەتی یوسف٣٢(تەفسیری ئاسان)

دەبات...با دڵنیا بێ کە خوا هەر سەرت دەخا وە لە ڕۆژی قیامەتدا بە بەهەشتی شاد دەکا...

خوای گەورە دەفەرمێ:

﴿زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَآبِ ۝ قُلْ أَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ [1].

واتە: (ئارەزووی ئافرەت و بوونی نەوەی نێرینە و خاوەنێتی زێڕ و زیووی زۆر و زەبەندە و ئەسپی چاك و ڕەسەن و (هۆكاری هاتووچۆ) هەروەها زەوی و زاری كشتوكاڵ و ماڵات بۆ خەڵكی ڕازێنراوەتەوە، ئەوانە هەمووی ناز و نیعمەتی ژیانی دونیان، خوایش بۆ چاكان شوێنی گەڕانەوەی ڕازاوە و خۆشی لای خۆی ئامادە كردووە (كە بەهەشتە) ⋆ (ئەی محمد ﷺ بەو خەڵكە بڵێ: ئایا هەواڵی چاكتر لەو ناز و نیعمەتانەتان پێ ڕابگەیەنم؟! (ئەویش ئەمەیە): بۆ ئەوانەی پارێزگار و خواناسن، لای پەروەردگاریان باخەكانی بەهەشت ئامادەیە بۆیان كە: چەندەها ڕووبار بە ژێر درەختەكانیدا بە بەردەم كۆشكەكانیدا دەڕوات).

---

[1] سورە ال عمران:١٤و١٥

ئەوە چۆن ڕوویدا

سەر گوزشتەی گەورەمان یوسف گەورەترین ئارامگرتنە لەسەر نەکردنی گوناه وسەرپێچی کردن.

برای جگەرەکێشم، ئەم چیرۆکە ڕاستییە بۆ تۆ باشە ، دە بیخوێنەرەوە ، پیاوێکی جگەرەکێش ٤٠ساڵ بوو جگەرەی دەکێشا، بەڵام پاش ئەوەی گوێبستی وانەکانی نزا وپاڕانەوە بوو بڕیاری دا کە بە تەواوی جگەرەکێشان لە خۆی قەدەغە بکات... ئیدی لە خوا پاڕایەوە و پەنای بۆ برد بۆ ئەوەی لە جگەرە دووری خاتەوە و ڕزگاری کات، جا لە دواییا بە ڕاستی خۆی لە جگەرە کێشان قەدەغە کرد و بە تەواوی وازی لێ هێنا... پاش ٤٠ ساڵ جگەرە کێشان... دەتوانێت و ئارامدەگرێ . ئارامگرتن و خۆگرتن لە تاوان و گوناه وات لێ ئەکات کاروکردەوەی دەرئاسا و موعجیزە ئەنجام بدەیت کە تۆ وای دەبینی موعجیزە و دەرئاسایە (هەندێك کەس هیچ خەیاڵ بۆ ئەوە نابات کە بتوانێت خۆی لە جگەرە کێشان قەدەغە بکا کەچی بە پێچەوانەوە توانای جێ بەجێ کردنی هەیە)...

ئەوەش بزانە کە یارمەتیدەرت لەسەر ئارامگرتن لە تاوان و گوناهەکان هاوڕێی چاك و دروستە و دوورکەوتنەوەتە لە هاوڕێی خراپ و ناپوخت ، هەروەها بڕوا و دڵنیاییەکی تەواوت بە خوا کە ئەو پشتیوانت دەبێ ئەگەر هاتوو ئارامبگری.

زۆربەی زۆری گوناه و سەرپێچی کردنی ئافرەتانمان لێرە دەست پێ دەکات...!!

زۆربەی زۆری گوناهی ئافرەتان لەو کاتە دەست پێ دەکات کە چاو دەبڕێتە سەر دونیای خەڵکی تری غەیری خۆی...

دەیەوێت وەکو فلان کچ دەرچێت...یا وەکو ئەو دەرچێت... هەرگیز وهەرگیز ئارامی نیە لە تێڕوانین و سەرنجدانی دونیای کەسانی تری غەیری خۆی.

پیاوەکەشی هەتا ئەو ژنە لە خۆی ڕازی کا پارەی بۆ دابین دەکا و شتی بۆدێنێتەوە و و...!!

﴿وَلا تَمُدَّنَ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجاً مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾[1]

واتە: (ئەی ئیماندار تۆ چاوەکانت مەبڕە ئەو ناز و نیعمەتەی کە هەندێك خەڵکمان لێ بەهرەوەر کردووە، کە زینەت و ڕازاوەی ژیانی دنیایە، بۆ ئەوەی لەو نازو نیعمەتە تاقیانبکەینەوە)[2].

بەڵام هەندێك ئافرەتی ئیماندار هەن ڕازینە بەو بەشەی کە خوا پێیبەخشیون...منیش لەوانت حیساب دەکەم.

---

[1] سورة طه:١٣١

[2] سورەتی طه:١٣١ (تەفسیری ئاسان) .

سەرگوزشتەی یوسف بەسیەتی بۆ تۆ...!؟

سەرگوزشتەی یوسف بۆ تۆ بەسێتی وەکو نموونەیەکی نارامگرتن لەسەر تاوان وسەرپێچی ، من وای بۆ دەچم کە گەیشتۆتە دڵی هەموو کوڕ و کچێك.

سورەتی یوسف بخوێنەوە وسەرنج بدە ئایەتەکانی بە تایبەتی ئەم ئایەتەی کە دەفەرموێ:

﴿قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ﴾(1).

واتە: (یوسف ووتی: ئەی پەروەردگار من زیندانم لە لا خۆشەویستره لەوەی کە ئەوان بانگم دەکەن بۆی) (2).

لەم سورەتە و لەم سەرگوزشتەی ڕابردوو هەست بە هێزێك دەکەیت... هەست دەکەیت کە لێرە نەفس لە زیندانی شەیتان ئازاد بووە. هەر لەبەر ئەوەشە هەر کاتێ خەفەتبارێك یان داماوێك یاخود حەزکەری ئارەزوویێکی(حەرام) کە سورەتی یوسف دەخوێنێتەوە ئیلا غەمەکەی لەسەر نامێنێت و ئارەزووەکەی لەسەر لاچێت و سەرف دەبێت.

جۆری سێ یەم: نارامگرتن لەسەر گوێڕایەڵییەکان

چیرۆکێك کە تەنها جارێك ڕوویداوە و ڕووناداتەوە...!!

---

(1) سوره یوسف،٣٣ .

(2) سورتی یوسف،٣٣،(تەفسیری ئاسان).

ئەویش سەرگوزشتەی باوکی پێغەمبەرانە ئیبراهیم ﷺ و کوڕەکەیەتی ئیسماعیل (خ.ل)، کاتێك کە لە خەویا بینی سەری کوڕەکەی دەبڕێت، ئەوەش نموونەیەکی تاکە لە ئارامگرتن لەسەر گوێڕایەڵی خوا، کە دەگاتە ئەو ئاستەی باوك بێت بە فەرمانی خوا دەست بداتە چەقۆ و سەری کوڕەکەی ببڕێ.

(تۆش لە کاتی دیاری کراوی خۆی ناتوانیت نوێژ ئەنجام بدەیت)... (ناتوانی شەو نوێژ بکەیت) و...و باشە!...(ئیبراهیم فەرمانی خوا جێ بە جێ دەکا و کوڕەکی سەر دەبڕێ)... شەرمت بە خۆت نی یە (؟!)

سەیرتر لەوەدایە کە کوڕەش بە گوێی باوکی دەکات و دەڵێت:

﴿قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ﴾[1].

واتە: (کوڕی چاك و خواناس و خۆگر ووتی: بابە گیان هەر فەرمانێکت پێدراوە جێ بە جێ ی بکە، دەمبینیت ئەگەر خوا حەز بکات، خوا بیەوێت، لە ئارامگران دەبم)، ئینجا پێغەمبەر ئیبراهیم ﷺ بە تەواوی دەستی بە سەر بڕینەکە کرد کە خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ﴾[1].

---

[1] سورة الصافات:١٠٢

واته: (کاتێك هەردووکیان تەسلیمی فەرمانی پەروەردگار بوون، ئیبراهیم ﷺ، ئیسماعیلی بەڕوودا خستە سەر خاك بۆ ئەوەی سەری ببڕێت)[2].

سەربڕینی کوڕ لە ئیبراهیم ﷺ داوا نەکرابوو بەڵکو داواکراوەکە جێ بە جێ کردنی فەرمانی خوا بوو کە تاقی کردنەوەیەکی ئارامگرتن بوو لەسەر گوێڕایەڵی خوا.

بەڕێزم... تۆ لە نوێژە سوننەتەکان تەمەڵی و تەوەزەلی داتدەگرێ...ئاخر گەورەمان ئیبراهیم ﷺ بە فەرمانی خوا چەقۆ دێنێ و کوڕەکەی سەر دەبڕێ...بۆ بە گوێی خودا ناکەیت و فەرمانبەرداری ئەو نابیت و ئارامناگری؟ ئێ بۆ لەسەر گوێڕایەڵی خودا ئارامناگریت ئەی نوێژی وتر ناکەیت !؟...

لێرەدا کوا ئارامگرتن لە کوێیە...!؟

پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێ: (حەوت چینە خەڵك هەن کە خوا لە ژێر سێبەری عەرشی خۆی دایاندەنێ لە ڕۆژێکدا کە هیچ سێبەرێك نییە جگە لە سێبەری عەرشی خۆی نەبێ) [3]

---

[1] سورة الصافات:١٠٢ .

[2] سورەتی ئەلصافات :١٠٢(تەفسیری ئاسان)

[3] رواه البخاري في (الحديث:٦٦٠) و (الحديث:١٤٢٣ و(الحديث:٦٤٧٩) و(الحديث:٦٨٠٦)؛ ومسلم في (الحديث:٢٣٧٧) ، والترمذي في (الحديث:٢٣٩١)؛ والإمام أحمد في (الحديث: ٢/٤٣٩).

لێرەدا هەر حەوت چین لە ئارامگرانن کە ئەمانەی خوارەوەن:

(پێشەوایەکی دادپەروەر) کە دەیتوانی زوڵم و ستەم بکات، بەڵام ئارامیگرت خۆی لە زوڵم و زۆرداری قەدەغە کرد وە لەسەر دادوەری ئارامی گرت ،

(وە گەنجێک کە هەرلە بنەڕەتا و هەر لە منالّیەوە لەسەر گوێڕایەڵی خودا پەروەردە بووە و گەورە بووە)، مانای هەر لە منالّیەوە ڕێ ی خوای گرتووە و ڕاستەڕێ بووە... لەسەر زیاد کردن و زیاتر ئەنجامدانی خواپەرستی ئارامگربووە...وە لە زیکر و دوعا و نزا و پاڕانەوە و گەڕانەوە و پەشیمانی و تەوبەکردن وە لەسەر خوێندنەوەی قورئان هەر بەردەوام و ئارامگربووە.

(ئەو کەسەی کە بە نهێنی خێرێك دەکات و وەها دەیشارێتەوە کە لێناگەڕێ دەستی چەپی بە دەستی ڕاستی بزانێت).ئەو جۆرە کەسەش بە دوای چاکە و بەخشینی شاراوە و بە نهێنی دەگەڕێ بۆ ئەوەی خێرەکەی لێ قبول بکرێ.

(دوو کەس بۆ خوا و لەبەر خاتری خوا یەکتریان خۆشویستووە) تەحەمولی یەکتریان کردووە و ئارامیان لەسەر ئەوە گرتووە.

(کەسێك لە خەڵوەت و تەنهایی یاد و یاداوەری خودای کردووە و فرمێسکی چاوەکانی بۆی لێشاوی کردووە). لێرەدا گوا

ئـارامگرتن ؟ ئـیتر ئـەو لـە ڕۆژی پاشـتر نەهاتۆتـە دەرەوە و ئاشـکرای کات و بڵێت: ئای کە سـاتێکی خـۆش بـوو خۆزیـا هـەمووتان وەك مـن فرمێـسکی چـاوەکانی لێـشاوی بکردایـە، نـا.. بـەڵکو ئـارامیگرتووە شاردوویەتیەوە هەتا لە ڕۆژی دواییدا بۆی بنووسرێت.

(کەسـێك لـە (پیـاو یـان ئـافرەت) دڵـی بـە مزگەوتـەکانا پەیوەند بێت)، ئەو کەسە لەسەر کارو فەرمانەکانی خوا ئـارامگرە وە بە چاکی ئەنجامی دەدات و جێبە جێی دەکات.

(کەسێك (پیاوێك) کە ئافرەتێکی خاوەن پلە و پایـە و جـوان داوای کـاری ناشـەرعی لێکـردووە، ئـەویش گوتوویـەتی مـن لـە خـودا دەترسم)، واتە لە ترسی خوا ئـەم کـارەی ئـەنجام نـەداوە، ئـەو کەسـە سەرپێچی خوا ناکات وە لەسەر ئەوە ئارام دەگرێت.

کەواتــە هــەموو فــەرمان و گوێڕایەڵییــەکان پێویــستی بــە ئارامگرتنە... بەڵێ ئـارامبگرە خـوا خۆشـی دەوێـت و یارمەتیـدەر و پشتیوانت دەبێت.

لەگەڵ نیماندارانا دەمێنمەوە

بـۆ ئـەوەی ئـارام بگـری لەسـەر گوێڕایـەڵی یـەکان...دەبـێ سـووربی لەسـەر هاوڕێیـەتی کردنـی کەسـانی چـاك وبـاش، وە دووربکەویتەوە لە هاوڕێی خراپ و ناپەسند.

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾[1].

واتە: (ئارامبگرە و خۆت ڕاگرە لەگەڵ ئەو کەسانەدا کە خواپەرستی دەکەن و یادی پەروەردگاریان ویردی سەر زاریانە لە بەرە بەیان و دەمە ئێوارانداء مەبەستیانە و دەیانەوێت کە ئەو زاتە لە خۆیان ڕازی بکەن و، ڕوو لەوان وەرمەگێڕەوە و (ڕوومەکە دونیا پەرستان و دەوڵەمەندان) لە کاتێکدا تۆ زینەت و ڕازاوەیی ژیانت بوێت).

لەگەڵ ئیماندارانا ئارامبگرن... لەگەڵ خواپەرستان ئارامبگرن و گوێڕایەڵیەکان جێ بە جێ بکەن.

بەردەوام و کۆڵنەدەر و خۆڕاگربە لەسەری

وە هەروەها گەر دەتەوێ ئارامگر بیت لەسەر گوێڕایەڵی خوا...ئەوا پێویستە خێزانەکەت و منداڵەکانت فێری کۆڵنەدان و خۆڕاگری بکەیت وە هەمیشە لەسەر گوێڕایەڵی کردنی خوا خۆت لەگەڵیاندا ماندوو بکەیت وە بە بەردەوامی فێری ئارامگرتنیان بکەیت، وە لە هەمان کاتدا تۆش دەبێ لەگەڵیانا هێمن و ئارامگر بیت جا چ لەگەڵ خێزانەکەت... چ لەگەڵ کوڕو کچەکەت... وە یان لەگەڵ دایك و باوکت...یاخود لەگەڵ خۆشك و براکەت.. بۆ نموونە لەسەر

---

[1] سورة الکهف:٢٨

چاك ئەنجامدانی نوێژ بە تایبەتی بۆ شەو نوێژەکان و شەو لە خەو هەڵساندا.

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾[1].

واتە: (ئەی محمد ﷺ ئەی ئیماندار) فەرمان بدە بە هەر هەموو تاکەکانی خێزانت، تا نوێژەکەیان (بە چاکی ئەنجام بدەن، چونکە خۆراکی ڕوحە) و بەردەوام و کۆڵنەدەر و خۆڕاگر بە لەسەری).

ئێستا بیردەکەیەوە...و دەڵێی: لە کوێوە دەست پێکەم ئاخر چۆن دەست پێ بکەم؟... ووردە ووردە پەلە مەکە...ئەوەندە قورسی مەکە لەسەریان... بە نەرمترین و شیاوترین و ئاسکترین و جوانترین شێواز وە بە شێوەیەکی هونەرییانە بۆئەم مەبەستە مامەڵەیان لەگەڵدا بکە.

(خوایە گیان هیچ شتێك ئاسان نی یە گەر تۆ ئاسانی نەکەیت).

وەسفێکی تاقی کراوی زامنکراوی ١٠٠٪...!!

گەورەمان عومەری کوڕی خەتاب هەموو شەوێ لە نیوەشەودا لە خەو هەڵدەستا و نوێژی دەکرد، وە کەمێك پێش فەجر (چارەگە

[1] سورة طه،١٣٢

سەعاتێك پێش نوێژی بەیانی) خێزانەكەی و منداڵەكانی هەڵدەساند ئەم ئایەتەی بۆ دەووتن:

﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾

واتە: (فەرمان بدە بە هەر هەموو تاكەكانی خێزانت تا نوێژەكەیان بە چاكی ئەنجام بدەن و بەردەوام و كۆڵنەدەر و خۆڕاگر بە لەسەری)

دەی با فێربین... بەردەوامی و كۆڵنەدان و خۆڕاگری... دەی هەوڵی جێ بەجێ كردنی بدەین !! لەگەڵ دایك و باوكتا خۆت بگونجێنە... لەگەڵ خێزان و منداڵەكانت ڕێككەوە لەسەر لە خەو هەڵسانی پێش بەرەبەیان بە چارەكە سەعاتێك بۆ ئەنجامدانی دوو ڕەكات نوێژی پێش نوێژی بەیانی... ئەوجا بۆ ڕۆژی پاشتر دەبینی كە چ خۆشییەك و چ بەختەوەری یەك ڕوو لە ماڵەكەتان دەكات...ئەوپەڕی حەسانەوە و هێمنی و ئارامی و خۆشەویستی و تەبایی...ئەی خوایە...!!

چەندین ماڵ نازانێ جەژن چی یە تەنها ساڵێ دوو ڕۆژ نەبێ...!!

چەند ماڵی تریش هەن زۆربەی ڕۆژانی ساڵەكەیان هەر جەژن و جەژنانەیە...!!

كەر باریدەدەرێكت نەدۆزیەوە...!!

سەبارەت بە ئارامگرتنت لەسەر گوێڕایەڵی خوا کە ئەگەر کەسێکت ئەدۆزییەوە یارمەتیت بدات و پشتیوانیت بکات... وە دەستت بگرێت... هەتا ئەگەر وانەی ئایینیت نەبێت و بۆت نەکرا تیایدا ئامادەبیت... ئەوا من ڕێنماییت دەکەم پێت دەڵێم ئارام بگرە.

خۆشەویستی خوا بە شێوەیەکی وا لە دڵتا بچەقێنە کە هەموو گیانت ، ژیانت ، بوون و هەبوونت هەر هەمووی بە خوا پڕی بکەیتەوە... وابکە خۆشەویستی ئیسلام و ئایینەکەت بەسەرتا زاڵ بێت...

ئەوسا بە ویستی خوا دەتوانی بەبێ کەسی یاریدەدەر ئارامبگری.

ئەکەی ببیتە ئەو گەنجەی دەستی کرد بە هەڵسانەوە و ڕاستبوونەوە ،کاتێکیش کە یاریدەدەرێکی نەدۆزییەوە سەبر و ئارامی نەما و کەوتە داوی گوناهەوە...

لە منی وەرگرە:

(ئەگەر لە جیهاندا کەس نەما گوێڕایەڵی خودا بکات...ئەوا تۆ گوێڕایەڵی خوا بکە و فەرمانبەرداری ئەو بە)...

ئەگەر هاتوو هەموو خەڵك دونیای هەڵبژارد...ئەوا تۆ خوا هەڵبژێرە وە ئەو ئایەتەی خوات لە بیر بێ کە دەفەرموێ:

﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ﴾[1].

واته: (ئەو زاتە پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و هەموو دروستکراوانی نێوانیانە، کەواتە هەر ئەو بپەرستە، زۆر بەردەوام و خۆگر بە لە پەرستنیدا).

ئەی خوا شایستە و شایەنی ئەوە نییە کە بیپەرستی و لەسەر پەرستنی ئەودا بەردەوام و کۆڵنەدەر و خۆگر بیت؟ ، هەتا ئەگەر هیچ پشتیوانێك و یاریدەدەرێکت نەدۆزییەوە.

گەورەترین پلە و پایەی ئارامگرتن لەسەر گوێڕایەڵییەکان...!!

گەورەترین پلە و پایەی ئارامگرتن لەسەر گوێڕایەڵییەکان، ئارامگرتنە لەسەر هەموو ئەو شتانەی کە لە پێناوی خوا بەسەرت دێت و دووچاری دەبیتەوە... ئەویش پلە و پایەی پێغەمبەرانە... پێغەمبەرﷺ کاتێك بەسەر کەس و کاری یاسردا تێدەپەڕێت دەفەرموێ:

(ئەی کەس و کاری یاسر خۆتان بگرن و ئارامبگرن بە پەککەیشتەوەمان لە بەهەشتە)[2] . ئەوان زۆر بە خراپی ئازار

---

[1] سورة مريم:٦٥.

[2] رواه الحاكم في "المستدرك" (الحديث:٢/٣٨٣).

دەدران، بەلام ئارامیان گرت. خاتوو سومەییە یەکەم شەهیدە لە ئیسلامدا ، کە زۆر بە سەختی ئازار درا پاشان ئەبو جەهل بە نێزە لە داوێنی دا و کوشتی.

ئارامگرتن بۆ پابەندبوون لەسەرحەق و ڕاستیەکان لە پێناوی خوا هیچ پاداشتێکی نیە بەهەشت نەبێ.

بەلام بە ڕاستی ئارامگرتنێکی گەورەیە.

خوای گەورە لە سورەتی لوقماندا دەفەرموێ:

﴿يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ﴾[1].

واتە: (کوڕی شیرینم نوێژەکانت بە چاکی ئەنجام بدە، فەرمان بە چاکە بدە، قەدەغە لە گوناه و خراپە بکە، و ئارامبە لە بەرامبەر ئەو ناخۆشییانەی کە تووشت دەبێت)

وە هەروەها لە سورەتی ئەلعەسردا دەفەرموێ:

﴿وَالْعَصْرِ ۞ إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۞ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾[2]

واتە: (سوێند بە زەمانە، سوێند بە کاتی عەسر، بەڕاستی ئادەمیزاد لە زەرەرمەندی و خەسارەتمەندیدایە، بێجگە و تەنها

---

[1] سورة لوقمان:١٧

[2] سورة العصر:١-٣

ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کار و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە و ئامۆژگاری یەکتریشیان کردووە کە هەمیشە پابەندی حەق بن (پابەندی حەقیش پێویستی بە خۆگری هەیە)، لەبەر ئەوە بەردەوام ئامۆژگاری یەکتریان کردووە تا هەمیشە و بەردەوام، خۆگر و ئارامگریش بن).

بەسەرهاتێک کە دڵ بۆی گریاوە... !!

گەورەترین نموونەی ئارامگرتن لەسەر گوێڕایەڵی لە پێناوی خوا... ژنە قژداهێنەرەکەی (ڕازێنەرەوە) کچەکەی فیرعەونە، ڕازێنەرەوە بە زبانی ئێستامان واتە (کوافیرە) ئەوانەی کە لە سالۆنی ژنان ئیش دەکەن). ئەو ژنە جارێکیان قژی کچەکەی فیرعەونی دادەهێنا، لە پڕێکا شانەکە لە دەستی کەوت و گوتی: بسم الله (بەناوی خوا)(هەڵەی کرد... ئەو ئیمانی خۆی شاردبۆوە و دەرینەدەخست... بەڵام ئەمە حاڵمانە (ڕەوشتەکانمان ڕیسوامان دەکات) کچی فیرعونیش ووتی: خوا ! باوکمە؟ ژنە قژداهێنەر ووتی: پەروەردگاری من پەروەردگاری تۆ و پەروەردگاری باوکت خوایە، کچەکەش گوتی: ئایا خوایەکت هەیە جگە لە باوکم؟ ژنەش ووتی: پەروەردگارم و پەروەردگارت و پەروەردگاری باوکت هەرخوایە، کچەش ووتی: دەبێ ئەم هەواڵە بە باوکم بگەیەنم...ئیتر ئەم هەواڵەی گەیاندە فیرعەونی باوکی، فیرعەون پێی ووت: خوایەکت

هەیە جگە لە من؟! ئەویش ووتی: پەروەردگارم و پەروەردگاری تۆ خوایە، فیرعەون پرسی: ئەوە منالی هەیە؟ ووتیان: بەڵێ چوار منالی هەیە یەکێکیان کۆرپەی شیرەخۆرەیە، فیرعەونیش ووتی: بیانهێنن بۆم و شێوە چاڵێك لە مس بێنن ئاگر لە ناوی بەردەن هەتا بڵق دەدا ودەتاوێتەوە...

هەر بە خەیاڵ خۆت لە جێگای ئەو ژنە دانێ بزانە چی ڕوودەدات.

فیرعەون کوڕە گەورەکەی هێنا، پێی گوت: خوای ترت هەیە جگە لە من؟ ژنەش ووتی: پەرەوەردگارم و پەروەردگارت خوایە، یەکسەر کوڕکەیان برد و خستیانە ناو ئاگرەکەوە وە لە پێش چاو دایکەکە کوڕە هاواری لێ بڵند بوو هەتا بوو بە خەڵوز و توایەوە و نەما... ئینجا دووەم منالیان هێنا و سێیەمیان هێنا هەر هەمان ڕووداوی براکەیان بەسەر هات... ئەوانە هەر هەمووی لەبەر چاوی دایکەکە، جا نۆرەی کۆرپە شیرەخۆرەکە هات ، جا سۆز و بەزەیی دایکەکە بۆ ئەو بێچووە وای کرد کە داوێنگیری فیرعەون بێت و نەیەڵێت بیسووتێنن ، یەکسەر لێرە کۆرپەی شیرەخۆر کەوتە ئاخاوتن بە دایکی وت: دایکە ئارامبگرە تۆ لەسەر حەقی...

ئیتر دایك و کۆرپەیان بەیەکەوە فڕەدا ناو ئاگرەکەوە.

سەیر دەکەم ئەم چیرۆکە زۆر کاری تێکردن و ئازارێکی زۆرتان پێ چەشت، دە فرمێسکەکانتان بسڕنەوە..پێغەمبەرﷺ لە

گەشتی ئیسرا و میعراجدا دەفەرموێ: (لەو کاتەی وا من بۆ ئاسمان بەرز دەبوومەوە بۆنێکی زۆر خۆشم بۆن کرد کە لەوەوپێش قەد بۆنی وەکو ئەوم بۆن نەکردبوو، گوتم ئەی جبرایل: ئەو بۆنە چی یە؟ گوتی: (ئەوە بۆنی ژنە قژداهێنەرەکەی کچی فیرعەون و هەر چوار منالەکەیەتی).

ئەی خوایە!!چاوەکان هەم بۆ غەم و خەفەت هەم بۆ خۆشی فرمێسك دەرژێنێ.

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾[1].

واتە:(بە ڕاستی تەنها خۆڕاگران پاداشتیان بێ سنوور و بێ ژمارەیە) [2].

ڕاستە...گەورەترین ئارامگرتن... ئارامگرتن لە پێناوی خوا و بۆ ئایینی خوایە...

لێرەدا بەشی دووەمیشمان تەواو کرد و کۆتاییمان پێ هێنا... تەنها بەشێك ماوە کە ئەویش دوا بەشە.

---

[1] سورة الزمر:١٠

[2] سورەتی ئەلزومر:١٠(تەفسیری ئاسان).

ئەوە کێیە هەموو جۆرەکانی
ئارامگرتنی تیا کۆبۆتەوە...!؟

ئایا ئەو کەسە کێ بووە کە توانیویەتی هەموو جۆرەکانی ئـارامگرتن لـە خۆیـدا کـۆ بکاتـەوە ،هەمیـشە و بـەردەوام لەسـەر موسـیبەتەکان ، لـە سـتەم و گوناهـەکان و لەسـەر گوێڕایەڵییـەکان ئـارامی گرتـووە ؟ ئـەو کەسـە پێغەمبـەرمان و خۆشەویـستمان موحەممەد ﷺبووە... لە هەموو خەڵکی ئەم سەر زەمینـە زیاتر تـاقی کراوەتـەوە... ئـەو هـەتیو بـوو... شـوانکاری کـردووە... پاشـان بەشەو بە ڕۆژ بانگەوازی بـۆ خـوا کـردووە و فـەرمانی پێـداوە، هـەتا خاتوو خەدیجەی خێزانی پێی دەڵێ: کاتی ئـەوە نـەهاتووە بخەوی ؟ ئـەویش ﷺ دەفـەرموێ: (کـات و سـەردەمی خـەو ڕۆیـشت و بەسـەر چوو ئـەی خەدیجـە)...ئینجا حـەوت منـاڵی دەمـرێ و دوا هـەمینیان ئیـبراهیم بـوو کـە ئەوەنـدەی خۆشدەویـست، لـە زۆر خۆشەویـستی و دڵخۆشـی بـەو کـوڕە وای لێ هـاتبوو هـەر لەگـەڵ خـۆی دەیـبردە مـاڵی هاوەڵانی و دەیفەرموو: (ئیبراهیمی کوڕمتان بینیوە)!؟.

ژن و پیاوی ئێستا ئەگەر کوڕێك یان کچێکیان بمرێ ئـەوا بـە درێژایی تەمەنیان بۆی دەگرین...

پاشـان هـەردوو کـچی ڕوقیـە و ئـوم کەلـسوم بـە فـەرمانی ئەبولەهـەب تـەلاق دەدرێـن ئـەوە پـاش ئـەوەی ﷺ پێغەمبەرایـەتی

خـۆی ڕاگەیانـد،..کـە هـەردووکیان خێزانـی هـەردوو کوڕەکـەی ئەبولەهـەب (عوتبـە و عەتیبـە) بـوون کـە (تـەنها مارەیـان براببـۆوە)...دوای ئـەوە خۆشەویـسترین و وەفـادارترین خێزانـی لـێ دەمرێ... خاتوو خەدیجە...

ئەی خوایە ئەو هەموو تاقیکردنەوانە چین ؟! چیتر...؟

پێغەمبەرﷺ بە ناموس و شەرەفی تاقی دەکرێتەوە... بیر لە قەبارەی ئەو تاقیکردنەوەیە بکەوە کە بگاتـە ئـەو ئاسـتە کـە بڵێن، خێزانی پێغەمبەرﷺ داوێن پیـسی و فاحـشەی کـردووە... هەمیشە گـوێ بیـستی ئـەوەین کـە (هـیچ دوکـەڵێك بـێ ئـاگر نیـیـە)...بـەڵام ڕووداوی درۆ و قسە هەڵبەستان لەسەر عائیشەی خێزانـی پێغەمبـەر ﷺ (دوکەڵێکی بێ ئاگر بوو)...چیتر...؟

پێغەمبـەر لـە پێنـاوی خـوا لێـی دەدرێ و ئـازارو ئەشـکەنجە دەدرێ ﷺ، کاتێك کـە کـافران لای کەعبـە بینیـان لـە سـوژدە بردنـا بوو هەناو و ڕیخۆڵەی ووشترێکی مردوویان هێنا و فڕێیـان دا سـەری یەوە هەتا نەیتوانی سەری بەرز بکاتەوە،..وە لەو ڕۆژە کە دەچێ بۆ تـائیف بـەرد بـاران دەکـرێ و جنێـوی پـێ دەدرێ...پێغەمبـەرﷺ دەفـەرموێ: (وەهـا ترسـێنراوم لـە پێنـاوی خـوا کـە کـەس وا نەترسێنراوە، وەها ئازار و ئەشکەنجە دراوم لە پێناوی خوا کە کـەس وا ئازار و ئەشکەنجە نەدراوە وە ٣٠ ڕۆژم بەسەرا هات لـە نێـوان هـەر شـەو و ڕۆژێـك چ نـەبوو بخـۆم تـەنها ئـەو خواردنـەی بـیلال بـە

زەحمەتی و بە نهێنی بۆی دەهێنـام کـە لـە بن بـاڵی شـاردبوویەوە) ...[1]

وە لەبەر زۆری برسێتی دوو بەردی لەسـەر سکی دەبەست... مانگێك بەسەریا تێدەپەڕی پاشان مـانگێکی تـر پاشان مـانگێکی تـر پاشان مـانگێکی تـر کـە هیچ ئاگرێـك لـە ماڵەکـەیا هەڵنـەدەکرا (بـۆ چێشت لێنان)... تا وای لێهات لە کۆتـایی تەمـەنیا گەیـشتە ئەوپـەڕی بـێ هێـزی ولاوازی وە لەبـەر بـێ تاقـەتی بـە دانیـشتنەوە نوێـژی دەکرد...

خاتوو عائیشە دەفەرموێ: (هیچ کەسێکم نـەبینیوە ئەوەنـدە بە ئێش و ژان و بەئازار بێت لە نەخۆشی وەکو پێغەمبەرﷺ) بەلاَم لەگـەڵ ئەوەشـدا پێغەمبـەرﷺ بـە ڕەزامەندیـەوە سوپاسـگوزار و ستایشی خوای دەکرد و دەیفەرموو:

(خوایـە مـن نـاتوانم حەمـد و سـەنای تـۆ بـژمێرم وەك ئـەو حەمد وسەنایەی کە خۆت بۆ خۆت کـردووە و بـۆ خـۆت فەرمووتـە) [2] ... جـا ئەوەنــدە دڵـی بــە خــوا خــۆش بــوو کــە وای لێ کردبـوو پێویستی بە دونیا نەبێت.

---

[1] رواه الترمذي في (الحديث:٢٤٧٢) ، وابن ماجه في (الحديث:١٥١)، والإمام احمد في (الحديث:٢/٢٨٦).

[2] رواه الإمام احمد في (الحديث:٦/٥٨).

وه خۆی بۆ خوا یەك لا كردبۆوه كه له هەموو كارێكدا هەر خوای مەبەست بوو...

بە ڕاستی وەسفێكی تەواوه كه خوای گەوره دەفەرموێ:
﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾[1].

واته: (سوێند به خوا به ڕاستی له پێغەمبەری خوا ﷺ چاكترین نموونەی تەواو و ڕێك و پێك هەیه تا چاوی لێبكەن و شوێنی بكەون).

ئیماندار ئاوێنەی براكەیەتی

تاوەكو ئیماندار ئاوێنەی براكەی بێت... ئەوا پێویسته ڕاشكاوی و ڕوونی و ئاشكرایی هەبێت... هەرگیز نەكەی و نابێ تووڕه بیت...

ئەی وره نزم و خاوەن بڕیاره لاوازەكه... ئەی ئەوەی ناتوانێ واز له جگەره بێنێت... ئەی ئەوەی له بەرامبەر گوناه وتاوانەكان خۆی ناگرێ... ئەی ئەو كەسەی ناتوانێ لەسەر گوێڕایەڵی خوا ئارامبگرێ...له پێغەمبەرانی خودا فێربه... سەیری ڕێگاو ڕێڕەوی ئیسلام بكه...ئەو ڕێگایەی پێغەمبەر نوح گریان و شیوەنی بۆ كردووه، ئیبراهیم بۆی فڕێ دراوەته ناو ئاگرەوه یەحیا بۆته قوربانی ئەم پەیامه و سەری بڕاوه و زەكەریای باوكی به بڕەرەوه

---

[1] سورة الاحزاب:٢١

(منشار) دوو کەرت کراوە و موحەممەدی مصطفیﷺ بۆی ئازارو ئەشکەنجە دراوە... سلاو لە گیانی پاکی هەموو پێغەمبەرانی خودا.

پاش ئەو هەموو ڕووداوە ڕاستی یە تۆش لە یاریکردنای ، خەریکی ڕابواردنی و بێ ئاگای... ئەی تۆ خوشکی بەڕێزم کە دەڵێی: (ناتوانم حیجاب بکەم و بالاَ پۆش بم چونکە خۆگرنیم و لە ئارامگرتنا لاوازم)

سوودتان لەباس وبەسەرهاتەکانی پێشوو وەرنەگرت...؟ ئەیگەنجان... کچەکان... کوڕەکان...؟

ئەم نزایە چەند خۆشە...!!

ئەم نزا قورئانیە چەند خۆش و بەچێژە:

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْراً﴾[1].

واتە: (پەروەردگارا، خۆگری و ئارامگریمان پێ ببەخشە)[2].

ووشەی (افرغ) - واتە پڕمان بکەوە لە ئارامی وخۆڕاگری...

ئەی ئەوانەی کە ڕاهاتوون لەسەر تلیاك و مادده بێ هۆشکەرەکان ،ئێستا دەتوانن پەشیمان ببنەوە تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە لای خوا ، ئێستا دەتوانن بە تەواوی واز لەو مادده زیان

---

[1] سورة البقرة:٢٥٠

[2] سورەتی البقرە:٢٥٠ (تەفسیری ئاسان).

بەخشانە بێنن و دەستی لەسەر هەڵگرن...وە بە چەکی ئارامگرتن دەتوانن نەفسی خۆتان بە هێز و بەتین بکەن... هەروەکو ئەو پیاوەی ٤٠ ساڵ جگەرەی دەکێشا ئەوجا پاش ئەو ماوە درێژە جگەرەی لەخۆی قەدەغە کرد و ئارامی گرت و خواش پشتیوانی بوو.

پێویستە هێز و توانایەك لە خود و ناخی خۆت بەرپا بکەی هەتا ئەگەر کەسێك نەبوو پشتیوانت بێت و هاندەرت بێت... هێز و توانایەکی ناخی خۆت کە وات لێبکات هەموو شتێك بکەیت لە پێناوی گەیشتن بە گەورەترین مراز و ئاوات کە ئەویش بەهەشتە... هەر ئەوەندەشت بەسە لەسەر ئارامگرتن بچەسپێی... بەڕێزم دونیا کورتە سەرەتاکەی گریانە ناوەراستەکەی کۆشش و ماندووبوونە کۆتایی یەکەشی لە ناو چوونە و نەمانە...

ئەوەش بزانە کە ئامانج و ئاواتە گەورەکان ڕێگاکەی بڵند و سەختە و ماندوو بوونێکی زۆری دەوێ...

ئەگەر ئامانج و مەبەستی هەرە گەورەمان بەهەشت بێت ئەوا ئەو ڕێگا بەرزەش کە دەمانگەیەنێتە ئەو بەهەشتە ئارامگرتنە.

(خوایە گیان بە ئارامگرتن دامانپۆشە)...

ئەی دونیا...غەیری من هەڵخەڵەتێنە

گەورەمان عەلی (علیە السلام) دەفەرمێ: (ئەی دونیا غەیری من هەڵخەڵەتێنە و لە خشتەی ببە ئەی دونیا من سێ بە سێ تەلاقم داوی... ئاخ و داخ کە زادم کەمە و ڕێگایەکی دوور ودرێژم لە پێشە)...

بیرێك لە کەمی زاد و دووری ڕێگا بکەوە...

پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێ:

(من چیم داوە لە دونیا من لە دونیا وەك ڕێبوارێك وام کە لە ژێر سێبەری دارێکدا دەحەسێتەوە و پشوو دەدات پاشان دەڕوا و بەجێی دێڵێ).[1]

چ هۆیەك هانت دەدا بۆ چەسپاندنت لەسەر ئارامگرتن...!؟

ئەم خاڵانەی خوارەوە هاندەر و یاریدەدەرن بۆ جێگیربوونت لەسەر ئارامگرتن:

١- کورتی دونیا و کورتی تەمەن.

٢- بزانی کە تۆ موڵکی خوای و هەر بۆ ئەو دەگەڕێیتەوە، (ئەو ڕستەیە با هەمیشە و بەردەوام لە بیر و هۆشتا بێت).

٣- بزانە کە پاداشتی ئارامگرتن بەهەشتە و مسۆگەرە.

٤- بڕوایی و دڵنیایی تەواوت بە فەرەج و حەسانەوە و گوشادی.

---

[1] . رواه الترمذي في (الحديث، ٢٣٧٧)، وابن ماجه في (الحديث، ٤١٠٩).

ئەگـەی ئـەم خالآنـە تـەنها بـۆ باسـکردن و گێڕانـەوە بیانخوێنیتەوە...

بـەڵکو ئەندازەگـەری هەریـەك لـەو خالآنـە بکـە بـە گوێرەی ئەوەندەی کە لێی تێگەیشتویتە سەبارەت بە ئارامگرتن...

دەیپارێزین و لە بیری دەکەین... !!

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْراً﴾[1].

واتە: (بەڕاستی هاوڕێ لەگەڵ تەنگانـەدا خۆشی و ئاسـودەیی دێت)... باشە ! ئایا بـۆ خـوای گـەورە فەرموویـەتی: لەگـەڵ تـەنگانـە خۆشی و ئاسوودەیی دێت...!! وە نەیفەرمووە (پاش) تەنگانە خۆشـی و ئاسوودەیی دێت.

پاکی و بێ گەردی بۆ خوا...!! ئەگەر تەنگانە و ناخۆشییەکان کۆترێ بوایە بۆ هێلانەکەی خۆی بگەڕاباوە ئەوا دوای ئەوە خۆشی و شادیش شوێنی دەکەوت...

تەنگانە و زەحمەتی یەکان قەت بـە تـەنها نایـەت... هـەرگیز لەگەڵ خۆشی و ئاسوودەیا بەیەکەوە لکاون.

تۆش دەڵێی: من ڕۆژگارێکی دوورە تاقی کراومەتەوە ئـەی بـۆ هیچ خۆشی و شادییەك نابینم...؟ برای خۆشەویـستم تـۆ خۆشـی و

---

[1] سورة الشرح: ٥.

شادی یەکەت نەبینیووە بەڵام هەیە... بەخوا ئەو بە نەهامەتی و ناخۆشی یەکانەوە لکاوە وپێیەوە بەندە...

ئێستا سەرگەردانی و دەڵێی: ئەی تۆ وەڵامی پرسیارەکەت نەدامەوە...وەڵامەکە لە نێوان ڕستەکاندایە برای بەڕێزم...دە تۆدووبارە بیخوێنەرەوە.

ئاخر خۆشییەکە....ئەوجا تێبگە!

دڵنیایی تەواوت بە فەرەج و حەسانەوە

بەڵاکانت لەسەر ئاسان دەکات

گەورەمان یەعقوب کاتێك کە کوڕی دووەمی (بنیامین) لە کیس دەچێت دەفەرموێ:

﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْراً فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾[1].

واتە: (جا چارم نی یە، ئارامگرتنێکی جوان نەبێت، ئومێدە پەروەردگار هەموویانم بۆ بهێنێتەوە و بە هەموویان شاد بم)[2].

ئەو ئۆمێدی تەواوی بە هاتنەوەی کوڕەکانی هەبوو ئەو ئومێدەش بوو بەڵاکانی لەسەر ئاسانکردبوو... ئایا تۆش ئاوا دڵنیایی تەواو و ئومێدی تەواوت بە خوا هەیە...؟! ئەی بۆ ئارامناگری...؟!

ئەی خوایە..!!

---

[1] سورة یوسف،٨٣

[2] سورەتی یوسف،٨٣ (تەفسیری ئاسان).

کێ خوای ناسیووه به باشترین ناسین !!

کوڕی باوکی عەتای ئەسکەندەری دەڵێ: (ئەوەی گومانی ئەوە ببا کە لوتفی خوا لە قەزا و قەدەریدا نییە ئەوا لە خوا حاڵی نەبووە وخوای نەناسیوە بە باشترین ناسین)

ئایا لەم ووتەیە تێگەیشتی؟

واتە ئەوەی وا گومانی برد کە بەڵا و ناخۆشی یەکان سۆز و لوتف و کەرەمی خوای تێدا نییە، ئەوا بە تەواوی خوای نەناسیوە بە باشترین ناسین...

خوای گەورە دەفەرمێ:

﴿إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ﴾[1].

واتە (بەڕاستی پەروەردگارم بە سۆز و بە لوتفە بۆ هەر شتێك کە دەیەوێت)... وە پەلەی نی یە و بەشێنەیی ڕێگای بۆ خۆشدەکات...

لەگەڵ دەرد و بەڵاکان...لەگەڵ تاقیکردنەوەکان... لوتف و سۆزێکی ئارامگرتن هەیە کە هانت دەدا و یارمەتیت دەدات.

ئایا گومانی ئەوە دەبەیت کە لوتف و سۆز و میهرەبانی خوا دوورە لە هێز و دەسەڵاتی؟!

---

[1] سورة يوسف:١٠٠.

كورتت كردەوە و ئەنجامت دا ئەی كوڕی خەتاب

فـەرمانڕەوای ئیمانـداران عومـەری كـوڕی خـەتاب (علیـە السـلام) لەسـەر ئـارامگرتن هانـت دەدات و هاریكاریـت دەكـات كـە دەفـەرموێ: كـە تووشـی هـەر بەلاّیـەك بوومـە ئـەوا بـە چوار شـت لەسەرم ئاسان بۆتەوە:

یەكەمیان: لەو بەلاّیە گەورەتر هەیـە (پـاكی و بێگـەردی بـۆ خوا !! بەڵێ ڕاستە دەگونجا بەلاّیەكی توندتر و سەختر هەبوا).

دووەمیـان: بەلاّكـە لـە ئاینیمـا نـەبووە (بـەڵێ... هـەموو تاقیكردنەوەیەك و بەلاّیەك لە ئاییندا نەبێت ئەوە ئاسانە

سێ یـەمیان: خـوا بەهەشـتم بـۆ لـە جیـاتی دادەنـێ (جا چ پاداشتێكە كە بۆی ئارامدەگری).

چـوارەمیان: تـەنگ و چـەڵەمەی خـۆم نـەمان و مردنـی پێغەمبەری ﷺ دەخستەوە بیرم (واتـە مردنـی پێغەمبـەر بەلایـەوە لە هەموو شتێكی تر گەورەترە).

هەموو ئەو خالآنەی كە باسكران هەمیشە لە بیرت بێت ئـیتر هەر بەلاّیەكت بەسەر

بێت ئەوا لەسەرت ئاسان دەبێت...خوای گەورە دەفەرمێ:

﴿وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ﴾[1] واتە:

---

[1] سورة البقرة:١٥٥

(حا مژده بده بەو کەسانەی ئارامگرو خۆڕاگرن).

تێبینییەك/ لە خاڵی دووەمدا ئەوەی کە سەرنجی ڕاکێشام ئەوەیە کە دەمەوێ بڵێم زۆر کەس لە ئێمە هەن کە نازانن (بەلاّ لە ئاییندا) مانای چیە وتێیناگا، بەلاّ لە ئاییندا ئەوەیە وەك بڵێی کەسێك بۆ نموونە لە یەك ڕۆژدا نوێژی بەیانی لە کیس دەچێت وە پێنج هەزار دیناری لێ وون دەبێت...ئیتر قەت و هەرگیز ئەو پارەیە لە بیر ناکات کە لێی وون بووە و زۆریش خەفەتی بۆ دەخوات بەلاّم ئاخ و داخ بۆ ئەو نوێژەی کە لە هەمان ڕۆژدا لە کیسی چووە نە خەفەتی بۆ دەخوات نە لە بیریەتی...!!

قورسترین ئارامگرتن... !! ئارامگرتنێکە کە باری نابەیت !!

شبلی پرسی: قورسترین جۆر لە ئارامگرتن لەسەر نەفس و گیان چیە؟ ئەوانیش ووتیان: ئارامگرتنە لە بۆ خوا، ئەویش ووتی: نەخێر، ووتیان: ئارامگرتنە لەگەڵ خودا؟ ئەویش ووتی: نەخێر، ووتیان: ئەی ج جۆرە ئارامگرتنێکە کە لەوە زەحمەتترە؟ گوتی: قورسترین جۆری ئارامگرتن... ئارامگرتنە لە خوا.

مانای ئەوەیە: کە تۆ خوا لە بیر بکەیت... فەرمان و قەدەغەکراوەکانی لە بیر بکەیت و فەرامۆشی بکەیت...

ئەی خوایە!! ئەوسا ئارامدەگری لەسەر گوێڕایەڵی شەیتان و ئارامناگری لەسەر گوێڕایەڵی خوای ڕەحمان!!...ئارامدەگری لەسەر هەژاری و نەبوونی و زەحمەتی ژیان وە لەهەمان کاتا ئارامناگری لەسەر ڕازی کردنی خودا و باراندنی ڕەحمەتی بەسەرتا...!

لە کۆتاییدا

ئەی خوێنەری خۆشەویست... ئەوا ڕەوشتی ئارامگرتن بوو...کە بەشی سێیەم و دوا بەش کۆتایی هات... وا بزانم پەردەکە لاکەوت و دەرگای ئەشکەوتەکە کرایەوە...

ئایا ئارامدەگرین و ڕاستەڕێ دەبین؟ ئایا بە خۆمان پاڵ بە خۆمانا ئەنێین بۆ ئارامگرتن وە یان کەسێکی یاریدەدەرمان پێویست دەبێ؟

بە خوا ئەوەی بیەوێ ئارامبگرێ ئارامدەگرێ.

پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێ:

(ئارامگرتن بەوە دەبێت کە خۆت لێ ڕابێنی لەسەر ڕەوشتی ئارامگرتن)[1]

دە بۆ خۆت فێر بە و خۆت لێ ڕابێنە لەسەر ئەم ڕەوشتە خواش پشتیوانت دەبێ و بەهاناتەوە دێت...ئەوجا بەئیزنی خوا ژیانت پڕ دەبێت لە خێرو خۆشی و بەختەوەری.

---

[1] رواه ابن حجر في "فتح الباري" (الحديث/١٦١/١١) .

((ڕەزاسووکی))

سەلیقە وخوڵق وخووی دروست لە گفتوگۆ و مامەڵەکردندا

ڕەوشتێکە لە ئیسلامدا هەڵقولاوە وسەری هەڵداوە

ئەو ڕەوشتەی کە ئێستا باسی لێوە دەکەین و ڕایدەنوێنین لات گرانە و هەرگیز ڕازی نابیت بەوەی کە ڕەوشتێکی ئیسلامی بێت !! تەنانەت ئەگەر وا وترا سەرت سوڕدەمێنێ. بۆ نموونە تۆ لەو بڕوایەدای کە ڕەوشتی خۆنەویستن ڕەوشتێکی ئیسلامییە ئەگەرچی لە واتاکەشی تێنەگەیشتبی...بەلاّم بیرو بۆچوونت سەبارەت بە (سەلیقە وخوڵق وخووی دروست لە گفتوگۆ و مامەڵەکردن) بەپێچەوانەیە... واتە هەرچەندە باش شارەزای ئەو ڕەوشتەیت و هەڵسوکەوتیشی پێدەکەیت بەلاّم هەرگیز نازانی کە ئەوە ڕەوشتێکی ئیسلامییە ،کاتێک کە دەڵێین : ڕەوشت بەرزی ، هەستیاری لە مامەڵەکردندا ، هەست ناسکی ، هەڵسوکەوتی دروست وجوان لەگەڵ خەڵکدا ، شارستانیەت...یەکسەر دەپرسی و دەڵێی؛ ئاخر ئەوە چ پەیوەندییەکی بە ئیسلامەوە هەیە؟

زۆربــەمان وای بۆدەچـین کــە ئـەم ڕەوشــتە لــە ئیــسلامدا نەناسراوەو نامۆیە...!!

هـەر لەبەرئـەوە دەمانـەوێ نیـازی سـەرەکیمان ئـەوە بـێ کـە بگەینە ئاستێکی وەها کـە زۆر لـەو هەڵانـەی هـەن ڕاسـت بکرێنـەوە ودواتــر بیـسەلمێنین کــە ئـەم ڕەوشــتە ڕەوشـتێکی ئیـسلامیەیەو لـە ئیسلامدا سەری هەڵداوە...!!

مەبەست چییە لە ڕەوشتی خولق و خووی دروست...!؟

مەبەست لـە ڕەوشـتی خوڵق و خـووی دروست لـە گفتوگۆ و مامەڵەکردنـــدا: چـــۆنیەتی مامەڵـــەکردن وئاخاوتنـــە لەگـــەڵ خەڵکدا...ڕێزگرتنی نرخ و بەها جوانەکان...گیانێکی جوان و پاك... هەســت ناسـکی... پــاك و خــاوێنی...ڕێــك و پێکــی...ڕووتــەنکی و ڕوونەرمی کە تەنها بە تیلە و سەرنجی چاوەکان و بە بزەیـەکی سـەر لێو لە هەڵەکان تێدەگا و پێشبینی ڕوودانی دەکات.

ئێمـە چـەندین سـات لەگـەڵ چـەندین ووشـەی نـەرم وناسـك ژیاوین، کە هەستەکانی مشتومالّ کردوە و دڵەکانی نـەرم کردۆتـەوە، کە هەمووی هاوواتان بۆ ووشەی زەوق وسەلیقە.

وا بزانم شیرینترین و جوانترین دەستەواژە لەوانەی پێشتر کە خوێندمانەوە ئەمە بوو: (ڕووتەنکی و دەروون نەرمی، کـە تـەنها بـە

سەرنجی چاوەکان و بە بزەیەکی سەر لێو لە هەڵەکان تێدەگا و پێشبینی ڕوودانی دەکات).

ئەی خوایە ئەمە چ هەستێکی ناسکە...!! خوایە بمانخەیە ڕێزی ئەو کەسانەوە.

ئایا تۆ لەو کەسانەی...!؟

بەداخەوە...ئەو کەش و دۆخە خۆشەی کە هەستەکانی پێ بەرز دەبێتەوە وازت لێهێناوە وجێت هێشتووە.

هێشتا هەر سووریت لەسەر هەڵوێستەکەت و دەڵێی:

ئاخر ئەوە چ پەیوەندییەکی بە ئایینەوە هەیە؟

بە پێی فەرموودەی پێغەمبەرﷺ : شەرم (الحياء) بەشێکە لە ئیمان...باشە ! ئەی ئەوەی بە تەماشایەك یا بە خەندەیەك لە هەڵەکان تێدەگا ، ئایا ئەوە کەسێکی بەشەرم و بە ئابڕوو نییە!!؟

هێشتا هەر ڕوون نەبۆتەوە...!!

هێشتا هەر هەست بەوە دەکەی کە ڕەوشتی خوڵق وخووی دروست لەمامەڵەکردن و گفتوگۆدا زۆر دوورە لە ئیسلام، بەڵکو لەوە زیاتریش دەڵێی: ڕەوشتی بەرز، هەست ناسکی، گیانی پاك و جوان، شارستانیەت، پێشکەوتن، سەرکەوتن، چۆنیەتی هەڵسوکەوت کردن لەگەڵ خەڵکدا، ئەوانە هەر هەمووی لە زانکۆکانی جیهان دەخوێنرێت کە تایبەتە بۆ دبلۆماسیەکان، چونکە ئەوان ئەبێ فێری

ئەم جۆرە ڕەوشتە ببن لەبەرئەوەی پێویستیان پێیەتی...واتە لە قوتابخانە بیانیەکان گرنگی بە خوێندن و فێر بوونی ئەم جۆرە ڕەوشتانە دەدرێت.

خوێنەری خۆشەویست ئەم دەستەواژەیە لە دڵتا بنەخشێنە؛ (ئەم ڕەوشتە ڕەوشتێکی سەرەکی ئیسلامیە)...دەرفەتیش زۆرە بۆئەوەی لەسەری بدوێین و باسی لێوە بکەین وفێری ببین..فێر بوونیش بە بچوکی وەکو نەخش و نیگاری سەر بەردە!؟

چوار چینە خەڵک...!!

لە باسکردنی ئەم ڕەوشتەدا نامە بۆ چوار چینە خەڵك دەنێرین کە بە گشتی لە کۆمەڵگای موسوڵمانانندا هەن، چونکە لەو بابەتەدا ئەوانمان مەبەستە.

خوێنەری خۆشەویست ئەوە بزانە کە تۆش یەکێکی لەم چوار چینە.

دەی ئامادەبە بۆ وەرگرتنی نامەکە.

یەکەم چین

یەکەم چین کۆمەڵە خەڵکێکن بیرو باوەڕیان وایە کە خووی دروست لە مامەڵەکردن، ڕەوشت بەرزی ، سەرکەوتن ، پێشکەوتن و شارستانیەت ئەوانە هەر هەمووی بەهای ڕۆژئاواین ، ئێمەش لەوان فێر بووینە لە ڕێگای قوتابخانە بیانیەکانەوە...

بۆنموونە باوکەکە دەڵێ: دەمەوێ کوڕەکەم لەوپەڕی سەلیقەو خووڕەوشتا بێت، لەبەرئەوە دەینێرم بۆ قوتابخانەی بیانی...!!

ئەوەیان یەکەم چین، کە دەمەوێ نامەیان بۆ بنێرم وپێی بڵێم : ئەی ئەو کەسەی، کە باوەڕت وایە کە ڕەوشتی بەرز و پێشکەوتن لە بەهای شارستانیەتی ڕۆژئاواییەکانە کە ئێمە لەوانمان وەرگرتووە، ئێستا دەزانی ئەو بیر و باوەڕەت هەڵەیە.

دووەم چین

دووەم چین یان دووەم کۆمەڵ: ئەو کۆمەڵە خەڵکەن کە لەسەر داب و نەریت و سەلیقەی جوان و پێشکەوتن و ڕەوشتی بەرز پەروەردەکراون بەڵام وا دەزانن کە ئیسلام بە تەواوی پێچەوانەی ئەمانەیە، جا کاتێك گوێی لە وشەی (دیندار - متدين) دەبێت، پێی وایە مانای: ناشایستەیی،جل و بەرگی ناڕێك، زەوقی نزم، بێ سیستەمی و شپرزەیی دەگەیەنێ...

زەوق لای ئەو بۆتە بەربەستێك لە نێوان خۆی و دینداری.

ئەم چینە خەڵکە لە کۆمەڵگادا کەم نین، لەوانەشە بەهانەی هەبێت و نەزانێت وناشارەزا بێت...بە ویستی خودا نامەکەمان بۆ ئەو لە جێگای خۆیدا دەبێت وبەربەستەکەش دەشکێت...ئیتر هەرکە زانی ئەم ڕەوشتە سەرچاوە بنەڕەتی یەکەی ئایینەکەی خۆمانە ئەوسا بە ئیزنی خوا بڕوا دەهێنێت و دیندار دەبێت.

سێیەم چین

سێ یەم چین چینێکن گومانیان وایە کە ئیسلامەتی تەنها لە ناو مزگەوتە...!! وە دروشمی ئەم چینە: (ئەوەی بۆ خوایە لێیگەڕێ با بۆ خوا بێت و وە ئەوەی بۆ قەیسەرە با بۆ قەیسەربێت)...لە دوایشدا پێی وایە کە ڕەوشت و پێشکەوتن و شارستانیەت و هەموو هەڵسوڕانی ژیان هیچ پەیوەندی یەکی بە ئایینەوە نی یە...!!

لە دڵەوە نامەیەکی تایبەتی بۆ ئەم جۆرە کەسانە دەنێرم و پێیان دەڵێم: ئەوەی بۆ خوایە بۆ خوایە، وە ئەوەی بۆ قەیسەرە هەر بۆ خوایە.

پاشان دەزانی و بۆت دەسەلمێنرێ، کە بناغەی سەرەکی ڕەوشتی جوان و شارستانیەت و پێشکەوتن لە ئایینی خۆمانایە، جا ئەگەر بناغەی ئەم شتە سادە و ساکارانە لە ئایینەکەی ئێمەدا بێت، ئەی شتە گەورەکانی کە پێویستن بۆ هەڵسوڕانی کاروباری ژیان ، ئایا بنچینەکەی بۆ ئایینەکەمان ناگەڕێتەوە!؟...باش بزانە کە ئیسلام هاتووە بۆ ڕێکخستن و هەڵسوڕانی هەر هەموو کاروباری ژیان .

چوارەم چین

دوا چین لە چینەکان کۆمەڵە خەڵکانێکن لە گەنجی دیندار و خواناس، کە وا تێگەیشتووە ئیسلام تەنها خواپەرستی... نوێژ و ڕۆژوو... زیکر و ستایشکردن و تەسبیحاتی خودا و یاد و باسی خوا و

کرنـوش بردنـه...نـه زیـاتر...ئـەو جـۆرە کەسـە زۆر بـە پەرۆشـی خواپەرستی یەو سوورە لەسەر ئەوەی کە خوا ڕازی بکات و وە باشی ئاگای لە گوێڕایەڵیەکانە...

بـەڵام ئـەو وا تێنەگەیـشتووە کـە خوڵق وسـەلیقەی دروسـت لەمامەڵـەکردن ڕەوشـتێکی ئیـسلامی یـە وە لـەو بەهایانەیـە کـە پێغەمبەرﷺ هێناویەتی...کە سـەیری ئـەم گەنجـە دەکـەی دەبینـی بـە تونـدی و بـە ڕەقـی مامەڵـە لەگـەڵ خـەڵك دەکـات، کـە ئـەوەش مامەڵەیـەکی بـێ سـەلیقەیە (عـدم الذوق)، دەرئـەنجامی ئەمـە سـێ چینە خەڵکەکەی تر فریو دەدات و لەخشتەیان دەبات وە بە هەڵە بۆ ئیسلامیان دەبات...ئیتر دینداریەکەی دەبێتـە هـۆی دوورکەوتنـەوەی خەڵك لە ئیسلام... بۆ نموونـە دایـك و بـاوکی دەڵێن: لـەوەتای ئـەو کوڕەمـان دینـداربووە تونـد و ڕەق و تـووڕە بـووە...بایـەخ بـە جل و بەرگی نادات... توخوا سەیری شێوەی بکە...!!! ئەی بۆنی...!!

نامەیەك بۆ ئەم جۆرە کەسانە ئاراستە دەکـەم، کـە فرمێـسك لە چاوان دێنێتە خوارەوە...پێی دەڵێم: تکایە بە تەواوی و بە ڕاستی لە ئیسلام تێبگە، ئیسلام هەموو شتێکە و بەش بەش ناکرێ...توخـوا وەك چۆن پێغەمبەرﷺ هێناویەتی ئاوا لـە ئیـسلام تێبگـەو...بزانـە کە سەلیقەی گفت ورەفتار بەهایەکە لە بەها گرنگەکانی ئیسلام.

مەبەستمان لەم ڕەوشتە:

پێم وایە چۆنیەتی ئاخاوتن و مامەڵکردن لەگەڵ خەڵکدا لە ڕەوشـــتە گرنگەکانـــە هـــەروەك ڕەوشـــتەکانی تـــر ، وەك ڕاستگۆیی...خۆگری و ئارام گرتن...دەستپاکی.

دەمـــەوێ پـــاش باسـکردنی گرنگـی و ڕوونکردنـەوەی ئـەم ڕەوشتە وا لە مەسەلەکە بێینە دەرەوە کە بڵێین ((سوپاس و ستایش بۆ خوا لەسەر نیعمەتی ئیسلام))

سوپاس و ستایش بۆ خوا کە سەر بەو ئاینە پیرۆزەین، ئاینی ئیسلام.

ئازیزان، مەبەستمان لە باسی ئەم ڕەوشتە ئەوەیە کە شانازی بـە ئـاین و ئیـسلامەتی خۆمـان بکـەین...چۆن شـانازی ناکـەین، کـە ئاینمـان ئـاینی میهرەبـانی و بـەزەیی و ئاشـتی و شـادی و سـەلیقەی جوان و ڕەوشتی بەرزو شارستانیەتە؟

خۆشەویـستان...ئێمـە بـۆ ئـەم ڕەوشـتە لـە خـەڵکی تـر لـە پێشترین.

سەرچاوەی ئەم ڕەوشتە بۆ ئیسلام دەگەڕێتەوە.

لەو کاتەی ووتمان، تۆ یەکێکی لەم چوار جینە خەڵکەی کە لەوەوپێش باسکران، مەبەستم ئـەوە نـەبوو کـە بـە تـۆ بڵێم خوڵق وسەلیقەت نی یە...نەخێر، بە خوا زۆر دڵنیام کە تۆ لەسەر سـەلیقە

و ڕەوشتی بەرز پەروەردەکراوی، بەڵام دەڵێم: تۆ وەکو پەروەردەی ماڵەوە لەسەر ئەم ڕەوشتە پەروەردەکراویت، نەك وەكو پەروەردەیەکی ئیسلامی کە ئیسلام فەرمانی پێداوە.

بەڵێ زۆرێك لە ئێمە لەسەر خوڕەوشت و ڕەفتاری بەرز پەروەردەکراوە، نەك لەبەرئەوەی ئیسلام وا دەڵێت، بەڵکو لەبەرئەوەی نەریت وا دەڵێ، بەڵام ئێستا دەزانین کە سەرچاوەی ئەم ڕەوشتە بۆ ئیسلام دەگەڕێتەوە.

پەیڕەو و بەرنامەمان لەم ڕەوشتەدا

لەم لاپەڕانەی داهاتوودا لە میانی جێبەجێ کردنی کرداری لە ڕەوشتی سەلیقە وخووی بەرز دەدوێین ، واتە بۆ چەند بابەتێکی جۆراوجۆر دابەشی دەکەین، کە هەر بابەتێك بەشێك لە ژیانی واقیع دەگرێتە خۆی، ئینجا باس دەکەین کە چۆن ئیسلام ڕەفتاری لەگەڵ کردووە و لە میانەی ڕێژین (سیرە) ی پێغەمبەر ﷺ و ڕەفتارو کردەوەی هاوەڵەکانی و وە لە ڕێگای ڕەوشتی شوێنکەوتووانی بۆ ئەوەی بە پێی ڕەفتاری ئەوان پەروەردە بکرێین، وە خوڵق وخووی ڕێك وجوان لەوان وەربگرین و فێرببین وە پەیڕەوی ئەوان بکەین.

خوێنەری خۆشەویست دەی با لەسەرچاوە سەرەکییەکەوە ئەم ڕەوشتە ببین.

بزانە کە کانیاوی ئیسلام کۆتایی نایەت

ئەی ئەو کەسەی وا دەگەڕێ، کوا تۆ لە کوێی...؟!

ڕەوشت لەگەڵ ئەدەب

ئەوەی ڕاستی بێت دەرەنجامی خستنەڕووی تەواوی مەسەلەی خولق وخووی دزوست لە مامەڵەکردن لە ئایینی ئیسلامدا زۆر شتی گەورەی لێ دەبێتەوە کە لەم لاپەرە کەمانە خۆی ناگرێ و سەرژمێر ناکرێ ، لەبەر ئەوە بە باشمان زانی کە بە کورتی و پوختی ڕێکی بخەین...

بە ویستی خوا یەکەم بەشی بابەتەکەمان لە ماڵەوە دەست پێ دەکات.

خولق و سەلیقەی مامەڵەکردن لەگەڵ دایک و باوک

یەکەمین کەس لەگەڵیان دەست پێ بکەین لە ماڵەوە دایك و باوکە، لێرەدا مەبەستم گوێڕایەڵی دایك و باوك نی یە، ئەو شتێکی ترە، با لێمان تێکەڵ نەبێ...وە ئێمە ناتوانین هەموو بابەتی خولق و سەلیقە بەتەواوی گەمارۆ بدەین و باسی بکەین...سەرەتا با بەم نموونە کورتە دەست پێ دەکەین؛ کەسێك خواردنێکی هەڵگرتووە، کە حەزی لێیەتی ، جا دێتەوە ماڵەوە نایەوێ کەس بەشداری لەگەڵدا بکات وە نایەوێ دایك و باوکی خواردنەکە ببینن لەبەر ئەوە دەیشارێتەوە، یان ئەوەتە پێش ئەوەی بێتە ماڵەوە بە خێرایی دەیخوات.

ئایا قەت ئەو ڕەفتارەت ئەنجام داوە!؟

ئەگەر ڕەفتاری وات ئەنجام داوە لەم چیرۆکەی خوارەوە فێربە:

یەکێك لە هاوەڵانی پێغەمبەرﷺ لەسەرە مەرگدا بوو...براکانی لە دەوروبەری بوون و شایەتی (لا الە الا اللە) یان بە گوێ دادەدا بەڵام ئەو زمانی بەسترابوو نەیدەتوانی بیڵێ...ئیدی چوونە لای پێغەمبەروﷺ ڕووداوەکەیان بۆ گێڕایەوە...پێغەمبەریش ﷺ لە دایك و باوکی پرسی ئەوانیش گوتیان: دایکی هەیە، ئینجا پێغەمبەرﷺ چووە لای دایکی و لە بارەی کوڕەکەیەوە پرسیاری لێ کرد... دایکەکە پیای هەڵدا و سوپاسی خوای کرد کە کوڕەکەی ملکەچی خوا بووە، شەو نوێژی کردووە، و بە ڕۆژوو بووە، بەڵام پێغەمبەرﷺ دەیویست بزانی لەگەڵ دایکی ڕەفتاری چۆن بووەن، فەرمووی: (ئەی لەگەڵ تۆ چۆن بوو) یەکسەردایکەکە بێدەنگ بوو، پاشان گوتی: میوەجاتی بۆ خێزانی و منداڵەکانی دەهێنایەوە و لە منی دەشاردەوە.

ئەی خوایە لەبەر ئەم کردەوەیە زمانی بەستراوە و ناتوانێ شایەتمان بێنێ...

پێغەمبەرﷺ ویستی دڵی دایکەکە نەرم بکاتەوە، فەرمانی دا بە هاوەڵانی خۆی کە ئاگرێك داگیرسێنن... هەر نەبێ ئاگری دونیا لە ئاگری دۆزەخ باشترە و ئاسانترە، ناچار دایکە دڵی نەرم بۆوە و

ووتی: ئەی پێغەمبەری خوا من لە کوڕەکەم خۆش بووم، کوڕەش دەستبەجێ زمانی بۆوە و شایەتمانی هێنا.

ئەم نموونەیە زۆر سادە بوو...بیرکەوە و بزانە لەمەودوا لەگەڵ دایك و باوكت چۆن دەبیت وچی دەکەیت؟

نەکەی وەکو جورەیج بیت

وە هەروەها سەلیقە وخوڵقی جوان لە مامەڵەکردنت لەگەڵ دایك و باوكت ئەوەیە کە لەگەڵ یەکەم بانگکردنیان وەڵامیان دەدەیتەوە.

تێبینیەك: دایکت بانگت دەکات ،تۆش سەرقاڵی ئیشی و وەڵامی نادەیتەوە (ئەوە ڕوودەدات، وا نی یە؟!)

پێغەمبەرﷺ بەسەرهاتێکی درێژ بۆ هاوەڵانی دەگێڕێتەوە و دەفەرموێ: پیاوێکی خواپەرست پێشی ئێوە هەبوو ناوی:جورەیجی خواپەرست بوو...زۆر نوێژی دەکرد...لەو کاتەی ئەو لە میحرابدا نوێژی دەکرد دایکی هات و بانگی کرد: جورەیج،: جوریجیش لە دڵی خۆیدا گوتی: ئەی خوایە: دایکم یان نوێژم، ئیدی نوێژەکەی ئەنجام دا و دایکی چووە دەرەوە، ڕۆژی دواتر دیسان دایکە هاتەوە و بانگی کرد: جورەیج، جورەیج لە دڵی خۆیدا هەمان شتی ووتەوە: خوایە! دایکم و نوێژم، ئیتر بەرەو ڕووی نوێژ بۆوە و دیسان دایکی چووە دەرەوە، بۆجاری سێیەم ئەمە دووپات بۆوە، دایکە لێی تووڕەبوو

گوتی: خوایه نەمریێ هەتا سەیری ڕووی (.....) نەکات!! قسەیەکی کرد بە واتای: دەك خوایە تووشی ئافرەتی داوێن پیس بێت.

پاشی ماوەیەك ئافرەتێکی داوێن پیسی تووش بوو، جا ئەو ئافرەتە سکی پڕ بوو پاشان کوڕێکی بوو و ئینجا گوتی: ئەوە لە جورەیجە (بە درۆ و بوختان) ئیترچەند گەنجێك بۆی هەڵسان لێ بدەن و میحرابکەی لێ بڕووخێنن...پاشان پەشیمان بۆوە و تەوبەی کرد و خواش ڕزگاری کرد.

دەبا ئەم فەرموودەیە بگاتە هەموو کەسێك...خۆ ڕەفتارێکی زۆر ئاسانە: هەر کە دایکت بانگی کردی یەکسەر وەڵامی بدەوە، ئەو چاوەڕێ ی وەڵامی تۆیە...

ئەم چیرۆکە پێشکەشە بە گەنجێك کە دەچێتە مزگەوت بۆ نوێژی هەینی و دایك و باوکی چاوەڕێی دەکەن کاتژمێرێك...دووان...هەر نایەتەوە هەتا هەموو خێزان بۆ نانی نیوەڕۆ کۆدەبنەوە.

هەروەها ئەم چیرۆکە پێشکەشە بە کچێك کە بە درێژایی کاتدا لەگەڵ هاوڕێکانی دادەنیشێت ، بۆ نیو کاتژمێر بەخیلی دەکات لەگەڵ دایکی دابنیشێت...

جورەیج لەگەڵ ئەوەی خواپەرست بوو ئاوای بەسەر هات چونکە گوێ نەدا بانگکردنی دایکی و بەرەو پیری ئەو نەچوو...ئەی تۆ ئەی گەنجەکە...ئەی کچەکە...ئێوە حاڵتان چۆنە؟!

ئێستا ڕات چی یە لە خوڵق و سەلیقەی ئیسلام سەبارەت بە مامەڵە کردن لەگەڵ دایکدا؟

ئەمە مشتێکە لە خەرمانەیەك.

ئەوە ڕۆ نایبینێکە

سەیری ئەو هەستە جوان و بەرزە بکە بە ڕوخسەت خواستنی چوونە ژوورەوەی ژووری نووستنی دایك و باوك، کە ئایاتی قورئانی پیرۆزیش نیشانە و بەڵگەی بۆ هێناوەتەوە.

ئەو قورئانەی کە تا ڕۆژی دوایی ئەم ڕەوشتەی بۆمان هێشتۆتەوە.

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ الظَّهِيرَةِ وَمِن بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاء ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُم بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾[١].

واتە:(ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە با بەندەو ئەو منداڵانەتان (کە هێشتا نەگەیشتۆتە تەمەنی هەرزەکاری) لە سێ کاتدا (فێری ئەوە بکرێن) مۆڵەت بخوازن (لە سەردانی ژوورە نووستنی ژن و مێردا)

---

[١] سورة النور،٥٨.

پـێش نوێـژی بـەیانی، كـاتی نیـوەڕۆ كـە پۆشـاكتان دادەنێن،لـە دوای نوێژی عیشا، سێ كاتە كە لەوانەیە عەورەتی ئێوەی تێدا دەربكەوێت (با كەسی تر نەتانبینێت)، لە دوای ئەو سێ كاتە قەیناكە بۆ ئێوەش و ئـەوانیش، كـە بگـەڕێن بەناویەكدا و بـچن بـۆ لای یـەكتر، ئـا بـەو شـێوەیە خـوا ئایەتـەكانی خۆیتـان بـۆ ڕوون دەكاتـەوە، (تـا تووشـی كێشەی دەروونی نەبن) خواش هەمیشە زاناو دانایە) [١].

پاكی و بێگەردی بۆ خوا... ئایەتێك بنەمایەك لـە بنـەماكانی مۆڵەت خواستن بـۆ ژووری نووسـتن دادەمـەزرێنێت و دەیـچەسپێنێت ئیتر لەمەودوا چۆن دەڵێی: ئیسلام تەنها لـەناو مزگەوتـە...ئـەوەتا وا لە ژووری نووستن بەرنامەی داناوە.

سەیری پلە و پایەی خووی ڕەفتاركردن لـەو ئایینـە مەزنـەدا بكە...بزانە تا چ سنوورێك ڕۆیشتووە.

وەرچەرخانێكـی مـەزن (نقلة عظيمة)

پیاوێك هاتە لای پێغەمبەرﷺ گوتی: ئـەی نێـردراوی خـودا گـەر ویـستم بـچمە ژووری نووسـتنی دایكـم ڕووخـسەت بخـوازم؟ پێغەمبەرﷺ فەرمووی: بەڵێ، پیاوەكە گوتی: ئەی نێـردراوی خـودا بـۆ چـوونە ژوورەوەی ژووری نووسـتنی دایكـم ڕووخـسەت بخـوازم؟ پێغەمبەرﷺ فەرمووی: بـەڵێ، پیاوەكـە بـۆ جـاری سـێ یـەم هـەمان

---

[٢] تەفسیری ئاسان.

پرسیاری کردەوە وگوتی: ئەی نێردراوی خودا گەر ویستم بچمە ژووری نووستنی دایکم ڕووخسەت بخوازم؟ پێغەمبەرﷺ لە وەلامدا فەرمووی: (ئەی تۆ حەز دەکەی دایکت بە ڕووتی ببینی؟!) ئەویش گوتی: نەخێر ئەی نێردراوی خودا، پێغەمبەریشﷺ فەرمووی: دە ڕوخسەت بخوازە.

عەرەبەکان هەر لە کۆنەوە نەریتیان وابوو لە کاتی چوونە ژوورەوەدا ڕوخسەت لە هەموو کەس بخوازن تەنها بۆ چوونە ژوورەوەی ژووری دایك نەبێ...

بەر لە ئیسلام نەك هەر عەرەب بەڵکو تەواوی جیهان ئەم جۆرە ڕەوشتەیان پێ شتێکی ئەوتۆ نەبووە و گرنگییان پێ نەداوە...

کە پێغەمبەرﷺ هات ، ئایینی ئیسلامی هێنا و مرۆڤایەتی دەرباز کرد و بازدانێك وگۆڕانێکی گەورەی دروست کرد لە نەزانی یەوە بۆ سیستەم وە لە گوێ نەدان بە هەست و سۆزەوە بۆ ڕەوشتی بەرز و شارستانیەت.

ئینجا نەوەکانی ئیسلام هاتنە سەر دونیا و ڕەوشت و ڕەفتاری ئیسلامیان بە هەموو جیهان ناساند... ئێستاش هەر هەموو خەڵکی ئەم سەر زەمینە بۆ چوونە ژوورەوەی ژووری نووستنی دایك و باوك ڕووخسەت دەخوازێ... هەموو دونیا ئێستا وا بە ڕەوشتی ئیسلام هەڵسوکەوت دەکات ئینجا ڕۆژئاواییەکانیش شارستانیەت بۆ خۆیان دەگەڕێننەوە.

خووی مامەڵەکردن لەگەڵ خێزان

پاش باسکردنی سەلیقە و خووی مامەڵەکردن لەگەڵ دایك وباوك دەچینە سەر باسێکی تر کە ئەویش سەلیقەی مامەڵەکردنە لەگەڵ خێزان...یەکەم شت کە لە فیلم و زنجیرە بیانی یەکاندا دەیبینین ڕۆمانسیەت و دەربڕینی هەست و سۆزێکی نەرم وجوان لە نێوان دوو هاوسەردا...سەیر دەکەی پیاوێك لەگەڵ ئافرەتێك لە چێشتخانەیەکدا دانیشتوون (جا هاوسەرییەتی یان هەرکێ بێت وەکو یەکە) ئیتر پارچەیەك گۆشت بە چەقۆ دەبڕێت و بە چەتاڵ دەیخاتە دەمی خێزانەکەی یان هاوڕێ کچەکەی... هەتا گەنجانمان و کچەکانمان حەزیان دەچێتە ئەم ڕەفتارە بەرزە و دەڵێن: ((ئاه، ئەمەیە زەوق، ئەمەیە شارستانیەت...خۆزیا ئێمەش فێربووینایە)) ئینجا چەندەها نەوە سەر هەڵدەدات و لاسایی ئەم دیمەنە دەکاتەوە، خۆ لاسایی یەکی خراپ نی یە...بەلام ئەگەر گومانی ئەوەت برد کە ئەم ڕەوشتە لە بناغەوە هی ئەوانە ئەوا تۆ هەڵەی!!

پێغەمبەرﷺ ١٤٠٠ ساڵ لەمەوبەر باسی ئەوەی کردووە لەم فەرموودەیەی خوارەوە:

« (گەورەترین خێرو چاکە پاروو نانێکە کە پیاو دەیخاتە دەمی خێزانەکەی).

دەی کێ لە کێ فێر بووە؟ کێ لە کێ ی وەرگرتووە!؟

ئەلعەوالی و سەلیقەی بەرز

لەم ڕۆژگارەدا چەندەها پەیوەندی ژن و پیاو پاش مارەکردن تێکدەچێ و مارەکردنەکەش هەڵدەوەشێتەوە جا بە هەر هۆیەك بێت ج بە هۆی ماڵدانان یان دامەزراندنی خانوو بێت...یان بەهۆی شتوومەك و کەلوپەلی ناو ماڵ بێ..یان لەسەر زێڕو... هتد...ئیتر پیاوەکەش ناتوانێت هەمان ئاستی ژیان و ئەو خۆشگوزەرانیە بۆ کچەکە تەرخان بکات کە پێشترلە ماڵی باوکی هەیبوو...یان کەس و کاری بووك لە داواکاریەکانیان زیادەڕۆیی دەکەن...دەرئەنجامی ئەمانەش هاوسەرێتی یەکە هەڵدەوەشێتەوەو تێکەچێ... لێرەدا ئیسلام گرنگی دەدات بە بارو ئاستی کۆمەڵایەتی نێوان ژن و پیاو وە چارەسەرێکی باشی ئەم کێشانەی کردووە و پرۆگرامی جوان و ڕێکو پێکی بۆ داناوە.

ئاسراوە کە پێغەمبەر ﷺ هەموو خێزانەکانی خۆی لە تەنیشت مزگەوتی نەبەوی شەریف نیشتەجێ کردبوو، وە ئەم شوێنە گشتی بیابانە و خێزانەکانیشی خەڵکی بیابانن و لەم جۆرە ژیانە ڕاهاتوون، بەڵام کە پێغەمبەرﷺ ماریەی میسری مارەکرد ئەوە حاڵەتێکی تر بوو؛ خاتوو ماریە لە میسر هاتبوو، میسریش بە ڕووباری نیل و سەوزایی کەناری نیل بەناوبانگە ، ئایا ماریە دەتوانێت لەم ناوچە بیابانە بژیت!؟ ئەی باشە لێرە پێغەمبەرﷺ

چی کرد؟ ئایا هەر لە تەنیشت خێزانەکانی نیشتەجێی کرد و ماڵی بۆ دانا؟...

ناوچەیەك هەبوو لە مەدینە کە پێ ی دەگوترا (العوالی) ،پێغەمبەرﷺ هەڵسا لەو ناوچەیە ماریەی نیشتەجێ کرد وماڵی بۆ دانا...بۆچی؟ چونکە ناوچەی(العوالی) هەمووی سەوزایی و وە شوێنی کشتوکاڵ بوو.

پێغەمبەرﷺ میسر دەناسێ جا ڕەچاوی باری ژیانی ئەو ژنەی میسرییەی کرد.

ئەوەیە مامەڵەی دروست لەگەڵ هاوسەردا !!

کاتێك پێغەمبەرﷺ ویستی کچە خۆشەویستەکەی خاتوو فاطمە بەشوویدات، پیاوێك هاتە داوای کە نموونەی کەمە...پیاو، ئیماندار، متمانە پێکراو کە عەلی کوڕی ئەبی تالیب بوو باشە عەلی، چیت هەبوو بۆ ئەوەی ژن بێنی؟

عەلی هیچی نەبوو تەنها حەسیرێك و سەرینێك نەبێ کە ناواخنەکەی لێف بوو.

خۆ نەمانگوتووە وەکو ئەو بکە...تکایە ڕواڵەتی قسەکان وەرمەگرە...لێرەدا مەبەستم زیادەڕەوی نی یە... هاوسەرداریتی ئێستا وا خەریکە هەرەس دێنێ و تێك دەچێ بە هۆی ناکۆکی نێوان

هەردوو خێزانی بووك و زاوا تەنها لەبەر ڕەنگی جلی بووكێنی سپی بێت یان شەكەری!!!

دیسان دەڵێینەوە دەبێ ئاست و باری كۆمەڵایەتی نێوان ژن و پیاو ڕەچاو بكرێت وە دەبێ لەیەك نزیك بن كە ئەوەش لە ڕەوشت و ڕەفتاری ئیسلامدایە...

ئیسلامە شیرین و جوانەكەمان

هێشتا هەرلەناو بازنەی خێزانداین...دەزانین كە باری دەروونی ئافرەت لە كاتی بێ نوێژیدا ناهەموار و شپرزە دەبێت...!!

جا لەو ماوەیەدا زۆربەی پیاوان بە هیچ شێوەیەك حەز ناكەن مامەڵەی شیرین لەگەڵ خێزانەكانیان بكەن...بەڵكو دەگاتە ئاستێك كە نایانەوێ سەیری دەم و چاویشیان بكەن كە ئەوەش سەلیقەیەكی نزمە لە مامەڵكردنیاندا.

سەیری پێغەمبەرﷺی خۆشەویستمان بكە و بزانە ڕەفتاری لەگەڵ هاوسەرەكەی چۆن بووە ؟

خاتوو عائشە دەڵێ: (من لە كاتی بێ نوێژیدا لە قاپێك ئاوم دەخواردەوە و پێغەمبەرﷺ یش سەیری لێوەكانمی دەكرد بە دەم قاپەكەوە و یەكسەر لێی وەردەگرتم و لەجێی شوێنی دەمم ئاوەكەی دەخواردەوە).

ئەوە ئیسلامە، ئەوە پێغەمبەری خوایە (محمد)... ئەومیە مامەڵە و ڕەفتاری لەگەڵ خێزانی کە بە زمانی خۆی بە عائشە دەفەرموێ ﷺ: (من لە تۆ دڵتەنگ نیم)، باشە لەبەر چی لەو کاتە پێغەمبەرﷺ ئەم جۆرە کار و کردەوەیە ئەنجام دەدات...!؟ لەبەرئەوەی ئافرەت لە کاتی بێ نوێژیدا پێویستی بەم مامەڵە نەرم و ناسکە هەیە...تێبگە برای خۆشەویست...تۆش دەتوانی پەیڕەوی ئەو بکەی و ڕێبازی ئەو بگری و لەو فێربیت...

ئایا ئەم جۆرە ڕەوشتە لای ڕۆژئاواییەکان بەدی دەکرێت!!؟ بەڕاستی دەبێ گازی پەشیمانی لە پەنجەکانمان بدەین بەهۆی تێنەگەیشتنمان و بەهۆی کەم تەرخەمیمان لە تەواو شارەزانەبوونی ئایینمان...بەڕاستی ئیسلامەکەمان جوانە.

مامەڵەیەکی بەرز سەرەڕای کردەوەی ناشیرین...!!

وە هەروەها لە خوڵق و سەلیقەی دروست لە مامەڵەکردن لەگەڵ خێزاندا چاودێریکردن و ڕەچاوکردنی هەست و سۆزی ئافرەتە لە کاتی لاواز بوون و وە لەکاتی تووڕەبوونیدا.

ئەم هەڵوێستەی خوارەوە بخوێنەوەو لێی فێربە:

ڕۆژێك خاتوو عائشە لەگەڵ پێغەمبەرﷺ بەیەکەوە دانیشتن و یەکسەر دەنگی بەرزکردەوە سەر دەنگی پێغەمبەرﷺ، ئەبوبەکری باوکی عائشە کە ئەو دیمەنەی بینی خۆی نەگرت و

ئـارامی نـەما ویـستی لێـی بـدات، پێغەمبـەریش ﷺ یەکـسەر هاتـە نێوانیـان و هـەردووکیانی هێمن کـردەوە ئـیتر بـاوکی عائـشە دەسـتی گەڕانـدەوە ڕۆیـشت ولـێ ی نـەدا...خـاتوو عائـشە لـەم هەڵوێـستەدا هەسـتی بـە ڕیـسوایی و سـووکایەتی کـرد، چونکە خـەریك بـوو لێـی بدرێ!!

ئـەم هەسـتە بەسـەر هـەموو ئافرەتێکـا دێـت جـا لـە هـەمان هەڵوێست بێت یان لە هەر هەڵوێـستێکی تـری لـە یـەك چووی وەکو ئەو بێت...

پێغەمبـەر ﷺ هەڵوێـستەکەی لەسـەر عائـشە ئاسـان کـرد ونەرمی کردەوە وفەرمووی ﷺ: (بینیـت چۆن کێـشەی نێوان تـۆ و باوکتم چارەسەرکرد).

ئەم گفتە جوانـە لـەم هەڵوێـستەدا نیـشانە و بەڵگەی دڵێکـی گەورەیـە ، دڵێـك کـە بـە هانـای هـەموو خەڵکەوە دێـت و هـەمووانی خۆش دەوێت...ڕەوشتێکی پڕ هەستە کە دڵ ئەسیر دەکات. بەڵێ دڵـی خێزانەکەت ئەسیر دەکات، بەڵام:

نە ئەوەندە ڕەق بە بشکێنرێی ، وە نە ئەوەندە نەرم بە بگوشرێی.

من بۆ تۆ وەکو باوکی زەرعم بۆ دایکی زەرع

هەنـدێك پیـاو هـەن چـەندجار هەڕەشـەو گوڕەشـە لـە ژنـی خۆیـان دەکـەن جـا بـە گاڵتـە بێـت یـان بـە ڕاسـتی، دەڵـێ : ژنـت

بەسەردێنم...هەندێك پیاویش ئەم قسانە دەخەنە قالبی گاڵتەبازی و هەست بەوە ناکەن کە ئەو شتانە زۆر بە قووڵی ئافرەت بریندار دەکات و ئازاری دەدات و هەرگیز لە بیری ناچێتەوە...دواتر بەبیری دێتەوە و دەڵێی، ها ئەوە بە بیرم هاتەوە بە خوا پێش دە ساڵ بە گاڵتە ئەم قسەیەم کردووە خۆ ئەو ژنە هەر لە بیریەتی...!!

پاکی و بێگەردی بۆ خوا !! کوا سەلیقەی مامەڵە و ڕەفتارکردنت لەگەڵ ئافرەت؟...

برای بەڕێز لەم گفتوگۆیە درێژەی نێوان پێغەمبەرﷺ و خاتوو عائشە فێربە،

ڕۆژێك خاتوو عائشە لەگەڵ پێغەمبەرﷺ دانیشتبوو چیرۆك بەسەرهاتی ١٠ ژن ومێردی بۆ خۆشەویستﷺ گێڕایەوە، بەردەوام بوو لە گێڕانەوەی چیرۆکەکان بە درێژی تا گەیشتە دوا چیرۆك ، گوتی، وە دوا پیاو ناوی باوکی زەرع بوو کە لەگەڵ ژنەکەی زۆر نەرم ونیان بوو، یەکتریان زۆر خۆشدەویست، خۆشترین ژیانی لەگەڵ بردەسەر پاشان خاتوو عائشە گوتی، کەچی تەلاقی دا...پێغەمبەرﷺ یەکسەر سەیری خاتوو عائشەی کرد و فەرمووی، (من بۆ تۆ وەکو باوکی زەرعەم بۆ دایکی زەرع بەلام من هەرگیز تەلاقت نادەم).

لێرەدا پێغەمبەری خۆشەویستﷺ دەیەوێ دڵنەوایی خێزانەکەی بکات و هێمنی و ئارامی بخاتە دڵیەوە...

که ئافرەت ڕووداوەکانی تەڵاقدان بۆ پیاوەکەی دەگێڕێتەوە لەبەرئەوەیە چونکە ئەو دەترسێ کە وەکو ئەوانی بەسەر بێت...

بەڵام سەیری هەستیاری دڵ و دەروونی پێغەمبەر ﷺ بکە و سەیری ئەو هەستە بەرزەی بکە کە لەگەڵ بەرامبەرەکەی دەدوێ چۆن ووتەکانی وەردەگرێ و بە یەك قسەی نەرم دڵی ڕادەگرێ و ئارامی دەکات، (من بۆ تۆ وەکو باوکی زەرعم بۆ دایکی زەرع بەڵام من تەلاقت نادەم).

توخوا لە کوێ و لە کێ فێری سەلیقەی ڕەفتارکردن دەبین...!

ڕووخۆش و بەپێکەنین

ئەم نموونەیەی خوارەوە سەلیقەیەکی نزمە لە مامەڵەکردندا...!!

سەیردەکەی پیاوەکە ماندووە و لە ئیش گەڕاوەتەوە ئەوە سەرەڕای تەپ و تۆز و ئارەقەی ڕێگا و بان و ناخۆشییەکانی ناو ئۆتۆمبیلی هاتووچۆ...ئیتر...هەر کە هاتەماڵەوە و تۆتکە ناگرێ یەکسەر لە شوێنێك دادەنیشێ و ڕۆژنامەیەك دەگرێتە دەست و هیچ قسەیەکیش ناکا...پاش ئەمەش دەخەوێ...لە ناکامدا ژنە گیرۆدە و گرفتار دەبێت بە دەست ئەم کردەوە ناهەموارە...

هەموو پیاوێکیش ئەوهانین... بەڵام بەو کەسە دەڵێم کە ئەم کارە ئەنجام دەدات، ئایا تۆ لە پێغەمبەر پڕئیشتر و سەرقاڵتری...!؟

خێزانەکانی پێغەمبەرﷺ دەڵێن،

پێغەمبەرﷺ لەگەڵمان دادەنیشت ،گفتوگۆی لەگەڵ دەکردین و دەیدواندین وپێدەکەنی و بە پێکەنینیشی دەهێناین و کاتێکیش کە بانگی نوێژ دەدرا دەتگوت هەر نامانناسێ و نایناسین.

ئەوە دووبارە بخوێنەوە، ئەو پێدەکەنی و بە پێکەنینی دەهێناین...ئەوەیە زەوقی ڕەفتارکردن لە ئیسلامدا...ئەو قسەی لەگەڵ خێزانەکانی دەکرد و ئەوانیش قسەیان لەگەڵ دەکرد و هەرگیز نەیدەگوت،(دە لێم گەڕێن خۆ بە درێژایی ڕۆژەکە گەڕاوم و ماندووبوومە)...

بەڵێ چەندەها ماڵ ،چەندەها خێز دەڕووخێ و تێکدەچێ بەهۆی نەبوونی سەلیقەی ئیسلامی لەمامەڵەکردندا.

لە زانای ئوممەت فێربە کە خۆت

جوان بکەی و خۆت برازێنیتەوە

هەموو پیاوێک حەز دەکات ژنەکەی خۆی بۆ برازێنێتەوە...ئەو هەردەم دەیەوێت ژنەکەی شاجوانی جیهان بێت...هەمیشە لەسەر کاملترین و شاوترین شێوە و ڕوخسار بیبینێت، دەیەوێت ژنەکەی وا بێت و وا بێت و...و

بەلام مەحالە ئەو خۆی بۆ ژنەكەی برازێنێتەوە...ئەو بەلایەوە گرنگ نی یە پارێزگاری ڕوالەت و ڕووخساری دەرەكی خۆی بكات بەگشتی.

كاتێك پێغەمبەرﷺ دوعا و نزای بۆ (عبداللە كوڕی عەباس) كرد فەرمووی: (خوایە زانا و داناو زیرەكی بكەیت)، ئینجا بەو نزایە عبداللە بووە زاناترین هاوەلانی پێغەمبەرﷺ ، ئیدی هاوەلانی تر زانست و زانیاریان لەو وەردەگرت. عەبداللە گوتی: (پێم خۆشە خۆم بۆ ژنەكەم برازێنمەوە هەروەك چۆن پێم خۆشە كە ئەو خۆی بۆ من برازێنێتەوە).

بەخوا ئەوانە چەند ووشەیەكی بەهێز و كاریگەرن بۆ هەستە ناسكەكان، سەلیقەیەكی پڕ لە شارستانیەت و شكۆمەندیە، ئەوجا تێبگە!

(وَ قَدموُا لِاَنفُسِكُم)

بۆ خۆتان دەست پێشخەری بكەن

سەلیقەی مامەلەكردن لە ئیسلامدا هەموو سنوورێكی بڕیوە و لە دەرگای ووردترین خالّ دەدات تاكو گەورەترین مەسەلە...!! هەتا گەیشتۆتە تێكەلّ بوون و هاورێیەتی ژن و مێرد لەسەرجێگا و دۆشەك و سەرینی هاوسەرێتی ، خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُواْ حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ وَقَدِّمُواْ لأَنفُسِكُمْ﴾[1]

واتە: (ژنانی هاوسەرتان کێڵگەن بۆتان و شوێنی چاندنی وەچەن، جا بەهەر شێوەیەك دەتانەوێت تۆو بوەشێننە ناو کێڵگەکانتانەوە (بە هیوای بەرهەم) و بۆ خۆتان دەستپێشخەری بکەن).

لێەدا مانای چی یە، وە بۆ خۆتان دەستپێشخەری بکەن؟
﴿وَقَدِّمُواْ لأَنفُسِكُمْ﴾،

واتای ئەم ئایەتە لەم فەرموودەیەی پێغەمبەرﷺ وەرگرە کە دەفەرموێ:

((لا يَقَعَ أحَدَكُمْ عَلَى زَوجَتِه كَما تَقَعَ بَهيمةٌ عَلَى بَهِيمةٍ، ولكن يبدأ بالملاطفه والملاعَبه))

واتە (کەس نەکەوێتە سەر خێزانەکەی وەك چۆن ولاخێك یان ئاژەڵێك دەکەوێتە سەر ئاژەڵێك ، با بە ناز ڕاگرتنی و گاڵتە وگەپ و دەستبازی دەست پێ بکات).

بزانە ئەم ئایینە لە هیچی کەم نی یە تەنها چەند کەسانێك نەبێ کە نوێنەرایەتی بکەن و بیبزوێنن...جا کە ئەو کەسانە پەیدا بوون و کەوتنە جم وجووڵ ئا لەو کاتەدا ئەمن و ئاسایش و ئاشتی

---

[1] سورة البقرة:٢٢٣.

و تەبایی و پاکی و خۆشەویستی و شارستانیەت و پێشکەوتن دێتەدی و دەیبینی.

ئەوە چ زەوقێکە... !!

یەکێك لەو سەلیقانەی کە پێغەمبەرﷺ فێری کردووین ئەوەیە کە نابێ بێیتەوە ناو ماڵی خۆت تاوەکو زەنگی دەرگا لێ نەدەیت هەرچەندە کلیلیشت پێ یە.

دەبێ چەند ساتێك چاوەڕێ بکەیت تا دەرگا دەکرێتەوە ئینجا دەچیتە ژوورەوە!!

ئەم نموونەیەش نە لە ڕادەبەدەرە نە زیادەڕەوییە.

بەڵکو زۆر سادەیە بەڵام تۆ ڕانەهاتووی...باشە حیکمەت لەم کردەوەیە چی یە؟

یەکەمیان: دەرفەت دەدەیتە خێزانەکەت بۆ ئەوەی خۆی بۆت ئامادە بکات...دووەم تۆ بەو خۆ ئامادەکردنەی ئەو دڵخۆش و شادمان دەبیت...هەروەها ئەوەش هاندەرێکە بۆ جێبە جێ کردنی ئەم فەرموودەیە:

((إِذَا نَظَرَ إِلَيْهَا سَرَّتْهُ)) [1]

واتە: ((کاتێك کە تەماشای ژنەکەی دەکات دڵی پێخۆش دەبێت))

---

[1] رواه ابوداود، باب ٣٢، حديث (١٦٦٧).

بیرێك لەوە بکەوە ئەگەر تۆ دەرفەت نەدەیتە ژنەکەت بۆ خۆ جوان کردن و بۆن خۆش کردنی پێش هاتنە ژوورەوەت بۆ ماڵ ئەو کات لە جیاتی دڵخۆشت کات دەتکوژێ.

دووەمیان: چونکە هەندێك لە پیاو هەر بە تەبیعەت ناپاکن و خیانەت لە ژنەکانیان دەکەن، پێغەمبەریش ﷺ دەیەوێت ئەو نەخۆشی یە لە دڵی ئەم جۆرە پیاوانە دەربکات...هەرگیز نابێ پیاو ئاوا لەگەڵ ژنی خۆی مامەڵە بکات، دەبێت هەمیشە ڕاستگۆیی و دڵنیایی و ئارامی پێ ببەخشێ.

ڕاستە...خۆشەویستی بچینە خۆشەویستی دەدووریتەوە.

دەی با فێری ڕۆیشتن بین!!

ئێستا ماڵەکەت بەوەی تیایەتی جێی دێڵی ڕووە و شەقام هەنگاو دەنێی...کە سەرنج دەدەینە شەقامەکان ، گەندەڵی و وێرانکارییە...جا ئێمە وا پەروەردەکراوین کە نابێ لە ڕۆیشتنا بە لاکەلا بین...پێغەمبەرﷺ ڕۆیشتنێکی خێرا دەڕۆیشت بە بێ ڕاکردن کە ئەوە ڕۆیشتنێکی دروستە و بە سەنگە.

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْناً وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَاماً﴾[1].

---

[1] سورة الفرقان:٦٣.

واتە:(بەندەکانی خوای میهرەبان ئەو کەسانەن کە زۆر بە هێمنی بەسەر زەویدا دەڕۆن، کاتێکیش نەفامان بە قسە و قسەلۆکی ناخۆش بەرەنگاریان دەبن، لە وەڵامیاندا دەڵێن: سڵاو (ڕەوشت بەرزی خۆیان دەنوێنن ئاژاوە و شەڕ نانێنەوە).

ئایا تۆ لەسەر چ شێوازێکی ڕۆیشتن ڕاهاتووی؟

پاکی و بێگەردی بۆ خوا ڕۆیشتنی خەڵك چەند سەیرە و سەرسورهێنەرە!!

﴿أكثرهم لايعقلون﴾

(زۆربەیان ژیر و دانا نابن)

لە ڕەوشتە کۆمەڵایەتیە نادروستەکان لە شەقام و شۆستەکاندا ئەو دەنگە ناهەموار و بێزارکەرانەیە کە لە ئامێری ووریاکەرەوەی ئۆتۆمبیلەکانەوە دەردەچێت ، جا کاکی شوفێریش لە گەورەوە تا بچووك شانازی بەم بەزمەوە دەکەن ، سەیری دەکەی لە خوارەوە یان لە دەرەوەیماڵەکە وەستاوە، پشووێك وەردەگرێت و خۆی ماندوو ناکات بێتە خوارەوە دەرگا لێبات یان سەرکەوێ بەڵکو لەجیاتی ئەمە دەست لەسەر ئامێری هۆرن دادەنێت هۆرنێك...دووان...سێیان...

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِن وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ - وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْراً لَّهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾[1]

واتە: (بەڕاستی ئەوانەی لە دەرەوەی ژوورەکان بانگت دەکەن، ئەوانە زۆربەیان نەفامن و ژیرنابن (چونکە ڕەوشتی کۆمەڵایەتی دروستیان لەو بوارەدا ڕەچاو نەکردووە). خۆ ئەگەر خۆگر نەبوونایە تا دەچووینە دەرەوە بۆ لایان، ئەوا چاکتر و ڕەواتر بوو بۆیان خوا لێخۆشبوو میهرەبانە). ڕاستە ئەو ئایەتە باسی پێغەمبەر ﷺ دەکات بەڵام ڕەفتار و ڕەوشتی کۆمەڵایەتی خەڵکیش پوختە و ڕێک دەکات.

یەك لە مافەکانی خەڵك لەسەر تۆ ئەوەیە کە بێزاریان نەکەیت...ئاخر تۆ لەبەر دەرگا هۆڕن لێ ئەدەیت خەڵکانێك لەوانەیە خەوتبن...هەیە قوتابی یە دەخوێنێت ...هەیە نەخۆشە...هەشە نوێژ دەکات...ئەوەش بزانە کە شەقام تەنها موڵکی تۆ نی یە.

﴿فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ﴾[2]

(ڕێ بدەن بە کەسانی تر خوا ڕێتان پێ دەدا)

هەروەها لە ڕەفتارە سەیرەکان...ڕەفتاری کاکی شوفێرە کە ڕێگا بە ئۆتۆمبیلی دواوەی نادات پێشی بکەوێت...ئەگەر لێت پرسی

---

[1] سورة الحجرات:٤-٥.

[2] سورة المجادلة:١١.

بۆ وا دەکەی لە وەڵامدا هیچ هۆیەکی نی یە، سەیرتر لەمە ئەوەیە کە ئەم ڕەوشتە بۆتە خوویێکی هەست پێ نەکراو کە ڕاهاتووە لەسەری و وە بە بەردەوامیش ئەنجامی دەدات...بەڵام ئیسلام دێت چارەسەری ئەم هەڵوێستە دەکات بەم ئایەتەی خوارەوە :

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ﴾[1].

واتە: (ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە کاتێك لە دانیشتن و کۆبوونەوەکاندا پێیان دەووترێت: ڕێ بدەن بە کەسانی تر و ئەلقەی دانیشتنەکە فراوان بکەن، ئەوە ئێوە فراوانی بکەن، ئەگەر ئێوە واتان کرد، خوا پاداشتی فراوانتان پێ دەبەخشێت).

ووشەی (فافسحوا) واتە ڕێگا بدەن و جێگا فراوان بکەن نەك تەنها لەئەلقەی دانیشتنەکان بەڵکو لە ڕێگا و بانیش، (ڕێگا بدەن فراوانی کەن خوا ڕێگاتان پێ دەدات و بۆتان فراوان دەکات)...ئەگەر ڕێگات لە خەڵك تەنگ و تەسك کردەوە کەواتە تۆ زەوق وسەلیقەیەکی جوان ودروستت نی یە، عومەری کوڕی خەتاب دەفەرموێ:(ثلاثة يصفين لك ود أخيك)واتە: (سێ شت خۆشەویستی و ئاشنایی براکەت بۆت دەپاڵێوی و سان دەکاتەوە... دەفەرموێ

---

[1] سورة المجادلة:١١.

یەكێك لەمانە ئەوەیە : كە لە دانیشتنەكان ڕێگا و جێگای بۆ بكەیتەوە).

ڕۆژێك پێغەمبەرﷺ لە مزگەوتا دانیشتبوو ئەعرابییەك هاتە ژوورەوە پێغەمبەرﷺ یەكسەر خۆی بۆ خزاند (واتە : هەڵسا وشوێن خۆی دا بەو لەگەڵ ئەوەی كە مزگەوتەكە پڕ لە خەڵك نەبوو) پاشان ئەعرابییەكە گوتی: ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ بۆ لە جێگای خۆت هەڵسای؟ خۆ جێگا زۆر ماوە لە مزگەوتەكە ، پێغەمبەریش ﷺ فەرمووی:

((حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ إذا جاء أخُوهُ ان يتزحزح له))

واتە: (هەموو موسوڵمانێك ئەو مافەی لەسەرە كە ئەگەر براكەی هاتە ژوورەوە خۆی بۆ بخزێنێ هەڵسێ وجێگای كاتەوە).

دەی ئێستا زەوقی هەڵسووكەوتكردن و ڕەوشتە كۆمەڵایەتییەكانت لەكوێ وەرگرتووە لە كێ فێر بوویتە...؟ لە شارستانیەتی ڕۆژئاواییەكان...!؟

باشترین نموونە بۆ جێبەجێ كردنی ئەم فەرموودەیە جێگاكردنەوەی براكەتە لە شوێنی پرسە وسەرەخۆشییەكاندا...بزانە لەم ڕۆژگارەدا چی ڕوودەدات...لە كۆبوونەوەی پرسەدا كەسێك وا دێتە ژوورەوە، ئەو خەڵكەی كە دانیشتووە هەر هەمووی چاوی بڕیوەتە سەر ئەو قوڕ بەسەرەی وا دێت...هەر خوا

پشتیوانی بێت كه له دڵی خۆیدا دەڵێت: (زەوییەكە شەق بەو فووتم بدە)...ئەی ئەگەر لەو كاتەدا پیاوێك له شوێن خۆی هەڵسێ و دەستی ئەو كەسە بگرێ و له جێگایەك داینیشێنێ...

لەناو بازنەی ئیسلامدا، زەوق و سەلیقەی دروست له مامەڵەكردندا ئەلقەی ڕزگار بوونە بۆ زۆربەی خنكاوەكان له ڕووباری ژیان...ئەم ئایەتەی پێشوو هەموو شوێنێك دەگرێتەوە: له شەقام شۆستەكاندا (بۆ پیادە و شوفێرەكان)، له شوێنی دانیشتنەكان ، له جەنازەو پرسەكاندا...تەنانەت له پایە و پلیكانی زانكۆكانیش جێ بەجێ دەكرێ؟!

لابردنی زەرەر و زیانەكان له ڕێگاوباندا لای خوا بە چاكە بۆت دەنوسرێ

ئایا فڕێدانی زبڵ لەسەر شەقامەكاندا سەلیقەیەكی دروستەو بەجێ یە...؟ سەیردەكەی ئەو كەسە دێتە دەرەوە و سەیری ئەو لا و ئەو لا دەكات و له دڵی خۆی دەڵێ: خوایە كەس نەمبینێ؟ جا سەیری لای ڕاست و چەپ دەكات هەردەڵێی شتێكی دزیوە یەكسەر زبڵەكە فڕێ دەدات...

پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێ: (لابردنی زەرەر و زیانەكان له ڕێگاوباندا لای خوا بەچاكە بۆت دەنووسرێ) ئێمەش دێین بەپێچەوانەی ئەم فەرموودەیە زەرەر و زیانەكان له ڕێگا ولەسەر

شـەقام وشۆسـتەکاندا فـڕێ دەدەیـن...!! پێغەمبـەرﷺ دەفـەرموێ: ((بڕواهێنان (ئیمان) شەست و هەندێك لقە بـەرزترینیان ووتـنی (لا اله الا الله) یە و نزمترینیان لابردنی زەرەر و زیانە لە ڕێگاوباندا)).

مانای ئەوەیە لابردنی زەرەر و زیان بەشێکە لە بڕوا هێنان.

ئـەوەش بەڵگەیـە کـە سـەلیقەی بـەرز لـە مامەڵـەکردن لـە ئیمانەوە دێت...کەوابێ زەوقی ڕەفتارکردن ڕەوشتێکە لە ئیسلامەوە هـەڵقوولاوە... ئـەی پێـشتر نـەمانگوت بنـچینەی ئـەم ڕەوشـتە لـە ئیسلامدایە...؟ کەواتە دەبێ باش شارەزای ئیسلام بین و بـە تـەواوی لێی تێبگەین.

١٤٠٠ ساڵ لەمەوبەر پێغەمبەرﷺ فێری ئەم جۆرە ڕەوشتەی کـردین و ئێـستاش وا لـە چـەرخی بیـست و یەکـداین و هەمیـشە ئاراستەمان دەکات.

باشە، ئەگەر لە ڕێگایەکی بیابان بووین و زبڵمـان فڕێدا، ئایا هەست بە ئازاری ویژدان دەکەی کە هەرچەندە شوێنەکە بیابانە...!!

باشە...! ئەی ئەوەی لە ڕێگا تـف دەکا یـان ئـەو شوفێرانەی ڕێگای سووڕانەوە لە شوفێری تر دەگرن یـاخود بـە پێچەوانەی یاسـا دەجوڵێن و تەنگەبەری لە شەقامەکان دروست دەدەن و...ئـەی ئـەوی تر...ئەوی تریش...و..!!

خوا عەفویان کا...کوا زەوق و سەلیقەی ڕەفتاکردنیان!؟

باشە بۆ گەنجەکانمان بڕوادار نابن...؟ لە کاتێکدا ئایینمان هەموو شتێکە و هەموو پێداویستی یەکانی ژیانمان ئامادە دەکات...!؟ بەخوا هەرچی ویست و حەزو ئارەزوو وئاواتت هەیە لە ئایینەکەتا دەیدۆزیتەوە...

ئەم فەرموودەیەت بەسە...!!

پێغەمبەرﷺ دەفەرموێ: (فریشتەکان بەوە ئەزیەت دەخۆن کە ئادەمیزاد پێی ئەزیەت دەخوات)...بۆ نموونە جگەرەکێشان خەڵك ئەزیەت دەدات وناڕەحەتیان دەکات بەمە فریشتەکانیش ئەزیەتیان پێ دەگا و ناڕەحەت دەبن...

هەروەها تف کردن لە ڕێگادا ئازار بە فریشتەکان دەگەیەنێ چونکە ئازار بە خەڵك دەگەیەنێ.

گەر لەم فەرموودەیە تێگەیشتبی ئەوا بەسە بۆ ئەوەی جێ بە جێی بکەی چونکە ئەوە وەك هێمایەك نیشانت دەدات.

ڕەوشتێکی جوانە...ڕەوشتی چۆنیەتی ڕەفتار کردن لەگەڵ فریشتەکاندا...! ئەوە چ ڕەفتارێکە کە ئیسلام فێرمان دەکات!

ڕەوشتێکی گرنگ

بە تایبەتی لەم ڕۆژگارەدا

پێغەمبەرﷺ دەفەرموێ:

(نەکەن لە ڕێگاوبان دانیشن، ئەگەر ناچاری دانیشن بوون ئەوا دەبێ مافی ڕێگاوبان بدەن کە ئەویش: چاو بەرزنەکەنەوەو نەزمرنەکەنە ، ئازاری خەڵك نەدەن، وەڵامی سەلام بدەنەوە، وە فەرمان بە کارو کردەوەی چاك بدەن و وە قەدەغەی کارو کردەوەی خراپ بکەن) [1]

سەرگوزشتەیەکی تر هەیە بۆ ئەم فەرموودەیە:

دەفەرموێ ﷺ: (نەکەن دانیشن لە ڕێگاوبان)، گوتیان ئەی پێغەمبەری خوا نیازی دانیشتنمان بەیەکەوە گفتوگۆو قسە کردنە نە زیاتر، فەرمووی ﷺ: (ئەگەر ناچاری دانیشتن بوون ئەوا دەبێ مافی ڕێگاوبان بدەن)، گوتیان: مافی ڕێگاوبان چی یە ئەی نێردراوی خودا ؟ فەرمووی ﷺ: (چاو نزم کەنەوە و نەزمرنەکەن، واز لە ئازاردانی خەڵك بێنن، وەڵامی سەلام بدەنەوە، وە فەرمان بە کارو کردەوەی چاك بدەن و قەدەغەی کارو کردەوەی خراپ بکەن).

کەواتە ئیسلام بەرنامەی بۆ داناوی گەر بە ناچاری لە ڕێگاوبان دانیشتی...!!

هەتا کارێك نەکەن کە ئەوان ئاگادارین

﴿حَتَّى تَسْتَأْنِسُوا﴾

---

[1] رواه البخاري (في الحديث، ٢٤٦٥) و(الحديث، ٦٢٢٩)، و مسلم في (الحديث، ٥٥٢٨) و ابو داود في (الحديث، ٤٨١٥) و الإمام احمد في (الحديث، ٤٧/٣).

سەرەتا لە ماڵ بووین پاشان چووینە دەرەوە بۆ سەر شەقام وشۆستەکان، ئێستا گەیشتینە ئەو ماڵەی کەوا سەردانیان دەکەین.

لێرەدا باسی زەوق و سەلیقەی ڕەفتار کردن دەکەین لە کاتی سەردان و میوانداریدا...بۆ نموونە یەکێك دەچێتە سەردانی یەکێکی تر بە بێ ئەوەی پێشتر کاتی دیاری کردبێ، ئینجا دەڵێ: چی تێدایە ئەوە هاوڕێمە... ئەوە برامە...

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتاً غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْنِسُوا﴾ [1]

واتە: (ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە مەچنە ماڵێکی تر جگە لە ماڵەکانی خۆتان هەتا کارێك بکەن کە ئەوان ئاگاداربن (وەکو زەنگ لێدان یان لە دەرگادان)...مانای (تستأنسوا) واتە: جەخت بکەنە سەر ئەوەی بزانن کە ئەوان ئامادەن بۆ پێشوازیتان یان نە.

کارێکیش بکەن تا ئاگاداربینەوە، مانای ئەم ڕستەیە لە چەرخی بیست و یەکدا واتا: بە تەلەفۆن و یان بە مۆبایل ئاگاداری دەکەیتەوە تاکو کاتێك بۆ سەردان دیاری بکەن... ووشەی(تستأنسوا) هەر هەمووی جوانییە ، سەلیقەی بەرزە و ڕێزلێنانە ، واتە زامنی

---

[1] سورة النور:٢٧.

دەكـەيت كـە ئـەو خـۆی بـۆت ئامـادە كـردووە و كـاتی بـۆ تـەرخان كردووی و دڵی پێت خۆشە و ڕووی بۆت گەشە !

خەڵكانێك هەن لـە ڕادە بـەدەر هەسـتيارن!...ئـەو كەسـە بـۆ نموونە بە تەلەفون پەيوەنديت پێ دەكات بۆ ديـاری كردنـی كاتيـچك بۆ سەردان...ئيتر هەر كـە گوێبيـستی دەنگـت بـوو، ئـەوا يەكـسەر لای ئەو نيشانەی پاڵنەرە بۆ هاتن يان بە پێچەوانەوە...

هەنـدێك جـار پـێش كـاتی ديـاری كـراو دێـت و پاكانـەت بـۆ دەكات...ئاخر لەوانەيە لەو كاتەدا تۆ نەتوانی پێشوازی ئـەو بكـەيت، لەبەرئەوە ئەو تووڕە دەبێ و قيامەت هەڵدەستێ... پاكی و بێگـەردی بۆ خوا !! زەوقی بەرز ئەوەيە كە تووڕە نەبيت.

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿ وَإِن قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ ﴾ [1]

واتـە (ئەگـەر پێتـان ووتـرا بگەڕێنـەوە (كاتمـان نـی يـە، يـان كارمان هەيە) بگەڕێنەوە (بە بێ دڵگرانی) ئەوە چاكترە بۆتان).

خوشـكەكەم...براكـەم گـەر پێـت گـوترا بگـەڕێوە، بگـەڕێوە، نەكەی تووڕەبيت و دڵگران بيت ئەوە بۆتۆ باشترە و چاكترە.

---

[1] سورة النور،٢٧.

که له دەرگاتان دا له لایەکی دەرگاکە بوەستن

لـە ڕەفتـارە نادروسـت و سەرسوڕهێنەرەکان...سـەیر دەکـەی میـوان وا لـە دەرگـادەدات یـان وا لـە زەنگەکـە دەدات لـە ناوەنـدی دەرگـاش وەسـتاوە بەرامبـەر چـاوە تەسـیلمەکان هـەردوو دەسـتیـشی لەسـەر هـەردوولای دەرگاکـە دانـاوە...خـەیاڵی ئـەم دیمەنـە سـەیرە بکە...ئاخر ئێمە وا پەروەردەکراوین کە ئەم جۆرە ڕەفتارە نادروستە و بێ شەرمىیە.

پێغەمبەری خوا ﷺ چارەسەری ئەم ڕەفتارەی کـردووە بـەم ڕێنماییەی خوارەوە کە دەفەرموێ:

(کاتێـك چـوویتە ماڵێـك لـە دەرگـات دا بەرامبـەر دەرگـا مەوەستە، بەڵکو لە لایەکی دەرگاکە بوەستە).

ئیزن وەرگرتن سێ جارە

پێغەمبەرﷺ دەفەرموێ: (ئیزن وەرگرتن سـێ جـارە ئەگـەر ئیزنت پێ نەدرا بگەڕێوە)...وە لـە نێـوان هـەر سـێ جارەکـە کـەمێك چـاوەڕوان بکـە تـاکو دەرفـەت بـۆ خـاوەن مـاڵ بڕەخـسێ بـۆ ئـەوەی دەرگـات لـێ بکاتـەوە چـونکە لەوانەیـە ئـەو لـە نوێـژدا بێـت یـان لـە گەرماو یان...

لەم ڕۆژگارەدا كارو كردەوەی سەیر سەیر هەیە: (باس بكە یان بیكە و نە قەدەغەیە و نە تاوانە !!)... بۆ نموونە دەستی لەسەر زەنگی ماڵەكە داناوە و هەڵیناگرێت...یان لەخوارەوە یەك بە دەنگی خۆی بانگی خاوەن ماڵ دەكات كە هەموو خەڵك گوێی لێ دەبێت وبۆی دێنە دەرەوە تەنها ئەو كەسە نەبێت كە بانگی دەكات...!!

ئەو ڕستەیە دووبارە بخوێنەوە: (ئەگەر ڕوخسەتت پێ نەدرا بگەڕێوە).

ڕەفتارێكی پڕهەست وسەلیقەیەكی ڕێكە لە كاتی سەرداندا كە ئەگەر ڕوخسەتت پێ درا بچیتە ژوورەوە ئەگەریش نا بگەڕێیەوە...كە ئەوە ئەوپەڕی هەست كردنە.

من... من... من...

لەو كاتەی لە زەنگی ماڵەكە دەدرێت... لە ژوورەوە دەپرسرێ: كێ لە دەرگایە؟ كێ یە؟ ئەویش وەڵام دەداتەوە: منم ، ئەویش هەر دەڵێ ئێ كێ یە لە دەرگا؟ وەڵامەكە ناگۆڕێت: من...منم...خۆمانین...ئاخر ئیسلام ڕێنمایی كردووینە و هەمیشە فێرمان دەكات كە ئەگەر یەكێك لێی پرسی: كێ یە لەبەر دەرگا ؟ دەبێ بڵێی: من(فلانم...)

ڕۆژێك جابری كوڕی عبدالله هات و گوتی: لە دەرگای ماڵی پێغەمبەرم ﷺ دا فەرمووی: (كێ یە) منیش گوتم: منم...یەكسەر

لــه ژوورەوە گــوێم لــه دەنگــی پێغەمبــەر ﷺ بــوو فــەرمووی: (مــن...مــنم) ، هەســتم کــرد کــه بــەم قــسەیە ڕقــی هەڵــسا و پێــی نارەحەت بوو.

پاکی و بێگەردی بۆ خوا...١٤٠٠ساڵ لەوەوپێش ئایینی ئیسلام هاتووە ڕەچاوی هەموو شتێکی گەورە و بچوکی کردووە و بەرنامـەی بۆ دارشتووە.

نەرم و نیانی و لەسەرخۆیی لە هەر شتێکدا بێت ئەوا هەر جوانی دەکات

جۆرە کەسێك هەن ڕەچاوی ڕەوشتە گشتی یەکان ناکەن...بۆ نموونە کە دەچێتە هەر شوێنێك جا ئەو شوێنە مـاڵ بێـت ، پەیـژەی (بلّند کەرەوە)ی ئۆتێلێك بێت...یان هەر شوێنێکی تر...سەیر دەکەی وا بە توندی دەرگاکە دادەخات جارێك خـەڵك ئـەتۆقێنێت...جارێکی تر شووشەی دەرگاکە دەشکێنێت...

پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێ: (نـەرم ونیـانی ولەسـەرخۆیی لـە هەر شتێکا بێت ئەوا هەر جوانی دەکات، وە نەرم نیانی ولەسـەخۆیی لەهەر شتێکدا هاتە دەرەوە ئەوا هەر عەیبدارو لەکەداری دەکات)

توخوا ئەم فەرموودەیە ڕاستەڕێ بە.

چۆن ئاوا دەکەیت

هەندێ جار یەکێك لە هاورێکانت لە رۆژێکی دیاری کراو داوەتت دەکات بۆ ژەمی نیوەرۆ ، تۆش لە کاتی دیاری کراوا دەچیتە داوەتەکە بەلام کەسێکی ترت لەگەڵەو بەتەنها نیت، خاوەن مالیش بەم رەوشتەی تۆ دەشلەژێ ، ئاخر ئەو تەنها تۆی داوەت کردووە.

رۆژێك پێغەمبەرﷺ خۆی و پێنج لە هاوەلانی داوەتی لای پیاوێك بوون لە ئەنصارەکان، لەو کاتەی پێغەمبەر و هاوەلانی بە رێگاوە بوون هاوەڵێکی تر شوێنیان کەوت و هەر لەگەڵیان رۆیشت هەتا گەیشتنە مالەکە، یەکسەر پێغەمبەرﷺ بە خاوەن مالەکەی فەرموو: (ئەو کەسە شوێنمان کەوت ئەگەر دەتەوێ ئیزنی هاتنە ژوورەوەی بدە ئەگەریش ناتەوێ با بگەرێتەوە) ئەویش گوتی: رووخسەت بۆ ئەو هەیە با بێتە ژوورەوە ئەی نێردراوی خودا.

لێرەدا پێغەمبەرﷺ دەستپێشخەری دەکات و بە بێ وەستان هەلوێستەکە بۆ خاوەن مال روون دەکاتەوەو هەلبژاردنەکە دەداتە دەست ئەو کە ئەگەر بیەوێ ئەو کەسە زیادە بێنێتە ژوورەوە یان نا هەتا تووشی خەجالەتی و تەنگانە نەبێت.

ئەی ئێستا کوا ئەو هەستە ؟!

گەر کەسێکی ترت لەگەڵ خۆتا برد کە داوەت نەکراوە ئەوا خەجالەتی و شوورەیی یە بە تایبەتی بۆ خاوەن مال و کەس و کاری

ماڵ...لەوانەیە خواردنەکە یان چێشتەکە بۆ ژمارەیەکی دیاری کراو ئامادەکرابێ...ئەگەر ژمارەی کەسەکان زیادی کرد چار چی یە؟

بێ ئابڕوویی... !!

کەسی وا هەیە کە دەچێتە ماڵی هاوڕێکەی ، وەك ساروخ چاوی دەبزوێنیتە سەر تەلەفۆنی ماڵەکە ، ئیدی هەر کە تەلەفۆنەکەی بینی ئەوا بێوەستان داوا لە هاوڕێکەی دەکات کەوا پەیوەندی‌یەکی تەلەفۆنی زۆر بە پەلەی هەیە دەشزانێت کە هاوڕێی دڵسۆز داواکاریەکەی جێبەجێ دەکات...ئاخر چۆن جێبە جێی ناکات وا تەلەفۆنەکەی گرتۆتە دەست و دەیەوێت پەیوەندی بکات!!...لەوانەشە بۆ شارێکی تر تەلەفۆن بکات جا چەند دەخایەنێت با بخایەنێت !!

پێغەمبەرﷺ دەفەرموێ: (ئەو شتەی کە بە توندی ڕوو و وە بەبێ ئابڕوویی وەربگیرێ حەرامە).

هەر کەسێك خاوەن سەلیقەی جوان بێت لە ڕەفتارو کردەوەیدا ئەوا ڕەچاوی ئابڕووی خەڵك دەکات...

یان تەماشای قەڵەمی ناو گیرفانی هاوڕێکەی دەکات و پێی دەڵێ: ئای لەو قەڵەمە جوانە!! (ئاخر ئەو ووشەیە مانای هەیە) ئینجا هاوڕێکەی چی پێ ناکرێ تەنها ئەوەندە بڵێ ، فەرموو

قەڵەمەکە با بۆ تۆبێ ! ئەویش قەڵەمەکەی لێ وەردەگرێت...بەداخەوە...

خەڵکانێك هەن وەستای ئەم جۆرە ئیشانەن...

ئەم فەرموودەیەی پێغەمبەرﷺ بەسە بۆ ئەم جۆرە کەسانە: (ئەو شتەی کە بە توندی ڕوو و وە بەبێ ئابڕوویی وەربگیرێ حەرامە).

ئەگەر نانەکەتان خوارد بڵاوەی لێ بکەن

زۆربەی خەڵك دوای نان خواردن تووشی تەمبەڵی دەبن و هەڵناسن و حەز لە پشووێك دەکەن...ئەم جۆرە ڕەوشتە تا رادەیەك پەسندە گەر لە ماڵی خۆتا بوویت بەڵام ئەگەر لە ماڵی هاوڕێیەکت یان لە هەر ماڵێکی تر بوویت ئەوەیان نابێ و ناپەسندە...!!

خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانتَشِرُوا﴾[1]

واتە: (هەر کە خۆراکتان خوارد بڵاوە بکەن). ڕۆژێکیان پیاوێك چووە سەردانی ئیمام شافیعی...ئەو پیاوە هەر دانیشت و دانیشت ئیتر دانیشتنەکەی درێژەی خایاند... چەند کاتەکە درێژتر دەبۆوە ئیمامی شافیعی دەچوو خواردنی بۆ دەهێنا هەتا بڕوا...وە هەروەها...پاش ئەو هەموو کاتە، پیاوەکە بە ئیمام شافیعی گوت:

---

[1] سورة الاحزاب:٥٣.

دەترسم بارم قورس بووبی لەسەرت، ئیمام شافیعیش پێ ی گوت: تۆ لە ماڵەکەی خۆشتا هەر قورسی لەسەرم و ڕەزات قورسە!!

هەرچەندە ئەم هەڵوێستە هەست بریندار دەکات بەڵام ئیمامی شافعی ووریا بوو لەسەر ئەوەی هەستی پیاوەکە بریندار نەکات وە بە گفتێکی جوانیش ئەمەی گوت...ئەم ڕستەیەش دوو مانا دەدات... پیاوەکەش چۆن تێیدەگات کەیفی خۆیەتی.

ڕەوشتی باوکی ئەیوبی ئەنساری

تا ڕادەیەك دروستە کە جار بە جار ببیتە میوانی خزم و کەسانی نزیکی خۆت جا ڕۆژێك بێ، دووان ، سێیان...ئیترکەس وکاری ماڵەکە پێشوازیت دەکەن و خانمی ماڵیش لە پێناو ڕەزامەندی خوا و لەبەر دڵی مێردەکەی خزمەتێکی چاکی میوانەکە دەکات بەڵام ئەگەر مانەوەی ئەو میوانە گەیشتە هەفتەیەك ئەوا قیامەت هەڵدەستێ...ئیدی میوان ئێسکی قورس دەبێت، چونکە ئەوان لەم هەڵسوکەوتە بێ سەلیقەیەی ئەو هەر ئەوەندە خۆیان ڕاگرت...بەڵام کە گەیشتە هەفتەیەك...!!

برای بەڕێز...لەم سەرگوزشتەی خوارەوە فێری میواندارێتی بە...

کاتێك پێغەمبەرﷺ کۆچی کرد لە مەککەوە بۆ مەدینە ،لە ماڵی باوکی ئەیوبی ئەنساری دابەزی ئیتر لەو ماڵە مایەوە تا

تەواوبوونی دروست كردنی ماڵ و مزگەوتی پێغەمبەرﷺ...ماڵی باوكی ئەیوبی ئەنساریش دووقات بوو، باوكی ئەیوب گوتی: (ئەی پێغەمبەری خوا، بە دایك و باوكەوە بەفیدات بین ، حەزم لێ نی یە و پێشم زۆر ناڕەواو نادروستە كە تۆ لە قاتی خوارەوە بیت و منیش لە قاتی سەرەوە ، تۆ بچۆ سەرەوە، ئێمەش با لە خوارەوەی تۆ بین)

باوكی ئەیوب وای پێ باشتربوو كە خۆی لە قاتی خوارەوە بێت تاوەكو پێ یەكانی لەسەرەوەی پێغەمبەرﷺ نەبێ...سەلیقەیەكی جوانە و ئەوپەڕی ڕەوشت بەرزییە لەگەڵ پێغەمبەرﷺ...

باشە ئەگەر پێغەمبەرﷺ لەسەرەوە بێت، ئەوا لە هەر خوڵەكێك كۆمەڵە خەڵكانێك دەچنە سەرەوە بۆ لای پێغەمبەرﷺ...ئیتر ئەبو ئەیوب و خێزانەكەی حەوانەوەو هێمنی و خۆشگوزەرانی یان لەم ماڵەدا نامێنێ؟!

بەڵام سەیری ڕەوشتی پێغەمبەرﷺ و سەیری شكۆمەندی ئەو بكە ، فەرمووی ﷺ: (ئەی باوكی ئەیوب ئەگەر لە سەرەوەی خانووەكە بین ئەوا پێم خۆشە كە لەگەڵ من و میوانەكانم نەرم و ئارامگر و بە تەحەمول بیت ئەگەر نا ئەوا دێینە خوارەوە).

بە ڕاستی ئەبوو ئەیوب لەوپەڕی ڕەوشت بەرزی و ڕێزدایە لەگەڵ پێغەمبەرﷺ... بەڵام كوا مامەڵەی ئەو بەرامبەر مامەڵەی پێغەمبەرﷺ...

ئايا تێبینی ئەوەتان نەكردووە كە ئێمە تا ئێستاش لەگەڵ سەلیقە و ڕەوشتی پێغەمبەرﷺ و یاوەرە چاكەكانی دەژین؟

وە ئایا بارودۆخی ڕۆژئاوایی یەكان لەو سەردەم و لەم ڕۆژگارەدا چۆن بووە و چۆنە؟...ئایا خوڵق و سەلیقەی مامەڵەكردن و شارستانیەت و پێشكەوتن بەهای ڕۆژئاواییین...؟؟

هەست كردن نیعمەتە

خەڵكانێك هەن سەردانی ماڵی هاوڕێ و دۆستانی‌یان دەكەن ، هەر كە چوونە ژوورەوە یەكسەر دادەنیشن بە بێ ئیزنی خاوەن ماڵ...بەڵكو لەوە زیاتریش، كە خاوەن ماڵ پێی دەڵێ: باشترە بۆ تۆ لێرە دانیشی، ئەویش لە وەڵامدا دەڵێ: نا ئێرە بۆ من خۆشترە !!

پاكی و بێگەردی بۆ خوا...ئاخر لەوانەیە شوێنی دانیشتنەكەی ئەو نەنگی ماڵەكەی لێ دیار بێ كە هەستی كەس وكاری ماڵەكە بریندار دەكات...ئیتر خاوەن ماڵ تكای لێ دەكات ، ئەو شەرم دەكات و ناتوانێ بە ڕاستی پێی بڵێ و تێیگەیەنێ كە شوێنی دانیشتنەكەی نادروستە...میوانیش لەولاوە هەردەڵێی هەستی لەناو بەفرگرەدایە و بەستوویەتی!!...ئەوسا خاوەن ماڵ دەگاتە باری نیگەرانی و وەڕس بوون كە بە ئاشكرا پێی دەڵێ: ئێ دە كاكی من خۆزگە لەو شوێنە دەچوویتە ئەو شوێنە هەتا خێزانەكەم بە ئازادی

بتوانێت هاتووچۆ بکات...ناچار کاکی میوان هەڵدەستێ و دەڵێ: ببورە !!

سوونەت ئەوەیە کە سەردانی ماڵێك دەکەیت نابێ دانیشیت هەتا شوێنێکی دانیشتنت بۆ تەرخان نەکرێ..کاکی من تا رووخسەتت پێ نەدرێ دامەنیشە، وە کە دانیشتی لەو شوێنە دانیشە کە بۆت تەرخان دەکرێ، پێغەمبەرﷺ دەفەرموێ: (کەس لە شوێنی نووستنی کەسێکی تر دانەنیشێت تەنها بە ئیزنی ئەو نەبێ).

ئایا ئەو مرۆڤە لای خەڵك خۆشەویست نیە کە ئەو هەموو سیفەتە ناسکانە و ئەو هەموو خووە جوانانە و ئەو هەموو سەلیقە شیرینانەی تیا کۆبۆتەوە؟...ئایا ئەو مرۆڤە مرۆڤێکی شارستانی نیە؟...خۆ شارستانیەت تەنها شێوازی زانستە تازەکان نیە ، بەڵکو رەوشت بەرزی ، خوو و سەلیقەی جوان ، شکۆمەندی و...شتی تریشە.

خوا پشتیوانت بێ ئەی ئیمام...!!

هەروەها لە زەوق وسەلیقەکانی ئیسلامی بۆ چوونە سەردانی نەخۆش ئەوەیە کە نابێ سەردانەکەت درێژە بخایەنێ... واتە زەوقی جوان ئەوەیە کە سەردانەکە سووك وکورت بێت ، درێژە نەدات تەنها ئەگەر نەخۆشەکە بەخۆی حەز لە مانەوەت بکات وە دڵی پێت خۆش

بێت و هۆگرت بێت...لەم بوارەدا چیرۆکێکی خۆش بۆ ئیمامی باوکی حەنیفە هەیە کە دەگێڕنەوە دەڵێن:

ڕۆژێک ئیمام نەخۆش بوو، چوار پیاو هاتنە سەردانی...دانیشتنەکەیان درێژەی خایاند ، ئەوەندە مانەوە تا ڕەزایان زۆر قورس بوو ، ئیتر ئیمامیان زۆر ماندوو وناڕەحەت کرد...ناچار ئیمام پێیانی گوت: هەڵسن خودای گەورە چاکی کردمەوە...!!

بیرێك بکەوە بگاتە ئەو ڕادەیە نەخۆش ئەوەندە لێت بێزار بێت؟! دەترسم تۆ لەو جۆرە کەسانە بیت!

لێرەدا ئیسلام پەروەردەمان دەکات و فێری ئەوەمان دەکات کە ڕەچاوی بارودۆخ و چاودێری باری تەندروستی نەخۆشەکە بکەین.

تۆش بە تیلەی چاو سەرنج بدە و هەست بکە بزانە ئاخۆ نەخۆشەکە بەهۆی مانەوەت و زۆر دانیشتنت لێت وەڕس نەبووە و باری دەروونی نەشڵەژاوە...باوەڕ بکە ئەگەر تۆ زیرەك بیت ئەوا یەکسەر بە دەنگ هەڵبڕین و هێما و خەندەی ڕووی تێدەگەیت.

هەر ئیسلامە پەروەردەمان دەکات

ئێستا ڕوو دەکەینە سەر بابەتێکی تر کە خوو و خولقی مامەڵکردنە لەگەڵ دراوسێ...ئیسلام فێری ئەوەی کردووینە کە

ئەگـەر گەڕایتـەوە ماڵـەوە و خـۆراکێکی نایـاب یـان میوەیـەکت بەدەستەوە بوو لەو کاتەش یەکێك لە دراوسێکانت ئەم خواردنە نایابەی بینی ، ئەوا دەبێ هەندێکیان بدەیتێ ئەوا ئەگەر خواردنەکەت نەشاردبێتەوە...وە دەبێ بەوپەڕی ڕەزامەندیەوە و بە نیازێکی پاك خواردنەکەیان بدەیتێ جا زۆر بێ یان کەم.

پاکی و بێگەردی بۆ خوا... هی وا هەیە هەر بە ئەنقەست دەیەوێ دراوسێکەی خواردنە بەتامەکەی دەستی ببینێت یاخود لای دراوسێکەی باسی خواردنە خۆش و بەلەززەتەکە دەکات کە لە ماڵەوە خواردویەتی و خۆی پێ هەڵدەکێشێ !!

ئایا ئەوە ئەو ڕەوشتەیە کە ئیسلام فێری کردووینە...؟! ئایا ئیسلام وای پەروەردەکردووی؟

هەروەها لەو خوو و سەلیقانەی کە ئیسلام فێری کردووینە ئەوەیە کە نابێ دیوارت لەسەر دیواری دراوسێکەت بەرزبکەیتەوە تەنها بە ئیزن و ڕوخسەتی ئەو نەبێ... هەندێك کەس خانووەکەی دروست دەکا و بەرزیدەکاتەوە بەبێ ئەوەی ڕوخسەت بخوازێ هەستی دراوسێکەی فەرامۆش دەکات...

ئیتر ئەو دراوسێیە کە پێشتر دڵخۆش بوو، ئێستا وا غەمبارە چونکە ئێستا هیچ هەناسە و هەوایەك بۆ ماڵەکەی نەماوە ، تەنانەت هەتاویش لێی نادات.

بـرای بـەڕێزم مـاڵی خۆتـە خـانوو دروسـت بکـەی و بـەرزی بکەیتەوە...بەڵام لە هەمان کاتدا دەبێ چاودێری هەستی دراوسێکەت بکەیت و زووتر ڕوخسەتی لێ بخوازی... هەر چۆنێك بێت ئـەو ڕازی دەبێت..بەڵام کە ئیزنت لێ وەرگرت ئەوا هەست دەکات کـە بایـەخی پـێ دەدرێـت و فـەرامۆش نـەکراوە و ڕای وەردەگـیرێ...دەی ئێـستا کامەت پێ باشترە...!؟

سەلیقە و خولقی مامەڵەکردن لە مزگەوتا

لـەو ڕەوشـت و یاسـایانەی کـە ئیـسلام فێـری کردووینـە چۆنیەتی هەڵسوکەوتکردنە لە مزگەوتدا کە ئەویش ئەوەیە : لەسەر شان و ملی خەڵکا باز نـەدەین ، جێگای براکەت بکەیتـەوە و شـوێنی تـەنگ نەکـەیت ، پـاك و خـاوێنی مزگـەوت بپارێزیـت وە حورمـەتی بگریت.

مزگەوت ماڵی خوایە...سوور بـە لەسـەر ئـەوەی لـە مزگـەوت لەوپـەڕی سـەلیقە و لەوپـەڕی ڕەوشـت بەرزیـدا بیـت...یەکـەمین ڕەوشتیش : (لەسەر شان و ملی خەڵك باز نەدەین).

مۆبایل فریشتەکان ئازار دەدات

وە هـەروەها لـە کـاتی چـوونە مزگـەوتا، دەبـێ مۆبایـل و هەڵگیراوەکان بکوژێنرێنەوە کە ئەوە کـارێکی گرنگـە، جاروبـار تـۆ وا لــە مــاڵی خــودای و خــەباتت کــردووە و چــێژ لــە نوێــژەکانت

وەردەگریت...بیرت بۆ لای خودا ڕۆیشتووە..زۆر دڵنیا و ئاسوودەی، لە پڕ زەنگی مۆبایلەکەت لێدەدات...ئای لەبەر بەدبەختیت لەو ساتەدا...

جاروبار وا ڕوودەدات ، وایە؟ داوا لە هەموو کەسێك دەکەم کە مۆبایلەکەی دابخات بۆ پارێزگاری خۆی تا لە لایەن نوێژکەرانەوە نەفرەت و نزای خراپی لێ نەکرێ!! ئاخر دەنگی مۆبایل نارەحەتیان دەکات دواتر فریشتەکانیش نارەحەت دەبن.

یەکەم جار نێبکە

خەڵکانێك هەنە لەسەر هەندێك شت ڕاهاتوونە کە هیچ بنچینە و بنەمایەکی لە سووننەتی ئیسلامدا نییە...کاتێك کە ئێمە دێین ئەم جۆرە شتانە ڕاست بکەینەوە ئەوا بە شێوازێکی هەڵە ڕاستیان دەکەینەوە کە خەڵك ڕقیان هەڵدەستێ وە لێمان دووردەکەونەوە ئەوەش بەهۆی نەبوونی تێگەیشتنی تەواو...وە بەهۆی نەبوونی شێوازێکی چاك لە ئاخاوتن و لەبەر مامەڵەکردنی نادروست لەگەڵ ئەم جۆرە خەڵکانە...

ئەم هەڵوێستە سادەیەی خوارەوە بەڵگە و نیشانەیە کە چەند مانایەکی گەورە دەبەخشێت:

پیاوێکی بەتەمەن لە نوێژدا وەستا بوو ، گەنجێکی ئیمانداریش لە تەنیشتییەوە بوو...کاتێك ئیمام تەواو بوو ، پیاوە

بـه تەمەنەكـە دەسـتی درێـژ كـرد بـۆ كـوڕە گەنجەكـە و گـوتی: (حرما)...كوڕە گەنجـە ئیمانـدارەكەش بـە تـووڕەیی و گـرژی سـەیری كرد و گوتی: (حرمـا) لـە سـوننەتدا نـی یـە و بـاس نـەكراوە ! ئینجا پیاوە بە تەمەنەكە گوتی: ئەی ئایا كـەمی خـوو و سـەلیقەی نـزم لـە سوننـەتدا باس كراوە !!؟

پاكی و بێگەردی بۆ خودا... خۆ ڕاستە پیاوەكە هەڵەیە...ئەم دوو ووشـەیە (حرمـا و جمعـا) ڕەوشـت و نـەریتێكی بـاوە خـەڵك لەسەری ڕاهاتوون كـە هـیچ بنـچینە و بنەمایـەكی لـە ئاییـندا نیـیـە، بـەلاَم پیـاوە بـە تەمەنـە هـەر لەسـەر ئـەو هەڵوێـستەی خـۆی دەمێنێتەوە بەهۆی نەبوونی قسەی بە حیكمەت و ئامۆژگاری ڕاست و دروست لە لایەن ئەو گەنجە ئیماندارەوە.

توخوا...باش لە ئایینەكەت تێبگە، لەگەڵ خەڵك ڕووخۆش و دڵ فراوان بە و با ڕەفتار و مامەڵەت لەگەڵیان پوخت و دروست بێت چونكە خوو وسەلیقەی بەرز لە قسەكردن و ڕەفتاری نەرم ودروست كلیلی هەموو دڵێكە.

پشوویەك

ئێستا كاتی پشوودانە...مێرگێك بۆ گیانی خۆت دروست بكە وەكو بڵێی وا لـە ژێـر سـێبەرەكەیدا ڕاكـشاوی و پـشووت داوە...كـزە بایەكی نەرم و فێنك دڵ و دەروونتـی ئـارام و هـێمن كردۆتـەوە...لـەو

مێرگەدا هەندێك شتت بیر دەكەوێتەوە...ئەو هەستە ناسكە كە تەنها بـــە ســـەرنجی چـــاوەكان و خەنـــدەی ڕووو ووریـــای هەڵـــەكان دەبێتـەوە...ئـەی چوار چینە خەڵكەت لـەبیرە كـە باسمـان كـرد وە ووتمان كە تۆ یـەكێكی لـەوان؟!... ئـەی ئـەوەت بـیر مـاوە كـە ووتمـان زەوق وسەلیقەی بەرز لە ئاخاوتن و ڕەفتاركردن ڕەوشتێكی بنەڕەتی ئیسلامی‌یە وە بۆ ئایینەكەی خۆمان دەگەڕێتەوە...پاشـان باسـی ئـەو هەموو سەلیقەنەمان كرد كە لە ڕەفتـار و هەڵسوكەوتی پێغەمبـەردا (ﷺ) بەدی‌ـدەكرا وە لـە دوای ئـەو ڕەفتـارو هەڵسوكەوتی هـاوەڵان و شوێن كەوتووانی...

پاش پشوودانت لەو مێرگە پیرۆزەدا هۆشت بـە ئاگا بێنـەوەو و بـیرو بۆچـوونەكانت كۆبكـەرەوە...بزانـە ئێـستا گەیـشتینە كـوێ‌ی بابەكەمان؟

پێش ئەوەی لەم باسانەی پێشتر بێینە دەرەوە دەمەوێ ئێستا بڕیار بدەیت وەها بگۆڕێیت كە ببیتە خاوەن دڵ و گیـانێكی ڕووناك وە خواست و حەزێكی بلێسەداری داگیرساو ، نیازیشت نوێ بكەیتـەوە و ئاواتـەكانت بەخەبـەر بێنیتـەوەو زینـدووی كەیتـەوە...دەی بـا بەردەوام بین لەوەی دەستمان پێ كرد...

شێوازی دروست لە بانگەوازکردن بۆ خودا...
(با لە منداڵان فێر بین)

ئەم چیرۆکەی خوارەوە بۆ هەموو ئەو کەسانەیە کە بانگەواز بۆ خوا دەکەن و با هەمیشە بیکەن بە ئەلقەی گوێیان.

ڕۆژێکیان حەسەن و حوسێن هەردوو کوڕە کچی پێغەمبەرﷺ پیاوێکیان بینی دەست نوێژی بە جوانی نەدەشووشت...هەردووکیان چوونە لای پیاوەکە ،حەسەن گوتی، کاکە: ئەو برایەم خۆی لە من بە چاکتر دەزانێ لە دەست نوێژ هەڵگرتنا ، منیش سوێند دەخۆم کە من دەست نوێژێك دەشۆم وەك دەست نوێژ شووشتنی پێغەمبەرﷺ، تۆش لە نێوانماندا ناوبژیوان بە و بزانە دەستنوێژ شووشتنی کاممان باشترە و کامەمان وەك پێغەمبەرﷺ دەست نوێژ دەشۆین.

یەکەم جار حەسەن چووە ژوورەوە بە چاکترین شێوە دەست نوێژی شووشت، پاشان حوسێن چووە ژوورەوە و ئەویش وەك براکەی دەست نوێژی شووشت.

ئەوجا پیاوەکە گوتی: بە خوا، من وەکو ئێوە نازانم بە چاکی دەست نوێژ هەڵگرم.

دە تۆش خولق وخووی دروست لە بانگەواز کردن بۆ خوا لە هەڵسوکەوتی ئەو دوو منداڵە فێربە...

میزکردنێک به پێکەنینت دێنێ

پیاوێکی ئەعرابی هاتە ناو مزگەوت و میزی کرد...بەڵێ میزی کرد، هەر زوو دەزانی ئەو پیاوە چی بەسەر دێت !!

بێ گومان هاوەڵانی پێغەمبەرﷺ بۆی هەڵسان ویستیان لێی بدەن بەڵام پێغەمبەرﷺ نەیهێشت و یەکسەر بەم ڕستەیەی خوارەوە پێشیان گەوت:

(لێی گەڕێن تا میزەکەی تەواو دەکات)

ئەمە سەرسوڕهێنەر نییە گەر هۆکارەکەت زانی... ئاخر بیرێك لەو دیمەنە سەیرەی ئەو پیاوە بکەوە کە لە کاتی میزکردنایە و خەڵکان بە دوای دەکەون و لێی دەدەن...دیمەنەکەت هاتە خەیاڵ؟! چی ڕوودەدات؟!

سەرنجێك بدە شێوازی قسەکردن ولێکدانەوەی پێغەمبەرﷺ...سەرەڕای گەورەیی کردارەکە دەبێ لێکدانەوەیەکی پوخت و بیرێکی باش بکەیتەوە، پاشان قسەکە بکەیت وە یان کارەکە ئەنجام بدەیت.

پیاوی شیاو بۆ شوێنی شیاو

هەمووومان چیرۆکی بانگدان دەزانین...زەیدی کوڕی ثابت و عومەری کوڕی خەتتاب، هەردووکیان خەویان بینیبوو کە بانگدەدەن...(حەزرەتی جوبرائیل بۆ بانگدان نەهاتە

خـــــوارەوە)...هـــــەردووكیان خەونـــــەكانیان بـــــۆ پێغەمبەرﷺگێڕایەوە...پێغەمبەریشﷺ فەرمووی: (ئـەو خەونـە ڕاستە)...پاشان بە زەیدی فەرموو: (بەڵام بە لای بـیلال‌دا تێپـەڕە با ئەو بێت بانگ بدات چونكە دەنگی بیلال لە دەنگی ئێوە خۆشـترە و شیاوترە).

ئـەوە نرخێكـی جـوان و بەهایـەكی شارسـتانی‌یە...كـە دەڵێن فیسار كەس لەم پیشەیە زانا و دانایە، نەك لەبەرئەوەی ئەو لـە خـوا نـزیكترە وەك لـە كەسـانی تـر...بـەڵام كـە دەڵێن: فیـسار كـەس لـەم پیـشەیەدا زانـا و دانایـە كەوایـە ئـەم پیـشەیە بـۆ ئـەو پەسـندترە و شیاوترە...كە ئەوەش بناغەیەكە لـە بناغـەكانی سـەركەوتن لـە هـەر ئیشێكدا یان لە هەر پیشەیەكدا...پێغەمبەرﷺ ١٤٠٠ سـاڵ لەمەوبـەر بنەمایـەكی گـرنگ لـە بنـەماكانی زانـستی كـارگێری دادەمـەزرێنێت: (پیاوی شیاو بۆ شوێنی شیاو).

لـەم ڕۆژگـارەدا هـەزارەها بانگـدەر دەركەوتوونـە و لـە كـاتی بانگدانا شانازی بە دەنگەخۆشـەكەی خۆیـان دەكـەن تـەنها لەبەرئـەم دەستەواژەیەی خوارەوە كە پێغەمبـەرﷺ فـەرمووی: (بـەڵام دەنگـی بیلال لە دەنگی تۆ خۆشترە و شیاوترە).

ئایا ئێمە تۆمان فەوتاند ئەی كوڕەكە...!؟

گەنجێك هەبوو دراوسێی ئیمامی باوکی حەنیفە بوو کە دیواری پشتەوەی ماڵەکەی بە دیواری پشت ماڵی ئیمامەوە بوو)...ئەو گەنجە مەی دەخواردەوە وە بە درێژایی شەو هەر سەرخۆش بوو ئینجا بەدەم سەرخۆشییەوە گۆرانی دەگوت ودەیووت؛ منیان فەوتاند منیان لە دەست دا بەڵام چ کوڕێکیشیان فەوتاند ولە دەستیان دا... هەموو ڕۆژێ هەر لەسەر ئەم بارودۆخەدا بوو وە هەمان ڕستەی دەووتەوە...ئیمام باوکی حەنیفەش هەموو ڕۆژێ بۆ نوێژی بەیانی هەڵدەستا وە بەردەوام دەنگە دەنگی ئەو کوڕە بێزاری دەکرد...ئیمام هەر دەیویست هەلێکی گونجاو بدۆزێتەوە بۆ نەرم بوونەوەی دڵی ئەو گەنجە داڵگاوە، ڕۆژێکیان ئیمام لە خەو هەڵسا بۆ نوێژی بەیانی، گوێی لە دەنگی ئەو نەبوو، ئیتر گەڕا بەدوای بیدۆزێتەوە وە لێی پرسی ،پاشان زانی کە ئەو کوڕە گەنجە لە بەندیخانە گیراوە...!! چونکە بە بەردەوامی مەی دەخواردەوە...ئیمامی باوکی حەنیفە چووە سەردانی داوای کرد کە دەری بێنن وگوتی؛ بۆ بۆ من دەری ناهێنن...!؟ ئەوان گوتیان؛ ئاخر ئەو مەی خواردۆتەوە !! ئەویش گوتی؛ لەبەر خاتری من دەری بێنن...ئینجا دەریان هێنا...باوکی حەنیفەش بەبێدەنگی وەری گرت و لە دواوەی خۆی سواری هێسترەکەی کرد وهیچ قسەیەکیشی لەگەڵدا نەکرد هەتا گەیشتنە ماڵەوە...ئەو کات ئیمام گوتی؛ ئایا

ئێمەینە کە تۆمان فەوتاندووە ئەی کوڕەکە؟ ئەویش گوتی: نە سوێند بەخوا چی تر ناگەڕێمەوە سەری.

ئەوەیە ئەنجام و ئاکامی خوڵق و سەلیقەی نەرم و پڕ لە بەزەیی...؟ ئاخر ئەو مەی دەخواردەوە...!!

زۆرلە گەنجانی ئێمە سەرەڕای گشت ئەو کردەوە خراپانەی کە ئەنجامی دەدەن بەڵام هەر بە پاکی دروست بوونە و هەر کە لە دایك بوونە پاکن و باشن، بەڵام نموونەی پێشەوایەکی وەکو ئیمامی باوکی حەنیفەیان نەدۆزیوەتەوە کە هەڵێك بقۆزێتەوە و دەرفەتێکی گونجاو هەڵبژێری کە بە ووشەیەکی نەرم و پڕ لە بەزەیی هەموو دەرگا داخراوەکانیان بۆ بکاتەوە...یاخود ئەو دەرگایانەیان بۆ بکاتەوە کە گومانیان بۆی دەبرد کە داخراوە...!!

چۆن خەڵک ڕقی لێت نەبێتەوە!!...

لێرەوە کۆتاییمان هێنا لە کورتە باسی سەلیقە و خوڵق وشێوازی بانگەوازکردن بۆ خوا، ئێستا ڕوو دەکەینە بابەتێکی تر ، ئەویش سەلیقەو چۆنیەتی قسەکردن و ئاخاوتن لەگەڵ خەڵکدا بەگشتی کە خۆشییەك و میهرەبانیەکی زۆر زۆری تێدایە...

یەکەمین هەڵە کە دەیکەیت ئەوەیە کە تۆ قسەی بەرامبەرەکەت دەبڕیت و گوێ لە ڕای ئەو ناگریت کە ئەمە سەلیقەیەکی نزمە لە ئاخاوتندا...

هـەر کـە ویـستت خـەڵك ڕقـی لێـت بێتـەوە و لێـت دوورکەوێتەوە ئەوا قسەیان ببڕە دەرفەتیان مەدەرێ کە لـە ڕوانگـەی خۆیاندا ڕای خۆیان دەبڕن !!! هـەر جارێکیش کـە بـیرو بۆچوونێکی خـۆی نمـایش دەکـات پێـی بڵـێ ئـەوە هەڵەیـە و ڕای لـەوە باشـترم هەیە...ئەو هەڵوێستەش هەمیشە هەستێکی وای بۆ دروست دەکا کە ئەو هیچ تێناگات، چونکە بەردەوام تۆ سەرزەنشتی دەکـەیت وهەڵـەی لێـدەگریت...جـا ئەگـەر هـەموو لەوانـەت ئـەنجام دا خـەڵك لێـت دووردەکەنەوە و حەز لە دیدەنت ناکەن...ئەی تۆ چی دەڵێی؟!

قسەکانت تەواو بوو ئەی باوکی وەلید...!؟

لـە لاپـەڕەی پێـشوو باسـی هەنـدێ هەڵسوکەوتمان کـرد کـە ئەگەر ئەنجامی بدەیت ئەوا دەبێتە هـۆی ڕق لێبوونـەوەی خـەڵك بـۆ تۆ وە دوورکەوتنەوەیان لێت...

بـا لـە پێغەمبـەرﷺ فێـر بـین و بـزانین کـە چـۆن خـەڵك خۆشیان دەوێـت و ڕێزیـدەگرن...بـە خـوا ئەوانـەی خـوارەوە چـەند ووشـەیەکن دەخوێنـدرێت تـەنها بـۆ ئـەوەی خـەڵك فێـری شـێوازی قسەکردن و فێری هونەری گفتوگۆ ببێت.

عوتبەی کوڕی ڕەبیعە نوێنەر وگەورەی کافران بـوو، ڕۆژێـك هاتە لای پێغەمبەرﷺ دانیشت و گوتی؛ کوڕە براکەم، گوێم لێبگـرە و چەند قسەیەکت بۆ دەکەم چاوەڕێ بـە بـەڵکو هەنـدێکیانت بـە دڵ

دەبێت و پەسندی دەکەیت، پێغەمبەریش ﷺ فەرمووی: (بەڵێ فەرموو باوکی وەلید گوێم لێتە)، گوتی: کوڕە براکەم گەر تۆ لەو کار ومەسەلەیەی کە هێناوتە پارەت دەوێ ئەوا ئێمە لە پارەی خۆمان پارەت بۆ کۆدەکەینەوە تا ببیتە دەوڵەمەندترین کەس...!!، وە ئەگەر پاشایەتیت دەوێ ئەوا دەتکەینە سەرکردە و پاشای خۆمان...!! ئەگەریش ئەوەی بۆت دێت تەنها خەونێکە دەبینیت و تۆش ناتوانیت نەفس و گیانی خۆتی لێ دەرباز بکەیت و بەرپەرچی بدەیتەوە ئەوا ئێمە پزیشکت بۆ دێنین تا چارەسەرت بکات.

ئەو شتانە چەند هەڵبژاردنێکی لاواز و بێهێزە...! پارە، پاشایەتی و سەرداریەتی، چارەسەرکردن لە نەخۆشی بەڵام سەیری سەلیقە و خووی گفتوگۆکردنی پێغەمبەر ﷺ بکە کە بە نازناوی دەستی پێ کرد :(باوکی وەلید) کە ئەوە سەلیقەیەکی نەرم و خۆشە لە ئاخاوتندا، فەرمووی: (بڵێ باوکی وەلید گوێم لێتە) ئیتر ئەو گوێی بۆ گرت وە بە هیچ شێوەیەك قسەکانی نەبڕی هەتا هەر هەمووی تەواو کرد...ئەوجا پێغەمبەر ﷺ فەرمووی: (تەواو بووی، لە قسەکانت بوویتەوە ئەی باوکی وەلید) گوتی: بەڵێ...مانای ئەوە لە چەرخی بیست و یەکدا واتە: (جەنابت تەواو بووی) پاشان پێغەمبەر ﷺ فەرمووی: (گوێ لە من بگرە)، گوتی: باشە وا دەکەم، ئیتر پێغەمبەر سورەتی (فصلت) ی خوێندەوە وفەرمووی: بِسْمِ اللَّهِ

الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ ﴿ حم ۞ تَنزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞ كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآناً عَرَبِيّاً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۞ بَشِيراً وَنَذِيراً فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ ... ۞﴾[1]

پێغەمبەر بەردەوام بوو لە خوێندنەوەی ئەم سورەتە تا گەیشتە ئایەتی١٣ کە خوا تیایدا دەفەرموێ:

﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾[2]

(ئایەتی ١٣باسی سزاو تۆڵەی خوا دەکات بۆ لاسار و کافران)، عوتبە یەکسەر بە ترس و لەرزەوە هەڵسا و دەستی خستە سەر زاری پێغەمبەرﷺو گوتی:

(لە ڕاهی ئەوخوایە و لەبەر خزمایەتی بێ دەنگ بە تەواوی نەکەی).

باوکی وەلید ترسا لەوەی سزاکە بێتە سەریان، ئەوجا پێغەمبەرﷺ بێ دەنگ بوو.

ئەوە خووی قسەکردنی پێغەمبەرﷺ بوو لەگەڵ پیاوێکی کافر...!!

ئێمەش دەبێ خووی گفتوگۆکردنمان لەگەڵ خەڵکدا ئاوا بێت...

---

[1] سوره فصلت ١-٤

[2] سورة فصلت١-١٣.

بەراستی ئێمە لەم ڕۆژگارەدا پێویستمان بەم جۆرە خوڕەوشتە هەیە...خەڵکانێك هەن قسەیان ڕەقە وەك بەرد بە جۆرێك کە گوێگر بریندار دەکات...

خۆزیا لە شوێن تۆ بووینایە ئەی عەدداس...!!

ئەم نموونەیە بۆ تۆیە ئەی ئەو کەسەی تێنووە وماندووە کە چەندەها کات بە شەو بەرۆژ بیری لە چۆنیەتی خەباتی بانگەوازکردن کردۆتەوە بۆ ئایینی خوا...ئەمە نموونەیەکی هونەری وزانستی بانگهێشکردنە بۆ پەیام و ئایینی خوا... (خوایە تێگەیشتن و فێربوونێکی وەکو پێغەمبەرانت لێ داوا دەکەین)... هەمووومان دەزانین کە پێغەمبەرمانﷺ لە طائیف چی بەسەرهات...هەر چ کۆیلە و نەفام هەیە هەمووی دوای پێغەمبەرﷺ کەوتن جنێویان دەدایێ و هاواریان لەسەر دەکرد ، و بەرد بارانیان کرد تا کەوشەکەی پڕ بوو لە خوێن، زەیدی کوڕی حارسەی لەگەڵ بوو کە بە لەش و گیانی خۆی پێغەمبەری پاراست لە ئاکامدا سەری شکا. زەید نەیدەتوانی ئەو نەفامانە لە پێغەمبەرﷺ دووربخاتەوە ئیدی هەر ڕایانکرد تا گەیشتنە پەنا دیواری باخچەی عوتبە و شەیبەی هەردوو کوڕەکەی ڕەبیعە. ئەوسا خەڵکەکە کشانەوە وگەڕانەوە ،...ئینجا پێغەمبەرﷺ چووە ناو باخێکی ترێ ولە ژێرسێبەری دارمێوێکدا دانیشت...کە هەردوو کوڕەکەی ڕەبیعە ئەمەیان بینی بەزەییان پێ

هاتەوە و خزمەتکارێکی خۆیان بۆ نارد کە نەسرانی (مەسیحی) بوو پێیان ووت: عەدداس، ئەم هێشووە ترێیە وەرگرە و بیبە بۆ ئەو پیاوە.

عەدداسیش ڕۆیشت و هێشووە ترێکەی لە ژێر دەستی پێغەمبەرﷺ دانا ئەویش دەستی بۆ درێژ کرد و فەرمووی: (بەناوی خوا) ئینجا خواردی.

عەدداسیش گوتی: خەڵکی ئەم وولاتە ئەم جۆرە قسەیە ناکەن.

فەرمووی: ناوت چی یە؟

گوتی: ناوم عەدداسە

فەرمووی: عەدداس تۆ لە چ وولاتێکی؟

عەدداس گوتی: لە نەینەوا (موسڵ)

فەرمووی: لە وولاتی پیاوە چاکەکە (یونسی کوڕی مەتی)؟؟!!!

عەدداس گوتی: تۆ یونس کوڕی مەتی لە کوێ دەناسیت؟

فەرمووی: ئەو برامە، ئەو پێغەمبەر بوو منیش پێغەمبەرم.

عەدداسیش یەکسەر تاوی پێغەمبەریﷺ دا و داهاتەوە هەردوو دەست و پێ یەکانی ماچ کرد.

با ئەم گفتوگۆیە شیبکەینەوە تا بزانین کە هۆی چی بوو عەدداس تاوی سەرو قاچ و دەستی پێغەمبەریﷺ دا و ماچیانی کرد؟

١- سەرەتا: یەكەم قسەی پێغەمبەرﷺ: (بە ناوی خوا) بوو كەخۆی لە خۆیدا بانگەوازێكە، بانگخواز ئاوا دەبێ كە هەمیشە ووشەی ئیمان لەسەر زاریەتی...وە بە بەدەوامی لە هەموو شوێنێك و لە هەموو هەڵوێستێك ڕاستیەكان ئاشكرا دەكات و ئاڵای (بەناوی خوا) بەرز دەكاتەوە.

٢- دووەم: پێغەمبەرﷺ لە ناوی پرسی...ئەوەش گرنگترین وانەیە بۆ فێربوونی شێوازی بانگەوازكردن بۆ ئایینی خوا چونكە زانینی ناوی كەس ووشەیەكی نهێنیە بۆ ڕاكێشانی دڵی خەڵك.

٣- سێ یەم: پێغەمبەر ﷺ فەرمووی: (عەدداس تۆ لە چ وولاتێكی؟) ناوەكەی بەكارهێنا بۆ ئەوەی لە بیرینەكا... تۆش جاروبار كاتی یەكتر ناسین دەڵێی: ناوت چیە؟ ئەویش دەڵێ ناوم: (ئەحمەدە) وە پاش چەند ساتێك پێی دەڵێی بە خوای موحەمەد زۆر خۆشحاڵم بە ناسینت!! ئەویش پێت دەڵێ: ناوم ئەحمەدە...تۆش پێ ی دەڵێی: ببورە زۆر تێبینیم نەكرد...وە لەو كاتەی كە دەیەوێ بڕوات پێی دەڵێ: خوات لەگەڵ كاك...؟ بەخوا ناوەكەتم لە بیركرد كاكە...لە پێغەمبەرﷺ فێر بە و زوو ناو بەكار بێنە پێش ئەوەی لە بیرت چێت.

٤- چوارەم: پێغەمبەرﷺ لە وولاتەكەی پرسی، هەر كە ئەو گوتی: لە نەینەوام، یەكسەر فەرمووی: (لە وولاتی پیاوە چاكەكە یونس كوڕی مەتی) ناوی باوكی هێنا بۆ ئەوەی كاریگەرتر بێت...

بۆ زیاتر شارەزابوون و زیادبوونی خۆشەویستی لە کاتی یەکتر ناسینا ، ناوی ئەو کەسانە بێنە کە تۆ دەیانناسیت و لە شاری ئەون، ئا بەم شێوەیە بەربەستە ڕەقەکەی نێوانتان تۆزێك لادەچێت و یەکترناسینەکە سادەتر دەبێت.

٥- ئەوە سەلیقەیەکی بەرزە کە دەفەرموێ: (ئەو برامە ئەو پێغەمبەر بوو منیش پێغەمبەرم) ووشەی (برام) هەمووی بەزەیی و هۆگری و خۆشەویستی یە...تێبینی ئەم شێوازە گفتوگۆیە بکە لە خۆشەویستیمانﷺ کە ناوی یونسی پێش ناوی خۆی خست پاشان ناوی خۆی هێنا.

ڕاستە گەر دوو کەس یەکتریان ناسی ئەوا بێگومان هۆگری یەکتر دەبن...ئەم گفتوگۆیەش چەند ساتێك زیاتری نەخایاند کە بووە هۆی تێکەڵ بوون و دۆستایەتی‌یەکی دوورو درێژ...ئەو شتانە بوون کە وای لە عەدداس کرد دابێتەوە و هەردوو دەست و پێیە پیرۆزەکانی پێغەمبەرﷺ ماچ بکات.

بەهۆی ڕەوشتی بەرزی ئیسلامی ئینگلیزێک بوو بە موسڵمان

پێغەمبەرﷺ فێری کردووینە کە ئەگەر سێ کەس بەیەکەوە بوون نابێ دووانیان بە تەنها چرپەچرپ بکەن چونکە ئەو ئازاری پێ دەگات...ئەم ئامۆژگاریە بە تایبەتی بۆ ئافرەتانە...

له ساڵی ١٩٨٨ لـه قاهیره كۆیـژی بازرگانیم تـەواوكرد، پاشـان ڕۆیـشتم بـۆ ئینگلتـەرا بـۆ مـاوەی سـاڵێك، كـه لـەو ماوەیـەدا لەگـەڵ هەندێ له هاوڕێیانم بەیەكـەوە ئیشمان دەكـرد وە ئـەو شوێنەی كـه ئیشمان لێدەكرد كچێكی ئینگلیزی لێ بوو.

كـچه ئینگلیزەكـه بـوو بـه موسـڵمان، موسـڵمان بـوونی ئـەو كچەش بەسەرهاتێكی خۆش بوو...ئێمه لێـرەدا بـه پێـی فـەرموودەی پێغەمبـەرﷺ سـەبارەت بـه چـرپەكردن دەڵێین؛ ئەگـەر سێ كـەس بەیەكەوە بوون، دووانیان به زمانێك قسەیان كرد كه كەسـی سێیەم نەزانێت بەو زمانه قسه بكات، ئـەوا بـه پێـی ئـەم فەرموودەیـه ئـەم جۆره قسەكرنه قەدەغەكراوە...دیسان با بگەڕێینەوە بۆ بەسـەرهاتی ئەم ئافرەته ئینـگلیزە، ئەو كات دوو هاوڕێم به ئینگلیـزی و عـەرەبی گفتوگۆیان دەكرد...كاتێـك كـه بـه تـەنها بـوون بـه عـەرەبی قـسەیان دەكرد، كاتێكیش كـه ئافرەتـه ئینگلیزەكـه دەهاتـه لایـان زبانەكـەیان دەگـۆڕی بـۆ ئینگلیـزی...ئـەم هەڵوێـستەیان چـەند جارێـك دووپـات كـردەوە...تـا ئافرەتــه ئینگلیزەكــه بــەم ڕەفتــارە ســەری ســوڕما و بیریكردەوە ویستی هۆیەكەی بزانێـت...ئـیتر هـەردووكیان بەیەكـەوە تێیان گەیاند و وتیان؛ پێغەمبەرﷺ ئەوەی لێمـان قەدەغـه كـردووە كه دووانمان به زمانێك بدوێن سێیەممان لێی تێنەگا ئینجا ئافرەتـه ئینگلیزەكــه تێگەیــشت و بــه زمــانی ئینگلیــزی گــوتی؛ وا دیــارە پێغەمبـەری ئێـوە زۆر شارسـتانیيه...ئیـدی دوای شـەش مـانگ ئـەو

کچە گەنجە بوو بە موسوڵمان و گوتی: یەکەم شت کە چووە دڵمەوە خولق وسەلیقەی ئیسلامی بوو لە مامەڵەکردن لەگەڵ کەسانی تر.

خۆشەویستان... ئایینمان مەزنە و جوانە...کەم و کوڕی خۆمان نەبێت هیچ کەم وکوڕیەکی تێدا نییە

لە ئایینەکەت تێبگە و بەو بژی دەوروووبەری خۆت و هەموو جیهان چاك دەسازێ...ئەوە بزانە کە هەموو دونیا پێویستی بە ئیسلام هەیە...بەلآم ئایا تۆ لەو کەسانەی کە بتوانێت ئەم بارە هەلگرێت و بیگرێتە ئەستۆی خۆی...؟ ئایا دەتوانیت بڵێی؟: بەڵێ حەز دەکەم لەو جۆرە کەسانە بم...خۆشەویستان بۆ هەموو ووتەیەك ڕاستیەك هەیە...!!

پەروەردەکردنێکی زۆر بەرز

خووی دروست لە قسەکردنا ئەوەیە کە دەبێ هەمیشە زمانت پاك و پاراو بێت وە هەرگیز وشە و قسەی خراپ و ناشیرینی لێ نەیەتە دەرەوە هەتا ئەگەر بە گاڵتەش بێت...!!

ڕۆژێکیان یەك لە شوێنکەوتووانی پێغەمبەرﷺ لەگەڵ کوڕە بچووکەکەی بە ڕێگادا دەڕۆیشتن و سەگێکیان بینی و بەلایانا تێپەڕی ، منالەکە وتی: ڕەت بە هەی سەگی کوڕی سەگ، باوکی پێی وت: جارێکی تر ئەو قسەیە نەکەی ،کوڕەکە گوتی: لەبەر چی باوکە؟ ئەی ئەو سەگی کوڕی سەگ نییە؟! باوکەکە گوتی: کوڕەکەم، ئەگەر

بۆ ڕیسوا بوون و سووك کردن وات ووتبێ ئەوا قەت نابێ ئەو قسەیە له زارت بێتە دەرەوە.

لــەو پەروەردەکردنــــە...!؟ ئــــەوە پــەروەردەکردنێکی زۆر بەرزە...دەی با ئێمە هەر ئێستا پەیمان ببەستین چیتر قسەی خــراپ و ناشــیرین لــە زارمــان نەیەتــە دەرەوە کــە هەســتی خــەڵکی بریندارەکات هەتا ئەگەر قسەکە ڕاست بێت...

ئەوەی زمانی لەسەر وشـە و قسەی پوخـت و پاك ڕاهاتبێـت مەحاڵە پەنا بباتـە بـەر قسەی ناشیرین ...دەگێڕنـەوە ڕۆژێـك پیاو چاکێك لەگەڵ هاوەڵانی بە ڕێگایەکدا ڕۆیشتن و بەرازێکی مردوویـان بینی، کە بۆنی بۆگەنی لێدەهات و شێوەی تەحەمول نەدەکرا، ئینجا هەریەك لـەمان دەسـتیان کـرد بـەو قسانە، ئـای کـە پیسـە...، چەند ناشـیرینە...، بـۆنی چـەند ناخۆشـە، بـەڵام پیـاو چـاکەکە گـوتی، ددانەکانی چەند سپین!! ئەوان لەو ووشـەیە سـەریان سـوڕما ئـەویش گـوتی، ئــاخر مــن زمــانم لەســەر شــتی ناشــیرین و وشــەی خــراپ ڕانەهاتووە.

سروەی چەند ئایاتێك لە قورئانی پیرۆزدا

ئێمـە لـە بابـەتی خولـق و خـووی دروسـت لـە گفتوگـۆ و مامەڵەکردنـدا...دەمانـەوێت بەشـێوەیەکی وەهـا لـەم بابەتـە بێینـە دەرەوە کـە چیتر خـەڵك ئازارنـەدەین و هەستیان بریندارنەکـەین

ئەگەر هەرچییەکی کردبێت، پێغەمبەرﷺ ئەگەر کاروکردەوەیەکی خراپی لە یەکێك بەدی بکردایە ئەوا هەرگیز ناوی نەدەهێنا و ئاشکرای نەکرد، بەڵکو دەیفەرمووﷺ: (ئەوا ئەو کەسانە چییانە ئاوا و ئاوا دەکەن)، قەت ناوەکەی ئاشکرا نەکرد بۆ پارێزگاریکردنی هەست و سۆزی ئەو کەسە بۆ ئەوەی بریندار نەبێت کە ئەوەش سەلیقەو خووێکی هەرە بەرزە لە قسەکردنا...تۆش ببە کەسێکی وا کە بە چاوەکانت سەرنج بدەی و وردبیتەوە هەر کە هەستت کرد ئەو قسەی وا دەیڵێی دڵی بەرامبەرەکەتی پێ توند دەبێت ئەوا هەر مەیڵێ باشترە!...

بۆ ئەم مەبەستەش واتە بۆ فێر بوونی پاراستن و ڕاگرتنی هەستی کەسانی تر، ئەم چەند ئایەتە قورئانییانەی خوارەوە بخوێنەرەوە و سوودیان لێ وەرگرە هەرگیز زەرەر ناکەیت.

هەموومان چیرۆکی حەزرەتی یوسف دەزانین کە ئەو دووچاری چەندین تاقیکردنەوە بۆتەوە یەك لەو تاقیکردنەوانە پیلان گێڕانی براکانی بوو بۆ کوشتنی.

خوای گەورە دەفەرموێ:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ ﴿ وَقَالَ يَا أَبَتِ هَـذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَـايَ مِـن قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقّاً وَقَدْ أَحْسَنَ بَي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ﴾ [1]

---

[1] سورة يوسف:١٠٠.

واتــە: (یوسـف گـوتی: بـاوکی بـەڕێزم ئەمــە لێکدانــەوەی خەونەکـەی ئەوسـامە کـە بــە منـداڵی بینــیم، ئەوەتــە بێگومـان پـەروەردگارم هێنایـەدی و بـە ڕاسـت دەرچـوو، بـە ڕاسـتی ئـەو زاتـە چاکەی لەگەڵدا کردم و بە سۆز بوو بۆم، کاتێـك لـە زینـدان ڕزگاری کردم)... با ئیعجاز و ڕەوشت و ئەدەبی ئەم ئایەتە ڕوون بکەینەوە...

ئەگەر یوسف بیگوتایا: (بـە ڕاسـتی ئـەو زاتـە چاکەی لەگەڵ کـردم و بـە سـۆز بـوو لەگـەڵم، کاتێـك لـە زینـدان و بیرەکـە ڕزگـاری کردم) بەڵام ئەو ناوی زیندانی هێنا و ناوی بیرەکەی نەهێنا.

باشە ، لەبەچی ناوی بیرەکەی نەهێنا؟

چونکە لەبەرئەوەی براکانی بەرامبـەری وەسـتا بـوون ئەگـەر ناوی (بیرەکەی) بهێنایە ئـەوا هەسـتیانی برینـدار دەکـرد...بـەڵام لـە هەمان کاتیشا بە نهێنی سوپاس و شوکرانە و ستایـشی خـوای کـە لـە بیرەکـە دەریهێنـا نـەك بـە ئاشـکرا بەرامبـەر براکـانی...!! کـە ئـەو دەربڕینە لە قسەکردنا سەلیقەیەکی بەرز و شکۆمەندیە.

پاشان دەفەرمووێ:

﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بَي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاء بِكُم مِّنَ الْبَدْوِ﴾[1]

---

[1] سورة يوسف:١٠٠.

واته: (ئەو زاتە چاکەی لەگەڵ کردم و بە سۆز بوو بۆم ، کاتێك لە زیندان ڕزگاری کردم، ئەوەتە ئێوەی لە بیابانەوە هێناوە و بە یەکتری شاد کردینەوە)...بزانە لێرە حەزرەتی یوسف چۆن ڕەچاوی هەستی کەسانی تر دەکات چونکە ئەوان لە برسێتییەکی زۆر توندا بوون کە بەم برسێتییە بارو ڕەوشەیان لەوپەڕی خراپیو ناخۆشیو ناهەمواریدا بوو، لەگەڵ ئەوەشدا بە نەرمی پێیانی وت: ئەوەتە ئێوەی لە بیابانەوە هێناوە و بە یەکتر شادی کردینەوە.

تەواوکەری ئایەتەکە دەفەرموێ:

﴿وَجَاء بِكُم مِّنَ الْبَدْوِ مِن بَعْدِ أَن نَّزغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي﴾ (١)

واتە: ئەوەتە ئێوەی لە بیابانەوە هێناوە و بە یەکتر شاد بووینەوە و دوای ئەوەی شەیتان نێوان من و براکانمی تێکدابوو)...

حەزرەتی یوسف نەیدەویست بە هیچ شێوەیەك هەستی براکانی بریندار بکات و دەرفەتێکی تر بداتە دەست شەیتان...!!

یەکسەر گوتی (ئەوە شەیتان بوو نێوان من و براکانمی تێکدابوو)...

بزانە لەم ڕۆژگارە دا چی دەقەومێ وچی ڕوودەدات...سەیر دەکەی ژنەکە بە ئەنقەست قسەی ڕەق دەکات بۆ ئەوەی دراوسێکەی

---

(١) سورة يوسف:١٠٠.

ئازار بدات...یان به قسەکانی منەت لەسەرئەوەی تر دەکات هەر ئەوەتە نایکوژێت...

نموونەی وەکو تۆمان دەوێت ئەی یوسفی ڕاستگۆ...

دەبێ مامەڵەکردنمان لەگەڵ خەڵکدا بە پێی ئاستی ئەوان بێت

سوننەتە کە دەبێ مامەڵەکردنمان لەگەڵ خەڵکدا بە پێی ئاست و پلە و پایەی ئەوان بێت، بۆ نموونە: مامۆستای زانکۆ، مامۆستای قوتابخانە، باوك، کەسانی بە پلەو پایە...کەواتە هەریەك بەپێی ئاستی خۆی مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت، تەنها لە کاتی جەنگ نەبێت.

پێغەمبەرﷺ نامەیەك بۆ کیسرا پاشای فارس دەنێرێت کە ئاگر پەرست بوو وە پێی دەفەرموێ: (لە موحەممەد نێردراوی خودا بۆ کسرا شکۆداری فارس).

وە نامەیەکیش بۆ هەرقەلی پاشای ڕۆمەکان دەنێرێت کە تیایدا دەفەرموێ: (لە موحەممەد نێرداوی خودا بۆ هەرقەل شکۆداری ڕۆم).

بەڵام ئێمە بە پێی ڕەوشت و خوڵقی خۆمان مامەڵە لەگەڵ خەڵك دەکەین نەك بە پێی ڕەوشتی ئەوان...نەکەی بە مامۆستاکەت بڵێی: (تۆ)، چونکە ئەم کردەوەیە پێچەوانەی سوننەتی

پێغەمبەرەﷺ، دەبێ بڵێی: (بەڕێزت) یان: (جەنابت)...با بە ڕەوشت وخوڵقی ئیسلامی بازدانێك لە کۆمەڵگاکەمان ڕوویدا!...با خووی بەرز و ڕەوشتی جوان دروست بڵاوبێتەوە...قەت ئەوەش ڕوونادات ئەگەر لە خۆتەوە دەست پێنەکەیت و خۆت نەگۆڕی...خۆ ئێمە خەڵکانێك لە دەرەوەی وڵات ناهێنین فێری خوڵق و سەلیقەی ئیسلامییان بکەین و پاشان لەوان بێ کە ئەو ڕەوشتە بنوێنن...!!

ڕەوشتی عەباس

وە لە ڕەوشتە گرنگەکان...خووت لەگەڵ ئەو کەسانەی کە چاکە و پیاوەتییان لەسەر تۆ هەیە...بەسە ئیتر لاسایی کردنەوە و ڕێزنەگرتنت لە مامۆستاکەت!! ئاخر ئەو کردەوانەی کە تۆ ئەنجامیان دەدەیت لە ئیسلامدا نییە...نەکەی بڵێی خەتای مامۆستاکەمە ، ئەو دەرفەتی ئەوەی بۆ ڕەخساندووینە...!! ئەگەر قسەکانت وایە و ڕاستە ئەوا بارت قورستر دەبێت و ماندووبوونەکەت زیاتر دەبێت...بەلام ئەو کەسەی ئایینی خۆی لا شیرینە...وە ئەو کەسەی کە لە پێناوی ئاییندا قوربانی داوە، ئەوا بە نەفسی دەڵێ: گەر دەتەوێ لە ڕێگای خوا بموەستێنی ئەوا منیش بەجێت دێڵم و دەڕۆم بۆ لای خوا !!

هەر کەسێك چاکە و پیاوەتی لەسەرت هەبێ...ماف لەسەرت هەیە،...یەك لەو مافانە چاك رەفتارکردن و پاکخووی و رەوشت باشییە لەگەڵی...

ناسراوە کە عەبباس بەتەمەن لە پێغەمبەرﷺ گەورەترە.

کاتێك عەبباس پرسیاری لێکرا: ئایا تۆ گەورەتری یان پێغەمبەری خوا ﷺ ؟

گوتی: ئەو لە من گەورەترە و منیش پێش ئەو لە دایك بوومە.

ئەم وەڵامە چەند ووشەیەکی ناسکەو پڕە لە خۆشەویستی و خووی جوان...

تۆ نەبی کەسی تر ئەو
کارە ناکات ئەی ئەبا بەکر

کاتێك پێغەمبەرﷺ لەگەڵ گەورەمان ئەبوبەکر کۆچی کرد ئەنسارەکان لە دەروازەی مەدینە وەستابوون چاوەڕێی پێغەمبەریانﷺ دەکرد...ئەوان پێغەمبەریان نەدەناسی هەر لە دوورەوە دوو کەسیان بینی دەهاتن، ئیمامی ئەبوبەکر لە پێشەوە دەڕۆی بۆ پارێزگاریکردنی پێغەمبەر ، ئەنسارەکان گومانی ئەوەیان برد کە ئەبوبەکر پێغەمبەر بێت بۆیە خێرا بەرەو ئەبوبەکر چوون و جلەوی ووشترەکەی ئیمامی ئەبوبەکریان ڕاکێشاو و بردیان.

ئەمـە هەڵوێـستێکی شـکانەوە بـوو بـۆ ئەبوبـەکر... بـەڵام ئەبوبـەکر لـەم هەڵوێـستەدا چـیت کـرد؟...خـۆ نـەتوت: نـا نـا مـن پێغەمبـەری خـوا نـیم مـن ئەبوبـەکرم؟...، ئـەو وای نـەگوت بـەڵکو یەکـسەر جلـی خـۆی لەبـەرکردەوە و دای بـە سـەری پێغەمبـەرﷺ (ئەوە سەرنجێکی باش و خوڵقێکی بـەرزە)...ئەنـسارەکانیش یەکسەر زانییـان کـە ئـەو پێغەمبـەرﷺ نییـە، ئیـدی خێـرا بـەرەو پێغەمبەرﷺ چوون.

بەڕاستی...ئەو ئەبوبەکری ڕاستگۆیە.

خووڕەوشتی ئیمامی شافیعی

هەنـدێك جـار بـە تایبـەتی لەوانـە تایبـەتی یـەکان (دروس خصوصیە) پەردەی شەرم و ڕێز گـرتن لـە نێوان قوتـابی و مامۆسـتا نامێنێ...بـەڵام سـەیری ئیمـام شـافیعی بکـە کـە لەگـەڵ مامۆسـتاکەی دادەنیـشێ ، دەڵـێ: (مـن لـە ئاسـتی مامۆسـتاکەمدا نـاتوانم لاپـەڕەی کتێبی بەردەستم بەتوندی هەڵدەمەوە تـاوەکو نارەحـەتی نەکـەم، وە هـەرگیز نـاتوانم بەرامبـەر مامۆسـتاکەم ئـاو بخۆمـەوە هـەروەك ڕێزگرتنێك لەبەر گەورەیی ئەو).

دە تۆش خۆت لەسەر ئەم جۆرە قسانە ڕابێنە...

لـەم ڕۆژگـارەدا نموونـەی وەك تۆمـان پێویـستە ئـەی ئیمـامی شافیعی...باشە ، ئەگەر ئێستا ئیمام شـافیعی لەگەڵمانـدا بووایـە و لـە

نێوانماندا بووایە؟...ئەوەی ئێستای بینیبایە کە لە نێوان قوتابی و مامۆستا ڕوودەدات...توخوا چی دەکرد؟!

خوای گەورە لە سێ کاتدا بێ دەنگی پێ خۆشە

لە کاتی جەنازە و پرسەکاندا سەرت سووڕدەمێنێ لەوەی کە دەیبینی... سەیری خێزانی مردووەکە دەکەی زۆر بە سۆزەوە دەگری...کەچی ئافرەتەکانی تر هەر دەڵێی لە ئاهەنگی قسە کردندان، بەردەوام قسە دەکەن و قسە دەکەن ،... پاکی و بێ گەردی بۆ خوا... قسەکانیان هەر تەواو نابێت ، هەمیشە بۆ گفتوگۆی جۆراوجۆر و بۆ دۆزینەوەی بابەتی نوێ نوێ هێز و توانایەکی ناسروشتی و لە ڕادە بەدەریان هەیە.

وە ئەم دیاردەیە لە ناو پیاوانیش هەیە بەڵام بەرێژەیەکی کەمتر، هەرچی ژنە ئەوە هێز و توانایان لەم بابەتەدا لە ڕادەبەدەرە و لەسەرەوەی پیاوانن.

پێغەمبەرﷺ دەفەرموێ: (خوای گەورە لە سێ کاتدا بێدەنگی پێ خۆشە: لە کاتی شەڕدا لەگەڵ کافران، لە کاتی خوێندنەوەی قورئان، لە کاتی بەڕێ کردنی تەرمی مردوو (کاتی پرسە)...

توخوا ڕەچاوی هەستی کەس و کاری مردووەکە بکەن.

هاوسەنگی و مامناوەندی

پێش تەواوبوونی باسەکەمان سەبارەت بە شێوازی دروست لە گفتوگۆو مامەڵەکردن لەگەڵ خەڵکا... دووخاڵی گرنگ هەیە کە پێویستە ڕەچاو بکرێت و لە بیر نەکرێت:

یەکەمیان: زیادەڕەوی لە چاك مامەڵکردنا و خووی باشی لە ڕاددەبەدەر مانای خوونزمىیە و خولق نزمیيە...

واتە بە ئەرك و بارگران مەبە...بۆ نموونە ئەوەمان باسکرد کە لە کاتی سەردانی نەخۆشدا نابێ زۆر دانیشیت بەڵام ئەگەر نەخۆش خۆی ئیزنی مانەوەی دای وە خۆی داوای لێکردی کە دانیشی ئەوا لای بمینێەوە و زیادەڕەوی مەکە بڵێی: من وا فێرکراوم کە نابێ زۆرلای نەخۆش بمێنمەوە...نەخۆشیش وا تکا دەکات و سوێند دەخوا کە لە لای بمێنیتەوە!!...تۆش هەر سووری لەسەر ڕۆیشتن...بەڕێزم، ئاخر ئەم زیادەڕەویيە لەم خولقەی تۆ لە خولق نزمیيەوەیە...هاوسەنگیيەك بنوێنە وسوود لەم وتەیەی ئیمامی شافعی وەرگرە کە دەڵێ: (بارگرانترین کەس لە دڵمدا ئەو کەسانەن کە بە ئەرکن بۆم و بۆیان بە ئەرکم وە خۆشەویسترین کەسیش لە دڵمدا ئەو کەسانەن کە ئەگەر لەگەڵیاندا بم وەکو ئەوە وایە کە بەتەنهام).

دووەم: زۆر بەپـــەرۆش بـــوونی لـــە ڕاددە بـــەدەر ئـــەویش زیادەڕەوی‌یە و دیسان خوڵقێکی نزمە...پێنەکەنین زیادەڕەوی‌یە..وا تێنەگەی پێنەکەنین خوڵق وخووێکی ئیسلامی‌یە...

دەبـێ مـرۆڤ بـە شـێوەیەکی ڕاسـت و دروسـت لـە ئاینەکـەی تێبگات...نە زیادەڕەوی بکات نە کەمتەرخەمی.

ڕەوشتت لەگەڵ خوا

لێرەدا پێویستە پارێزگاری سێ شت بکەیت...

یەکـــەم: پارێزگـــاری کـــردن و پاراســـتنی بـــیرو بۆچـــوونت، پاراستنیشی بەوە دەبێت کە لە بیرو بۆچوونتدا هیچ کەم و کوریـەك نەخەیتە پاڵ زاتی پەروەردگار...

دووەم: پارێزگـاریکردنی دڵ، ئـەوەش بـەوە دەبێـت کـە دڵـت بێجگە لە خوا ڕوو لە شتی تر نەکات وە هەمیشە وا لـەم دڵـە بکـەیت کە هەردەم بە خۆشەویستی خوا ئـاوەدان بێـت...ئـەوە ڕەوشـت نی‌یـە لەگەڵ خوا کە تۆ لە نوێژدایت و دڵیشت لە لای یەکێکی ترە یـان لای شتێکی ترە.

سـێ یـەم: پارێزگـاری کردنـی کردەوەکانـت، لێـرەدا دەبـێ ئاگـاداری کـارو کردەوەکانـت بیـت ،هەمیـشە ووریـای ئـەوە بیـت کـە کارێکی وا ئەنجام نەدەیت ببێتە مایەی تووڕە بوونی خوای گـەورە...

نەكەی سەیری ئافرەتێك بكەی كە حەلالی تۆ نییە...نەكەی هاوڕێیەتی كچێك بكەی...نەكەی نوێژ جێبێلیت...نەكەی...

ئەگەر وات كرد ئەوا ڕەوشت و كردەوەت لەگەڵ خوا چاك و دروست نییە و خواش لێت دەرەنجێ.

زاناكان دەڵێن: "هەر كەسێك بەم سێ خاڵە (كە باس كرا) ڕەوشت باش و كردەوە چاك بێت - لە بیرو بۆچوونیدا پاكی و بێگەردی بۆ خوا دابنێت - دڵی هەر لەگەڵ خودا بێت - بە كردەوەكانی خوا ڕازی بكات- ئەوا لەو كەسانەن كە خۆشەویستی خودان".

پێغەمبەر عیسا و ڕەوشتی لەگەڵ خودا

خوای گەورە لە سورەتی ئەلمائیدەدا دەفەرموێ:

﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنتَ قُلتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَـهَيْنِ مِن دُونِ اللَّهِ ﴾[١]

واتە: (كاتێكیش خوا (لە قیامەتدا) فەرمووی: ئەی عیسای كوڕی مەریەم، ئایا ئەوە تۆ بە خەڵكیت ووتووە، منیش و دایكیشم بە دوو خوا دابنێن لە خوار خوای پەروەردگارەوە؟

وەڵام دانەوەی پێغەمبەر عیسی ﷺ چی بوو؟... ئایا گوتی: نە خوایە من وام نەوتووە...

---

[١] سورة المائدة:١١٦.

بەڵکو ئەو وتی: ﴿قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِن كُنتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلاَ أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنتَ عَلاَّمُ الْغُيُوبِ﴾[1]

واتە: (پێغەمبەر عیسا لە وەڵامدا گوتی: پاکی و بێگەردی و بێهاوەڵی شایستەی تۆیە، بۆم نی یە من شتێك بڵێم بۆ خۆم کە ماف من نەبێت؟! (چۆن حەق بە خۆم دەدەم شتی وا بێت بە زارمدا؟!) خۆ ئەگەر شتی وام وتبێت ئەوە بە ڕاستی تۆ دەیزانیت و لێت شاراوە نییە، چونکە دەزانیت بە هەرچی لە دڵ و دەروونمدا هەیە، بەڵام من نازانم بەوەی کە لە دەریای عیلم و زانستی بێ پایانی تۆدا هەیە، چونکە بە ڕاستی هەر تۆ زانا و شارەزای نهێنی و پەنهانی (بێ گومان تۆ چاك دەزانیت): من هیچ شتێکم پێنەووتوون جگە لەوەی کە تۆ فەرمانت پێداوم ئەویش ئەوەیە: تەنها خوا بپەرستن کە پەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە و من شایەت بووم بەسەریانەوە هەتا لە ناویاندا بووم، ئینجا کاتێك منت مراند و گیانت کێشام، ئیتر ئەوە هەر خۆت چاودێر و ئاگادار بوویت لێیان و هەر تۆش شایەدیت بەسەر هەموو شتێکەوە).

ئەوە جوانترین شێوەی مامەڵەکردنە لەگەڵ خوا...

---

[1] سورة المائدة:١١٦.

دووباره لە ئایەتەکان ووردبەرەوە وە دووبارە وەڵام دانەوەی عیسای پێغەمبەر بخوێنەرەوە...

هەر دەڵێی یەکەم جارە ئەم ئایەتانە ئەخوێنینەوە..!!

ئێمە زۆر لە ئایەتەکانی خوا دەخوێنینەوە بەڵام دەڵێی تێبینی و ڕەچاوی فێر بوونی ناکەین...

لە چیرۆکی موسا و خضر کە لە سورەتی (ئەلکەهف)دا ڕوون کراوەتەوە...خضر سێ کار ئەنجام دەدا:

یەکەمیان: شکانی کەشتییەکە.

دووەمیان: کوشتنی مناڵەکە.

سێ یەمیان: دروست کردنی دیوارەکە.

یەکەم و دووەم بە ڕواڵەت کاری خراپ و زیان بەخشن، بەڵام سێ یەمیان بە ڕواڵەت کاری باش و پوختەیە لەبەرئەو هۆیە کاتێك حەزرەتی خضر کە بەسەرهاتی یەکەم و دووەم بۆ موسا ڕوون دەکاتەوە دەڵێ:

﴿أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدتُّ أَنْ أَعِيبَهَا﴾ (١)

---

(١) سورة الكهف: ٧٩.

واته: (ئەو کەشتی یەی کە"عەیبدارم کرد"چەند هەژارێك خاوەنی بوون لە دەریادا کاریان دەکرد، جا منیش ویستم عەیبداری بکەم)، ئەو نەیگوت: خوا ویستی عەیبداری بکا).

پاشان وتی: ﴿وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَن يُرْهِقَهُمَا طُغْيَاناً وَكُفْراً﴾[1].

واته: (منداڵەکەش"کە کوشتم" دایك و باوکێکی ئیمانداری هەبوو، ترساین لەوەی کە بە سەرکەشی و بێ دینی و خوانەناسی هیلاك و مانوویان بکات (چونکه هەر لە ئێستاوە لاساری و سەرکەشی پێوە دیار بوو).

ئەو نەیوت خوا ترسا (هەرگیز ئەمە نابێ بگوترێ) بەڵام ئەو کە وەڵامی پرسیاری سێیەمی داوە ووتی:

﴿وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنزٌ لَّهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحاً فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا﴾

واته: (دیوارەکەش کە چاکم کردەوە، خاوەنەکەی دوو منداڵی هەتیوی شارۆچکەکە بوون، لە ژێریدا گەنجینەیەکی (زێڕ و زیویان) هەبوو (کە باوکیان بۆی شاردبوونەوە، ئەگەر گوێمان پێ نەدایە، باران و لافاو دەری خست و ئەو خەڵکە ڕەزیلەی کە میوانداریان لێ

[1] سورة الكهف: ٨٠.

نەکردین، دەستیان دەکەوت)، باوکی ئەو دوو منداڵەش خواناس بوو و پیاو چاك بوو، جا "پەروەردگارت ویستی" کاتێك گەنجینەکەیان دەست بکەوێت کە گەورە و بەهێزبن، ئەوسا دەری بهێنن)...لێرەدا ئەو گوتی: خوا ویستی...نەیگوت: من ویستم گەنجینەکە دەربێنم، ئەوەش وەك ووتمان لەبەرئەوەی کاری سێیەم بەڕواڵەت کارێکی باشە.

ها...!! بۆ ئەوجارە بە تێگەیشتنێکی تەواو ئایەتەکانی قورئان بخوێنەوەو وە بە تەواوی لێی ووردبەرەوە...

بەد ڕەوشترین کەس لەگەڵ خودا کێیە؟

بەد ڕەوشترین کەس لەگەڵ خودا یەهودیەکانن (جوولەکەکانن) کە گوتیان:

﴿يَدُ اللّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُواْ بِمَا قَالُواْ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ﴾[1]

واتە: (ئەم جوولەکە نەفام و خوانەناسانە دەیانوت: خوا دەستی بەستراوە و خێری لە دەست نابێتەوە!! دەك دەستیان بەستراو بێ خێر و کەلەپچە و تووشی شەلەل بێت دەك نەفرینیان لێ بێت، لەگەڵ قسەیان، نەخێر وا نی یە، بەڵکو دوو دەستی (پڕ لە بەرەکەتی

---

[1] المائدة، ٦٤ .

پەروەردگار) هەمیشە و بەردەوام کراوەیە، چۆنی بوێت و چەندی بوێت دەیبەخشێت).

بەدڕەوشتی و بێ ئابڕوویان لەگەڵ خودا دەگاتە ئەو ڕادەیەی ئەوها لەسەرخوا بدوێن.

هەروەها گوتیان:

﴿إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ﴾[1].

واتە: (خوا هەژارە و ئێمە دەوڵەمەندین).

پاکی و بێ گەردی بۆ خوا...بە خوا ئەوان بەد ڕەوشترین و بێ ئابڕووترین خەڵقی خودان ئەوەش لە ئەنجامی گوفتاری نابەجێ و بێ شەرمی و بەد خوویان.

وە خوا نەفرەتی لێکردوون...

هەروەها ئێمەی موسوڵمانیش ڕەوشتمان لەگەڵ خودا جیا جیایە...لێرەدا مەبەستمان ئەوە نییە کە موسوڵمانان بە جوولەکەکان بشوبهێنین...لە مەبەستم تێبگە... بۆ نموونە هەندێك لە ئێمە گوناه و تاوان لەبەر خاتری خودا بەجێ دێڵێ و ڕەوشتی خۆی لەگەڵ خودا چاك دەكات...هەندێکی تریشمان لەو کاتەی وا خەڵك خەوتوونە، ئەو بۆ شەونوێژ هەڵدەستێ ئینجا ڕازاوەترین وجوانترین جل لەبەر دەکا و نایابترین بۆن لە خۆی دەدا...ئەو

---

[2] ال عمران: ١٨١ .

دەیەوەێ لە شەونوێژیدا بە چاکترین شێوە وە بە باشترین ڕەوشت بە دیداری خودا بگات...کەسی تریشمان هەیە کە پێش هەموو نوێـژێك سیواك بەکاردەهێنێ تاکو لەگەڵ دیدەنی ئەودا ناو دەمی پاك بێت و بۆنی خۆش بێت...هی تریشمان هەر کە گوێ ی لە بانگدان بوو یەکسەر لە کار و پیشەی خۆی دەوەستێت و دەست هەڵدەگرێت ، وە گوێ لە بانگ دەگرێ و ووتەکانی دەڵێتەوە وەکو ڕێزلێنانێك بۆ دروشمەکانی خودا...هی تریشمان هەر کە گوێ ی لە قورئان دەبێت بێ دەنگ دەبێ.

هەمانە وا دەکات و وا دەکات... و....

هەریەکێکمان حاڵەتێکی لەگەڵ خوای میهرەباندا هەیە.

نموونەی هەرە بەرز بۆ خوایە

لەم نموونەیە خوارەوە وورد بەرەوە و لێی تێبگە:

ئەگەر پاشایەك هەبێت داوای بەندەیەکی خۆی کرد کە بێتە خزمەتی...ئایا ڕێگا زیاتر بە کامیان دەدات؟ ئایا ڕێگا بە کەسێکی ڕەوشت نزم دەدات؟ یان بە کەسێکی ڕەوشت بەرز؟

خوای گەورە مۆڵەتی هاتنە ژوورەوە بۆ لای خۆی دەداتە بەندەکانی بە گوێرەی خوڕەوشتیان لەگەڵ زاتی ئەودا.

ئای لەم ووشانە کە چ کاریگەرییەکیان لە دڵ و دەروونـدا هەیە...چاوەکان فرمێسکی بۆ دەرژن...ئاخۆ کێ لە ئێمە حەز نەکات

لەگەڵ پەروەردگارا لەوپەڕی ڕەوشت بەرزی دا بیت وە سوور بێت لەسەر ئەوەی کە خوا لە خۆی ڕازی بکات ؟!

(خوا بە جوانترین شێوە پەروەردەی کردم)

ئایا کێ لە هەموو کەس زیاتر خووپاکتر و ڕەوشت چاکترە لەگەڵ خوای گەورە ؟

لە هەموو کەس خووپاکتر و ڕەوشت چاکتر لەگەڵ خوا پێغەمبەرمانەﷺ...هەر لەبەرئەوە گەیشتە سدرەی مونتەها...، ئەی نەمانگوت خوای گەورە مۆڵەتی هاتنە ژوورەوە بۆلای خۆی دەداتە بەندەکانی بە گوێرەی خوڕەوشتیان لەگەڵ زاتی ئەودا... پێغەمبەریشﷺ لە ئیسرا و میعراجدا گەیشتە سدرەی مونتەها کە تا ئێستا کەس نەگەیشتۆتە ئەو شوێنە، خوا دەفەرموێ:

﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى﴾[1]

واتە: (بینینی ئەو بەدیهێنراوانە لەوشەوەدا وە نەبێت چاوبەست لە پێغەمبەر کرا بێت و چاوی لێ لادابێت).

کێ لە تۆ ڕەوشت چاکترە ئەی پێغەمبەری خودا، کە خوای گەورە بە جوانترین شێوە پەروەردەی کردووی.

---

[1] النجم: ١٧.

(الهندی) له (گەنجینەی کرێکاران)دا یادی ئەو خۆشەویستەی کردۆتەوە کە دەفەرموێ: (ادبني ربي فأحسن تأديبي) واتە :(خوا بە چاکترین شێوە پەروەردەی کردم).

لێرەوە بابەتەکەمان کۆتایی هات بە خوای گەورەتان دەسپێرین...ڕێنماییتان دەکەین کە باشترین و جوانترین خوو و خوڵقتان هەبێت ، ئەوە بزانن کە فێربوون و زانیتان وەك لەم ووتە کۆنە ووتراوە: (هاوار بۆ ئەو کەسەی بە یەك جار نەزانیت وتێنەگات، هاواریش بۆ ئەو کەسەی حەوت جار زانیویەتی وتێگەیشتووە).

خۆنەویستن

پێشەکی:

کەسانێك لێیان پرسیم باس لە چی دەکەین ، منیش پێم گوتن باسی خۆنەویستن دەکەین بە ئیزنی خودا ، بینیم زۆر بە روونی و ڕاشکاوی پێم دەڵێن: (مانای چی یە؟) بەم وەڵامە ناکامێکی ترسناك رووی تێکردم...

وا دیارە هەندێ ڕەوشتێکی ئیسلامی هەیە کە لە نێوانماندا وە یان لە ناو کۆمەلە خەڵکانێکی زۆری کۆمەڵگاکەماندا سڕاوەتەوە و شوێنەواری نەماوە...

خۆنەویستن ڕەوشتێکی ئیسلامیيە و ئیسلام فەرمانی پێ داوە وە پێغەمبەرﷺ هێناویەتی، وە لە مێژووی ئیسلامدا نموونەی زۆرە...بەداخەوە کە سەیری ئەم ڕەوشتە دەکەین لەم ڕۆژگارەدا ، دەبینین سڕاوەتەوە و نەماوە.

ئەی خوایە... ئایا ئێمە بەم ڕاددەیە لە ئایینمان دوورکەوتووینەتەوە؟...بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئەم ڕەوشتە لەناو چینێك لە موسوڵمانانندا هەر ماوە، کەسی وا هەیە کە ئێستا

لەنێوانماندایە و ئەم ڕەوشتە جێبە جێ دەكات...تۆش لەوانی بە ئیزنی خودا...

ئەم ڕەوشتە لای ڕۆژئاواییەكان نەبووە و نییە

جێگای سەرسوڕمانە گەر بتەوێ زاراوەی ووشەی (خۆنەویستن) لە زمان و فەرهەنگی بیانیدا بدۆزیتەوە، ئەوا مەحاڵە و هەرگیز ناتوانی... واتە ئەم ووشەیە نە لە زمانی ئینگلیزی وە نە لە فەڕەنسی هاوواتای (مرادف)ی نییە... نەك هەر ڕەوشتی خۆنەویستن بەڵكو ڕەوشتی تریش، بۆ دموونە ڕەوشتی (الحیاء) كە وەگێڕاوەكەی Ashamed یان shy كە هەردووكیان بە مانای (شەرمن) دێن... هیچێكیان مانای (الحیاء) نادەن، وە هەروەها ڕەوشتی (التواضع) هاوواتای (Humble)ە لە فەرهەنگی ئینگلیزی ، Humble؛ واتە زەلیلی و ملكەچی ،كە مانای (التواضع) نادات.

ئەم ڕەوشتە بەرزە ئیسلامییانە هەرگیز لای ڕۆژئاوایییەكاندا نەبووە و نییە، نەك هەر ئەوانە، بەڵكو زۆر ڕەوشتی تریش...

ڕەوشتێكە لە قوتابخانەی پێغەمبەرﷺ نەبێ لە هیچ شوێنێكی تر نایدۆزینەوە

ئەمڕۆ ئێمە شوێن ڕۆژئاوایییەكان كوتووین... بەڵام خۆزیا تەكنۆلوجیا و شارستانیەت و زانستە كارگێڕییەكانمان لەوان

وەرگرتابا... بە داخەوە لاسایی کردنەوەیەکی کوێرانەمان لەوان وەرگرتووە...

ئەی ڕەوشت و بەهاکان لەکێ وەربگرین...!؟

وەی بۆ ئەو کەسەی کە بە دوای ڕەوشتە بەرزەکان دەگەڕێ ، هەرگیز نایدۆزێتەوە لە قوتابخانەی پێغەمبەرﷺ نەبێ.

قەت نایدۆزیتەوە تەنها لەناو خەڵکانی بڕوادار بە ئیسلام نەبێ.

خۆنەویستن مانای چییە؟

خۆنەویستن واتا: براکەت بەسەر خۆت پەسند دەکەی جا بۆ هەر شتێ بێت، بە مانای: (خۆشیەك لە خۆشیەکانی دونیا بۆ خۆت نەتەوێت و بیدەی بە براکەت کە ئەو چێژ و لەززەتی لێ وەرگری وە تۆش لەبەر ئەو لە کیس خۆتی بدەی)...واتە کە دەڵێین فیسار کەس ڕەوشتی خۆنەویستنی هەیە واتە: ئەو خۆی ناوێ بەڵکو براکەی پەسەند دەکاتە سەر نەفسی خۆی ئەوەش لەبەر ئامەزرۆی بۆ ڕۆژی دوایی.

ئایا ئێستا تێگەیشتی؟ دەی بە نیازی جێبەجێ کردن خۆت بۆ خوێندنەوەی ئامادە بکە.

چەند نموونەیەک بۆ جێبە جێکردن

ئێستا باسی چەند نموونەیەکی خۆنەویستن دەکەین لە مێژووی ئایینە شیرینەکەماندا کە بە ڕاستی جێگای شانازی و سەربەرزییە...

پێش ئەوەی ئەم چەند نموونانە باس بکەین، ئەم وتەیەی خوارەوە بخوێنەرەوە تا باش مەبەستمان تێبگەی،

ئەو گەشتیارەی کە بە شەمەندەفەر گەشت و گوزار دەکات بەسەرچەند وێستگەیەك تێدەپەڕێت تا دەگاتە وێستگەی سەرەکی کە ئەو مەبەستییەتی... جا وێستگە سەرەکییەکەمان (خۆنەویستنە)، وە وێستگەکای تر ئەم نموونانەن کە ئێستا دەیاخوێنیتەوە...ئیتر بە ئیزنی خودا وێستگە وێستگە دەبڕی و نزیك دەبیتەوە تا دەگەیتە وێستگەی مەبەست...

ئاگاداربە شەمەندەفەر بە بێ سووتەمەنی ناتوانێ بڕوا...ئایا سووتەمەنی بڕوادار چییە؟ زانیت؟

لەبەرمی بکە و پێی دامپۆشە

ئەی پێغەمبەری خودا... !!

شەوانی زستانی مەدینەی منەوەرە زۆر ساردەو سڕە، شەوێك لەو شەوە ساردانە ئافرەتێك لە ئەنسارەکان عەبایەکی لە قەدیفە چنی و هێنای پێشکەشی پێغەمبەری کرد ﷺ ، پێغەمبەریش ﷺ لێی وەرگرت و لەبەری کرد (ئەو لەو سەرما سارد و سڕەدا چەند

پێویستی پێ یەتی)،لەو کاتەی کە یەکەم جارە وا بەم عەبایەوە دەردەچێتە دەرەوە بۆ لای هاوەڵانی ، پیاوێکی ئەنساری لە ڕێگادا سەیری کرد و گوتی: ئای ئەو عەبایە چەند جوان و پوختەیە لەبەرمی بکە و پێی دامپۆشە ئەی پێغەمبەری خودا، پێغەمبەریش ﷺ فەرمووی: (بەڵێ، باش)، یەکسەر بێ وەستان لەبەری کردەوە و دای بەو... هاوەڵانی پێغەمبەرﷺ سەیری پیاوەکەیان کردو گوتیان: (ئەوە چیت کرد؟ ئاخر پێغەمبەر پێویستی پێیەتی) پیاوەکەش گوتی: بەڵام من زیاتر لە پێغەمبەرﷺ پێویستیم پێ یە ، من دەمەوێ کاتی مردنم بیکەم بە کفنم[1].

بیرێک بکەوە...قاتێکی تازە و نوێت کڕیوە...یەکەم جارە لەبەری دەکەی و پێی دەردەچیتە دەرەوە یەکسەر هاورێیەکت لە ڕێگادا پێت بڵێ: بمدەرێ... چی دەکەی!!؟

دەزانم جارێ وەڵامەکەت لا نی یە...

ئەو بۆ نوێیە...!!

پێغەمبەر و هاوەڵانی کاتێکی زۆر بە دەردەسەری و نەهامەتی ژیانیان بردۆتە سەر لەبەر هەژاری و برسێتی و نەبوونی... کە بە درێژایی ماوەی ناردنی پەیامی ئیسلامدا هەر بەم شێوەیە ژیانیان بەسەر بردووە، تا گەیشتە فەتحی مەککە و خەیبەر

---

[1] رواه الإمام أحمد في (الحديث، ٥/٣٣٣) بنحوه.

و فەتحی تائیف، کە ئەو کات پارە و پوول و مەڕو ماڵاتیان زۆر بوو، کە بەشی پێغەمبەرﷺ لە مەڕ و ماڵاتدا، مەڕو ماڵاتێك بوو هەندی نێوان دوو چیا ، ئیعرابیەك سەیری مەڕ و ماڵاتەکەی کرد ، گوتی: ئەو مەڕ و ماڵاتە چەند زۆرە، پێغەمبەریشﷺ پێ ی فەرموو: (بە دڵتە؟) گوتی: بەڵێ، فەرمووی ﷺ: (با بۆ تۆ بێت) گوتی: ئەی موحەمەد ڕاستم پێ دەڵێی؟، فەرمووی ﷺ: (ئەوە بۆ تۆیە گەر ویستت بیبە) پیاوەکەش یەکسەر بۆ لای مەڕ و ماڵاتەکە ڕای کرد و بە دەوری سوڕایەوە، ئینجا بردی و بۆلای کەس و کارەکەی گەڕایەوە گوتی: ئەی خزمان و کەس و کارانی خۆم ، ئیمان بێنن، ببن بە ئیسلام من ئەوانەم لای بەخشندەترین و چاکترین کەس بۆ هێناون، موحەمەد بەخشینێکی ئاوا دەبەخشێ کە هەرگیز و هەمیشە لە هەژاری ناترسێ)[1].

ئەو پێغەمبەرەی لە تاو توندی برسێتی بەردی لەسەر سکی دەبەست، نەك هەر ئەو ، بەڵکو زۆربەی هاوەڵان...جا هەر کەسێك لەو برسێتی و هەژاریەدا بێت پاشان ببێتە خاوەنی ئەو سەروەت و سامانە (مەڕو ماڵاتێك هەندی نێوان دوو چیا)، خۆ شتێکی ئاسایییە ئەگەر ئەو کەسە ئاگاداری سەروەت و سامانەکەی بێت وە پارێزگاری بکات...

---

[1] رواه مسلم في (الحديث، ٥٩٧٤_٥٩٧٥)، والإمام أحمد في (الحديث، ٣/١٠٨)، ١٧٥، ٢٥٩،٢٤٨).

بەڵام سەیری مەودای خۆنەویستنی پێغەمبەرﷺ بکە بزانە تا چ ڕادەیەك بوو...هەر لەبەر ئەو ڕەوشتە بوو پیاوە ئەعرابیەکە بوو بە ئیسلام وە بانگەوازی ئیسلامەتی بۆ هۆز و کەس و کارەکەشی کرد.

حەز ناکەی خەڵك ئیسلامی خۆش بوێ...!!؟

ئەوا پێویستە خۆنەویست بیت.

ناوەڕۆکی خۆنەویستن

یەکێك لە هاوەڵان دەڵێ: (پێغەمبەرﷺ ئەوەی لای بووە وهەیبووە داویەتە خەڵکی هەرگیز هیچی بۆ خۆی نەگێڕاوەتەوە).

ئەی خودایە...!! کەسێك نەبووە شتێکی لە پێغەمبەرﷺ داوا نەکردبێت نەیدابیتێ.

کێ لە ئێمە ئەو جۆرە خۆنەویستنەی هەیە...؟ دەزانم ئێستا دەڵێن، ئاخر ئەو پێغەمبەرە چۆن ئێمە وەکو ئەو دەبین؟ ئێمە پێویستە پەیرەوی ئەو بکەین... سوێند بە خوا کەسی واتان لێ دەردەچێت کە هەر شتێکی هەبێت هیچی بۆ خۆی ناگێڕێتەوە هەمووی دەداتە خەڵکی...ئەوە لە خودا دووری نی یە.

خوای گەورە لە چاکەی هەردووکتان ڕازی بوو...!!

پیاوێك هاتە لای پێغەمبەرﷺ گوتی: ئەی نێردراوی خوا من ماندوو و بێ تاقەتم (هیچ خواردنێ نیە بیخۆم)،

پێغەمبەرﷺ ئەو هەواڵەی گەیاندە خێزانەکانی فەرمووی: هیچ شتێکتان لایە؟ هەموویان یەك وەڵامیان لا بوو: (نا بەوەی تۆی ناردووە بە حەق لە ئاو زیاتر چی ترمان نییە). پێغەمبەریشﷺ پیاوە برسییەکەی لەگەڵ خۆی برد چووە لای هاوەڵانی فەرمووی: (کێ ئەو پیاوە دەکاتە میوانی خۆی؟)، پیاوێك لە ئەنسارەکان یەکسەر هەڵسا گوتی: (من دەیکەمە میوانی خۆم ئەی پێغەمبەری خودا) ، ئیتر ئەو پیاوەکەی لەگەڵ خۆی بردەماڵەوەو بە خێرایی چووە لای خێزانەکەی پێی گوت: هیچ خواردنێکمان هەیە؟ گوتی: نەء تەنها قووتی منداڵەکانم نەبێ، پیاوەکەش گوتی: منداڵەکان بە شتێکەوە خەریك بکە ئەگەر داوای نانی ئێوارەیان کرد بیانخەوێنە ، تا میوانەکە دێت، ئەوجا خواردنەکە دانێ ، پاشان چراکە بکوژێنەوە تاکو هەست بەوە بکا کە ئێمە وا لەگەڵی دەخۆین... ئیتر میوان هات دانیشت و نانەکەی خوارد...کە کاتی نوێژی بەیانی هات ئەو خێرخوازە چوو بۆ مزگەوت لەوێ پێغەمبەری بینیﷺ کە پێی فەرموو: (خوای گەورە ڕازی بوو لەو چاکە و لەو شێوە مامەڵەکردنەی ئەو شەوەی ئێوە لەگەڵ میوانەکەتان)[1].

ئەمە سەرکەوتنێ بوو کە شیاو و شایستەی ئەو خەڵاتە بوو کە پێیان بوترێ: (خودای گەورە ڕازی بوو لەو چاکە و لەو شێوە

---

[1] رواه البخاري في (الحديث، ٣٧٩٨) والبيهقي في "السنن الكبرى" (الحديث، ٤/١٨٥) بنحوه.

مامەڵەكردنەی ئەو شەوەی ئێوە لەگەڵ میوانەكەتان)...ئەی تۆش ناتەوێ خوا لێت ڕازی بێت؟ خۆ بارودۆخی ژیانت لەم هاوەڵە زۆر باشترە، وانییە؟ ئەی بۆ وا ناكەی!؟

دیمەنێكی خراپ

سێ هاورێ لە گەشتێكدان، هەر یەكێكیان خۆراكێكی بۆ خۆی هەڵگرتووە و لەوی تری شاردۆتەوە، تاكو هیچی لێ نەبات بەڵكو لەتێكیشی لێ داوانەكات...!!

سوپاس و ستایش بۆ خوا بۆ ڕەوشتی خۆنەویستن...

دروشمی خۆنەویستن

دروشمێكە كە پێغەمبەر ﷺ بۆ هەموو موسڵمانێك دایڕشتووە، دەفەرموێ ﷺ: (ئیمانی كەستان كامڵ نابێت هەتا ئەوەی بۆ خۆی پێی خۆشە بۆ براكەشی پێی خۆش بێت)[1].

وەك بڵێی دەفەرمووێ ﷺ ئیمانت تەواو نابێت بە خۆنەویستن نەبێ.

دەی تۆش ئێستا دەست پێ بكە ئەوە بكە بە دروشمی خۆت...

---

[1] رواه البخارى في (الحديث ،١٣)، و مسلم في (الحديث ،١٦٨) ، و الترمذي في (الحديث ،٢٥١٥) ، و النسائي (في الحديث ،٥٠٣١)، وابن ماجه في (الحديث ،٦٦).

پشتی لە ژووژک ئەچوو بەهۆی ئەو تیرانەی بەری کەوتبوو ...

باوکی دوجانە یەکێك بوو لە هاوەڵان (خوا لێیان ڕازی بێت) ئەو لە هێرشی بەدردا پێغەمبەری لا گرنگتر بوو لە گیانی خۆی...کاتێك بینی تیرەکان لە هەموو لایەکەوە بۆ پێغەمبەرﷺ دەهاوێژرێ یەکسەر پێغەمبەری ﷺ گرتە باوەش و خۆی کرد بەسەریا ، واتە(خۆی کردە قەڵغانێك بۆ پاراستنی پێغەمبەرﷺ) لە ئەنجامدا هەموو تیرەکان بەر پشتی باوکی دوجانە کەوت...کە ئیمامی ئەبوبەکر ئەو دیمەنەی بینی گوتی؛ کە سەیری پشتی باوکی دوجانەم کرد وەك ژووژك وا بوو لەبەرئەو هەموو تیرەی بەر پشتی کەوتبوو.

ئەو گیانی خۆی نەویست و بەخشی بۆ خوا و پێغەمبەر...پشتی دەداتە بەر ئەو هەموو تیرە و بە سەختی برینـدار دەبێ ئەویش لەبەر خۆشەویستی بۆ پێغەمبەر ﷺ کە گیانی خۆی دەکاتە فیدای پێغەمبەر...

ئەی ئەمڕۆ ئێمە چۆن خۆمان بکەینە فیدای خۆشەویستﷺ و لەبەر ئەو خۆمان نەوێت ...؟!

ئەمڕۆ ئەگەر بمانەوێ پێغەمبەرﷺ بەسەر نەفس و گیانی خۆمانا پەسەند بکەین دەبێ سوونەتەکانی بپارێزین و پارێزگاری

بکەین، وە لە هەموو داب و نەریت و دەستوورەکانی تر بە چاکتری بزانین وە پەیڕەوی بکەین.

ملم نەک ملت ئەی پێغەمبەری خودا

نموونەیەکی تری خۆنەویستن... طەڵحەی کوڕی عوبیداللەیە کە دەڵێ: سەرت بێنە خوارەوە تا تیرت بەر نەکەوێ ئەی پێغەمبەری خوا، ملی من نەك ملی تۆ ئەی پێغەمبەری خودا...لەوکات تیرێك بۆ پێغەمبەرﷺ دەهاوێژرێ طه لحە یەکسەر دەیبینێ و دەستی دەداتە بەری بۆئەوەی بەر پێغەمبەرﷺ نەکەوێ، لە ئاکامدا تیر دەچێتە ناو لەپی پاکی طه ڵحە و شەلەل دەکات.

لەم هەڵوێستە...!! تیر بەرەو پێغەمبەرﷺ دێت طه لحە دەستی دەداتە بەری بەڵام لات سەیر نەبێ... گەر نەفسی خۆی کردە فیدای پێغەمبەرﷺ ئەوا دەست هەر زۆر ئاسانە... ئەی ئەو نەیگوت ملم نەك ملت ئەی پێغەمبەری خودا.

خوایە تۆ شاهێدی کە یەزیدی کوڕی سوکەن پەیمانی خۆی بەجێ هێنا

پێغەمبەر لە ڕۆژی ئوحوددا دەوەستێت و دەفەرموێ: (کێ نەفسی و گیانی خۆی پێمان دەفرۆشێ) یەکسەر دە گەنجی ئەنساری دێنە پێشەوە (کە تەمەنیان لە نێوان١٨-١٩ ساڵدا بوو) ئیتر یەك لە دوای یەك شەهید دەبن، یەکەم پاشان دووەم پاشان سێ یەم، دواتر

هەر دەیان شەهید دەبن کە دەیەمیان (یەزیدی کوڕی سوکەن)ە کە بەرگری لە پێغەمبەرﷺ دەکات وە بە برینداری دەکەوێتە سەر پێی پێغەمبەرﷺ ئینجا دەمرێ، پێغەمبەریش دەفەرموێ ﷺ: (خوایە تۆ شاهێد کە یەزیدی کوڕی سوکەن پەیمانی خوای بەجێ هێنا)، ئەمەش (إبن هشام) لە ژیاننامەی پێغەمبەرﷺ باسی لێوە دەکات.

ئەوەیە کە خۆت نەوێت پێغەمبەرت بوێتﷺ.

ئەی گەنجان... ئەی ئەوانەی لە تەمەنی یەزیدی کوڕی سوکەنن...ئایا ئێوە پێغەمبەرتان ﷺ خۆش ناوێت؟ گەر خۆشتان دەوێ سوننەتەکانی بپارێزن و پەیڕەوی بکەن...توخوا لە مژدەبەخشەکان بن نەك لە ڕۆچووەکان...!!

گەورەترین خۆنەویستن

بە پێداچوونەوەیەکی ئەم نموونانەی پێشوو لە خۆنەویستن...سەیر دەکەین گشتی باس لە خۆنەویستنی تاکە کەسێکە دەکات... بەڵام هەرگیز گوێبیستی خۆنەویستنی تەواوی وڵاتێك وتەواوی نیشتمانێك نەبوویتە...کە ئەوەش گەورەترین خۆنەویستنە...

كـاتى كۆچـكردنى موسـولْمانان لـه مەككـەوە بـۆ مەدينـە ، هەڵوێـستى ئەنـسارەكانى مەدينـــە بـــۆ بـــرا كۆچـــەرەكان جێگـــای سەرسوڕمان بوو كە نە وەسف دەكرێ ، نە دەزانى چۆن باسى بكەی.

هەر كۆچەرێك جگە لەو جلانەی كـە لـە بەریـەتى چـى تـرى نەبوو، لەگەڵ ئەوەی ئەوان لە مەككە دەوڵەمەند بوون...

ناسراويشە كە خەڵكى مەدينە خـەڵكێكى كـشتوكاڵى بـوون و خەڵكى مەككەش بازرگان بوون.

خۆنەويستنى ئەنسارەكان شتێكى خـەياڵى بـوو عـەقڵ بـڕوای پێ ناكا...خۆنەويستنێكى سەرسوڕهێنەر بوو.

هەر كۆچەرێك بە تيرو پشك نـەبوايە نەدەچووە مـاڵى بـرا ئەنـسارى يەكـەی... وە ئەگـەر بگوترابـا فـلان دادەبەزێتـە مـاڵى كـێ؟ هـەموو ئەنسارەكان بە يەكەوە دەيانگوت؛ بۆ لای من، بۆلای من... ئـەوە چـی يە؟! ئەو ج خۆنەويستنێكە ؟!

ئاخر ماقولْ نی يە...!! ئاخر هيچ پەيوەندیيەكى خزمايەتى ودۆسـتايەتى لـە نێوانيانـا نـەبوو ، مەگـەر لەبـەر برايـەتى ئيـسلامى نەبێ خۆ هەر يەكتريشيان نەدەناسى...

هەر لە ئێستاوە نابێ ئەم ديمەنە ببينين... !!

سەیردەکەی دایکەکە تەمەنی گەورە بووە و ناتوانێ بە تەنها بژی، هیچ لە کوڕەکانیشی هەست بە لێپرسینەوە ناکەن هەریەك بەوی تر دەڵێ؛ بیبە بۆ لای خۆت... بۆ ئەوەی لەم کارە ڕابکەن.

دایکە وا ڕاهاتووە کە چەند کاتێك یاخود چەند ڕۆژێك لە ماڵی کوڕەکەی بێت... ژنی کوڕەش لەگەڵی دڵ فراوان نی یە و ڕایناگرێت.

دە لە خۆنەویستی ئەنسارەکان فێر بن.

چاو تێری و دڵ تێری ئەنسارەکان

وە پاکی و بێگەردی کۆچەرەکان

ئێستا نموونەیەك لە خۆنەویستی ئەنسارەکان بۆ کۆچەرەکان باس دەکەین ئەویش نموونەی سەعد کوڕی ئەلربیع و عبدالرحمانی کوڕی عەوفە ،جا تکایە ئەم چەند ڕستەیەی خوارەوە پڕ بە دڵ بخوێنەوە... سەعد کوڕی ئەلربیعی ئەنساری گوتی؛ براکەم ئەوە هەموو پارەکانمە کۆمکردۆتەوە بیکە بە دوو بەشی یەکسان، وە ئەوەش ماڵەکەمە نیوەی بۆ من نیوەی بۆ تۆ، دوو ژنیشم هەیە هەردووکیانت پێشان دەدەم وە تۆش سەیریان دەکەیت کامیانت زیاتر بەدڵ بوو تەلاقی دەدەم هەتا دەگاتە کاتی دیاری کراوی تەلاقەکە ئینجا مارەی بکە و بیهێنە!! عبدالرحمنی کوڕی عەوفیش چی

ئەگوت تەنها ئەوەندە نەبێ: خودا جەزای خێرت داتەوە، گوا بازار؟ بازارم پێ نیشان دە.

ئەوە چی یە...؟! سوێند بە خوا ئەم نموونەیە بەسە بۆ تۆ...!! ئایا خەیاڵی ئەوە دەکەی کە بتوانی هەموو پارە و سامانت بێنی بیانکەی بە دوو بەشی یەکسان... ماڵەکەشت دابەش بکەیتە دوو بەشی یەکسان لە نێوان خۆت و براکەت وە هەروەها ژنەکانیشت...!!

وابزانم هەندێك لە ژنان ئەو قسانەیان بەدڵ نەبوو...؟!

ئێستا بە بیرت دێنمەوە لە چ وێستگەیەکی؟!

هەروا بە رێگاوەین بەرەو وێسگەی سەرەکی...

گەورەترین کۆچکردن لە مێژوودا

هیچ کۆچکردنێك لە مێژوودا نەبووە لە وڵاتێکەوە بۆ وڵاتێکی تر بە پەلاماردان وخوێن ڕشتن نەبێ...بۆ نموونە کۆچڕەوی ئەورووپیەکان بۆ ئەمریکا کە لە فیلمەکانا بینیمان...چەند لە هندیە سوورەکان کوژران... چەند خوێن ڕژا بۆ ئەوەی ئەمەریکا بۆ ئەوروپی یەکان بێت...

بەلام گەورەترین کۆچکردن لە مێژوودا، کۆچکردنی کۆچەرەکانی مەککە بوون بۆ مەدینەی منەوەرە، چونکە لە پێناوی ئیسلام بوو...کە گشتی خۆشەویستی و خۆنەویستن بوو.

تۆش ناتەوێ بچیتە ڕیزی ئەوانەوە وە نموونەی وەك ئەوان بیت...؟ دەی هەر ئێستا سەر لە نوێ دەست پێ بکە و هەموو ژیانت بکە بە خۆنەویستن...'ئایا دەتوانیت...!!؟

شوێنەوار و ڕەنگدانەوەی خۆنەویستن

شوێنەوار و ڕەنگدانەوەی خۆنەویستن گشتی خێر و بەرەکەتە... خوا لێت ڕازی دەبێت وە بۆت زیاد دەکات...ئەوەش بزانە کە ئەگەر دەستت گرت و داتخست ئەوە لە جیاتی خۆنەویستن خۆت پەسند دەکەیت بەسەر خەڵکی تر و خۆت زیاتر دەوێت لە کەسانی تر.

بانگەوازێکی بە پەلە... بۆ هەموو کچان و کوڕان... بۆ هەموو ئافرەتان و پیاوان...

(هەڵسن دۆلابی شتوومەکەکانتان بکەنەوە...ئەو جلانەی کە ساڵێك دوو ساڵی بەسەردا تێپەڕیوە وە کەسیش لەبەری نەکردووە...کوا خۆنەویستنتان...نەفسی خۆتان پڕ بکەن لە خێر و پیشان خوای بدەن...ئەوەش بزانن کە ئەو شتانەی پێغەمبەر دەیبەخشیﷺ هەرهەمووی نوێ بوون).

دەی تۆش خۆنەویست بە ، بە شتومەکە کۆنەکانت دەست پێ بکە...

لەگەڵ شتی ترمە بێجگە لەوانە...!!

ئـــەم چـــەند ڕســـتەیەی خـــوارەوە بخوێنـــەوە و ســـەرت سوڕنەمێنێ...کە ئەوپەڕی خۆنەویستنە...

پێغەمبەر ﷺ بە ئەنسارەکانی گوت: برا کۆچەرەکانتان پارەو سەروەت و سامان و منداڵەکانیان جێهێشتووە و هاتوونەتـە لای ئێـوە کشتوکاڵیش نازانن دەی دابەشـیان ناکـەن؟) گوتیـان بـەڵێ باشـە ئـەی پێغەمبـەری خـودا پـارە و پولـان لـە نێـوان خۆمـان و ئـەوان دابـەش دەکـەین، پێغەمبـەریش ﷺ پێیـانی فـەرموو: (لەگـەڵ شـتی ترمـە بێجگە لەوانە؟) گوتیان: جگە لەوانـە چیتر هەیـە ئـەی پێغەمبـەری خـودا؟ گـوتی: (بەروبوومـەکانتان لەگـەڵیان دابـەش بکـەن) گوتیـان: بەڵێ باشە ئەی پێغەمبەری خودا، بەڵام بەرامبەر بەچی ؟ فەرمووی ﷺ: (بەرامبەر بە بەهەشت کە بۆ ئێوەیە)[1]

پاکی و بێگەردی بـۆ خـوا... کۆچـەرەکان لـە مەدینـە نـاتوانن دەرچـن بـۆ بازرگـانی، چـونکە (لەبەرئـەوەی سروشـتی جوگرافیـای مەدینـە وایـە کـە لـە سـێ لاوە دەورەدراوە وە هاتووچـۆکردن بـۆی سـەختە و نـاکرێ) کەوایـە ئـەو پارەیـەی ئەنـسارەکان لەگـەڵیانا دابەشیان کردووە بە کەڵکیان نایەت و سوودی لـێ وەرنـاگرن...بـەڵام سەیری خۆنەویستنی ئەنـسارەکان بکـە کـە نـە سنووری هەیـە و نـە

[1] رواه البخاري في(الحديث:٣٧٨٢) بنحوه.

کۆتایی دێت، ئەی چۆن ئاوا نابێت بەهەشت جەزا و پاداشتیان بێت؟

حەز دەکەی ببیتە کامەیان...!؟

هەر پیاوێکی ئەنساری یەك ساڵی تەواو لە زەوی خۆی ئیشی دەکرد پاشان کۆی بەروبوومی ئەو ساڵەی کە پێش ئەوەی بگەڕێتەوە ماڵی خۆی دەیبردە ماڵی برا کۆچەرەکەی و پێ ی دەگوت؛ ماوەی یەك کاتژمێر من بەجێت دێڵم، تۆش بە هەوەسی خۆت هەڵیبژێرە...

ئەوە چ خوڕەوشت و ڕەفتارێکە...!؟

چەند دیمەنێک

دینارێکی چڵکن لە گیرفانتایە نازانی چۆن خۆتی لێ ڕزگار بکەیت...ناچاری دەیبەخشی...!

شەش جلت کڕیوە، پێش ئەوەی بچیتە لای هاوڕێکەت لەو شەشە جوانترین و باشترین و کەشخەترین جل هەڵدەبژێری وە ئەوەی لەبەرت ماوەتەوە دەیبەیت بۆ هاوڕێکەت...!!

مەرجت لەسەرمان دانا ئێمەش جێبەجێمان کرد

پێغەمبەرﷺ دوای سەرکەوتن و کردنەوەی خەیبەر بە ئەنسارەکانی گوت؛ (خودا پاداشتی خێرتان داتەوە کە پەیمانتان بە

جێ هێناو وەفاداربوون...) ئەوانیش گوتیان: مەرجێکت لەسەرمان دانا و مەرجێکمان لەسەرت دانا ئەو مەرجەی لەسەرمانت دانا جێبەجێمان کرد و وەفاداربووین، ئێمەش مەرجمان هەیە لای تۆ کە بەهەشتە

فەرمووی: (بەهەشت بۆ ئێوەیە بەرامبەر بەوەی کە بەوەفابوون)[1].

ئەی ئێوە تامەزرۆی بەهەشت نین...؟!

خۆنەویستن نەخۆشیەکانی دڵ چارەسەر دەکات

ئەگەر خۆنەویست بیت ئەوا خێر و بەخشندەیەکی زۆر دەدۆزیتەوە...دڵ تێرتر و چاو تێرتر دەبیت...هەر چ رِق و قینە و بوغز و حەسودیەیە هەر هەمووی لە دڵتا دێتە دەرەوە...

پەیوەندیەکی سەیر لە نێوان خۆنەویستن وە ساغ و سەلامەتی دڵدا هەیە...وە لە نێوان خۆنەویستن و بەزەیی... وە لە نێوان خۆنەویستن و سینە ساف... وە لە نێوان خۆنەویستن و...وە هەروەها...

گەر دەتەوێت سینەت بێ گەرد و بێ خەوش بێت ئەوا فێری خۆنەویستن بە.

مەدینەی چاکەکار...

خەونێکی لەبارە بۆ بەدی هێنان

---

[1] رواه الطبراني في "المعجم الكبير" (الحديث، ١٠١/٥).

هەتا ئەو کاتەی پارەیەکی زۆر لە بەحرەینەوە هات ئەوسا پێغەمبەرﷺ فەرمووی: (ئەوە بەتەنها بۆ ئەنسارەکانە) ئەنسارەکانیش هاتن و گوتیان: ئێمە نایبەین ئەی پێغەمبەری خوا هەتا دابەشی نەکەیت لە نێوان ئێمە و برا کۆچەرەکانمان، کۆچەرەکانیش هاتنە لای پێغەمبەرﷺ و گوتیان: ئەی نێردراوی خودا هیچ گەل و هۆزێکمان نەبینیوە ئەوەندە ماندوو بێت و ئەوەندە ببەخشێت وە باشتر و چاکتر بێت لەم گەڵ و هۆزەی کە لایان دابەزینە (مەبەستیان ئەنسارەکان بوو)، ئەوان سکیان تێر کردین، لە بەروبوومی پیشەیاندا هاوبەشیان کردین هەتا لەوە ترساین هەر هەموو ئەجر و پاداشتەکان ئەوان لای خوا وەریگرن ئەویش فەرمووی ﷺ: (نەخێر ئەو نزا و دوعایانەی بۆ ئەوانتان کردووە لای خوا نووسراوە و بۆ ئەوانە وە هەروەها سوپاس و ستایشکردنی ئێوەش بۆ ئەوانە) [1]

ئەوە چی یە...؟ ئەوە چ کۆمەڵگایەکن...؟

ئەی ئەوەی وا لە شاری چاکەکاران دەگەڕێ... ئەم خەونانە لەسەردەمی پێغەمبەر ﷺ و خەلیفەکانی بەدی هاتووە...بەڵام دڵنیا بە کە دووبارە دێتەوە دی ئەگەر هاتوو ئیمان بگەڕێتەوە ناو دڵەکان

---

[1] رواه ابوداود في الحديث (٤٨١٢) ، والترمذي في الحديث (٢٤٨٧).

و خۆنەویستن بگەڕێتەوە و بەھەشت ببێتە ھیوا و ئاواتی سەرەکی ھەر ھەموومان.

بە خوا ئاو ناخۆمەوە

تا براکەم ئاو نەخواتەوە...!!

عکریمە کوڕی ئەبو جەھل ٢٢ ساڵ دژایەتی پێغەمبەری ﷺ کرد و شەڕی لەگەڵدا کرد پاشان بوو بە ئیسلام و خۆی چاك کرد وە بە شەھیدی مرد ، ھۆی شەھید بوونیشی ڕەوشتی خۆنەویستن بوو.

چۆن شەھید بووی ئەی عکریمە...؟

لە ڕۆژی شەڕی یەرموك موسوڵمانان بریندارەکانیان نزیك خۆیان دانابوو، بەڵام لە کاتی توندی شەڕەکە ئەو بریندارانە لەبیر کران، لە نێوان بریندارەکاندا عکرمەی کوڕی ئەبو جەھل بوو، لەو کاتەی کوڕە مامەکەی بەسەریانا دەگەڕا و یەك یەك ئاوی دەدانێ ، جا ئەو کوڕە مامەی دەگێڕێتەوە ودەڵێ: لە عکریمەی کوڕی مامم گەڕام لە نێوان بریندارەکاندا دۆزیمەوە ، بینیم زۆر شەکەت و بە ئازار بوو، ئەو زۆر زۆری تێنوو بوو، وە دە برینداری تریش لە تەنیشتی یەوە بوون ، منیش یەکسەر ئاوەکەم برد وە بۆلای عکرمە ڕام کرد و پێم گوت، بخۆوە، گوتی: باش، ئاوەکەی لێم وەرگرت ھەر کە ویستی ئاوەکە بخواتەوە گوێی لە برا بریندارەکەی تەنیشتیەوە بوو دەیگوت: ئاە، ئاوی دەویست یەکسەر عکریمە گوتی: بە خوا ئاو

ناخۆمەوە تا براکەم ئاو نەخواتەوە، ئینجا چوون ئاویان لای و ئاویان دایێ ، ئیتر ئەمە ڕوودواوە لەگەڵ هەر دە بریندارەکە دووبارە بۆوە هەتا گەیشتنە دەیەم کەس ئەویش گوتی: بە خوا ئاو ناخۆمەوە تا عکریمە نەیخواتەوە، هەر کە ئەوانیش گەڕانەوە لای عکریمە، سەیر دەکەن مردووە و شەهید بووە...

شەرمت بە خۆت نی یە...چاوچنۆکی بۆ ۱۰۰۰ دیناری بلیمەر... چاوچنۆکی بۆ شتومەکە کۆنەکانت... ناتەوێ هیچ زانیارییەك بدەیتە هاوڕێ هاوپیشەکانت.

ئایا ئەم هەڵوێستە هیچ کاریگەرییەکی لەسەرت نەبوو...؟

بەڵام من حەزم لە ماسی یە...!!

الهندی لە (گەنجینەی کرێکاران) دا باس لەم ڕووداوەی خوارەوە دەکات... کە هەڵوێستێکە بەشەو بەڕۆژ دووچاری دەبینەوە.

ڕۆژێك عەبدولای کوڕی عومەر تامەزرۆی ماسی بوو، ئەو حەزی لە ماسی برژاو دەکرد... ڕۆژێك خێزانەکەی ماسییەکی کڕی و بردییەوە ماڵەوە و برژاندی و لە بەردەم عەبدولای دانا...هەر ئەو کات هەژارێك لە دەرگای دا عەبدولا گوتی: ماسییەکەی بدەرێ، خێزانەکەشی گوتی: لە ماڵەوە گۆشتمان هەیە لەوانەیە ئەو هەژارە گۆشتەکەی پتر بوێ گوتی: ئاخر من حەزم لە ماسی یە! ئیتر ماسی یەکەی دا بە هەژارەکە و هەژار چووە دەرەوە، ئافرەتەکەش یەکسەر

بەدوایدا چووە دەرەوە و گوتی: ڕازی بە درهەمێك لێت بكڕمەوە، هەژارەكە ووتی: باشە ، ڕازیم، ئیتر لێی كڕیەوە و گەڕایەوە ماڵەوە دووبارە ماسی یەكەی لە بەردەم عەبدولاّ دانا، كاتێك ویستی ماسیەكە بخوات هەژارەكە لەبەردەم دەرگا وەستا بوو، ژنە پێی ووت: چیت دەوێت؟ عەبدولاّش ووتی: ماسی یەكەی بدەرێ، دیسان هەمان ڕووداوی پێشوو ڕوویدا و ماسی یەكەی بە درهەمێكی تر لێ كڕیەوە، ئینجا ماسی یەكەی لە بەردەم عەبدولاّ دانایەوە ، هەژارەكە بۆ جاری سێیەم هاتەوە، ئەوجا ژنە ووتی: توخوا نەیەیتەوە ،عەبدولاّی كوڕی عومەریش ووتی: گوێم لە پێغەمبەری خودا ﷺ بوو كە دەفەرموێ: ((هەر كەسێك دڵی بۆ شتێك چوو (شتی حەلالی ڕێ پێدراو) وە ئەو شتەی نەویست و دای بە كەسێكی تر كە بە خۆشی حەزی لێبوو ئەوا هەر خوا لێ ی خۆش دەبێت)).

خۆ عەیب نی یە دڵت بچێتە شتێكی حەلال، زۆریش ئاسایی یە دەستت بكەوێ، بۆ نموونە عەبدولاّی كوڕی عومەر دڵی چووە ماسی و خێزانەكەی بۆی كڕی... زانراوە مەدینە شارێكی كەنار دەریا نی یە واتە دەستكەوتنی ماسی لەم شارەدا ئاسان نی یە...

پاكی و بێگەردی بۆ خوا !! ماسی یەكت لەو شوێنە دەست بكەوێت و نەتەوێت ،جا بیدەی بە كەسێكی تر نە جارێك و نە دووان...

عەبدولاّ ووتی: (بەلاّم من حەزم لە ماسی یە)... ئەو ڕستەیە مانای ئەوەیە کە (حەزم لەچ شتێك بێت ئەو دەبەخشم)...خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿لَن تَنَالُواْ الْبِرَّ حَتَّى تُنفِقُواْ مِمَّا تُحِبُّونَ﴾[1]

واتە: (ئێوە هەرگیز ناگەنە پلەی چاکی و چاکەکاری هەتا لەو شتانەی کە خۆشتان دەوێت نەبەخشن).

پ/ ئایا چاکترین و خۆشەویسترین شت لە لات چی یە؟

ئایا دەتوانی ئەو شتەت بۆ خۆت نەوێ و بیدەی بە کەسێکی تر تا خوا لێت خۆش بێت؟!

ئەو شوێنەم بۆ خۆم دانابوو

بەڵاّم دەیدەم بە عومەر بێ

نموونەیەکی تری خۆنەویستن...هەڵوێستی خاتوو عائشەیە...کە ئەبو لولوی مەجوسی لە خەلیفە عومەری کوڕی خەتابی دا، ئیمامی عومەر یەکسەر کەوت ولە خوێنی خۆی گەوزا ، ئەوسا عومەر زانی کە دەمرێت ، بە کوڕەکەی گوت: عبدالله بچۆ بۆ لای عائیشەی دایکی ئیمانداران و پێ ی بڵێ:

عومەری کوڕی خەتاب ڕووخسەتت لێ دەخوازێ کە لە تەنیشت هەردوو هاوەڵەکەی بشاردرێتەوە (لەگەڵ پێغەمبەر ﷺ و

[1] سورة آل عمران، ٩٢.

ئەبوبەکری بوو)، خاتوو عائشەش گوتی: ئەو شوێنەم بۆ خۆم دانابوو بەڵام با بۆ عومەر بێ.

خوات لێ ڕازی بێت ئەی ئەبوو هورەیرە

پێغەمبەرﷺ بەم هەڵوێستە جوانەی خوارەوە ئێمەو باوکی هورەیرە فێری خۆنەویستن دەکات...باوکی هورەیرە ئەم بەسەرهاتە دەگێڕێتەوە دەڵێ: زۆر زۆرم برسی بوو لە تاو توندی برسێتی پێیان دەوتم: ئەوە شێت بووە، دەمگوت: بە خوا شێت نیم، ئەوە برسێتی یە برسێتی، ئینجا دەچووم لە تەنیشت دوانگەی پێغەمبەرﷺ دادەنیشتم جا هەر پیاوێکی موسوڵمان بە لاما تێپەربووایە یەکسەر ئایاتی بژێوی و بەخشینم بۆ دەخوێندەوە (هەتا دڵی نەرم بێتەوە هەست بە من بکا و شتێکم پێ ببەخشێ)، ئەبوبەکر هات بەلاما تێپەری و ئایەتەکەم خوێندەوە ، ئیتر ئەو ڕۆیشت و گرنگی پێم نەدا ئینجا عومەر بە لاما تێپەڕی ئەویش گرنگی نەدا و ڕۆیشت، پاشان پێغەمبەرﷺ تێپەڕی و سەیری کردم زانی حاڵم چۆنە، زەردەخەنەیەکی کرد و فەرمووویﷺ: ئەی باوکی هورەیرە لەگەڵم وەرە و شوێنم کەوە منیش شوێنی کەوتم تا گەیشتەوە ماڵی خۆیﷺ ئینجا ڕوخسەتی هاتنە ژوورەوەم خواست، ئەویش بە خێزانەکەی فەرمووﷺ: هیچمان هەیە؟ گوتی: جەرە شیرێك کە بەشی یەك کەس یان دوو کەس دەکات (ئای لەو خۆشی‌یەی ئەی

باوکی هورەیرە) ئینجا پێغەمبەرﷺپێی ووتم: ((ئەی باوکی هورەیرە بچۆ کەسان و ئەهلی (سیفەم) بۆ بانگ کە و لەگەڵ خۆت بیانهێنە))، (کەسانی سیفە موسوڵمانە هەژارەکان بوون کە ژمارەیان نزیکەی ١٠٠ کەس دەبوو)، هەر یەکسەر داخ کەوتە دڵمەوەو غەمم خوارد لە دڵەوە گوتم: کوا ئەو گۆزەیە بەشی کەسانی سیفە دەکات، ئەوە لە کێ ئەوان لە کێ؟ بەڵام هەر دەبوایە گوێڕایەڵی پێغەمبەری خودا بم، ئیدی ڕۆیشتم و ئەوانم هێنا، پێغەمبەرﷺ بە خەندیەك سەیری کردم و پێی گوتم: (جەڕە شیرەکە بەسەریاندا بگێڕە) منیش ناچار گۆزەم هەڵگرت و یەکە یەکە شیرەکەم بەسەریانا گێڕا، ئەوانیش هەر لێیان دەخواردەوە هەتا تێر دەبوون، من هەر دەمگوت: تیای نەما، هیچی تیا نەما، ئیدی هەر جارەو یەکێك لێی وەردەگرتم و شیری دەخواردەوە هەتا تێردەبوو ئیتر ئاوا...تا هەر هەموویان تێریان شیر خواردەوە، پێغەمبەریشﷺ هەر بە زەردەخەنەوە سەیری دەکردم، ئینجا فەرمووی‌ﷺ: (ئەی باوکی هورەیرە جگە لە من و تۆ کەسی تر نەما)، گوتم: ڕاستت فەرموو ئەی پێغەمبەری خوا فەرمووی‌ﷺ: (دە بخۆوە باوکی هورەیرە) (ئێ هیچ ماوە پاش ئەو هەمووە...؟) ئینجا خواردمەوە و پاشان دام بەو فەرمووی‌ﷺ: (بخۆوە باوکی هورەیرە) منیش دووبارە شیرم خواردەوە، پاشان دام بەو، فەرمووی‌ﷺ:(بخۆوە باوکی هورەیرە) سێ بارە خواردمەوە،ئەو هەر دەیگوتەوەﷺ : (بخۆوە، بخۆوە)، منیش هەر دەمخواردەوە تاکو

گوتم: نا بەوەی تۆی بە حەق ناردووە بەسە، هیچ جێگایەکی بۆ نەما ئاخر بیخەمە کوێ؟ (ئەوەندە تێر بوو بوو). دواتر پێغەمبەرﷺ جەرە شیرەکەی وەرگرت و لێی خواردەوە[1].

ئەوە موعجیزەیەك بوو لە موعجیزەکانی پێغەمبەرﷺ، بۆ ئەوەی باوکی هورەیرە و هەموو موسوڵمانان فێری ئەم جۆرە رەوشتە بکات(رەوشتیخۆنەویستن) وە تا رۆژی دوایی.

لە رەوشتی خۆنەویستندا خێر و بەرەکەت و زیاد بوونێك هەیە، ئەگەر کەمێ خواردنت لابوو بیدەی بە کەسێکی تر بە ویستی خودا زیاد دەبێت.. دەی سووتەمەنیەکەت نوێ بکەوە...

ئەی بیرت ماوە شەمەندەفەرەکەت گەیشتە کام وێستگە؟

تام و لەززەتی خۆنەویستن بچێژە

خۆنەویستن خۆشی و لەززەتێکی هەیە کە وەسف ناکرێ..دڵێکی بێ خەوش و نەفسێکی پاکت پێ دەبەخشێت... خۆنەویستن هەست و سۆزە مرۆڤایەتیەکان بە رادەیەك بەرز دەکاتەوە تا وات لێ دێت کە هەر کاتێك حەزت لە هەر شتێکی حەلال بوو یەکسەر دەیبەخشی و دەیدەیتە یەکێکی تر، وە کە ئەو وەریگرت و دڵی ئەوت خۆش کرد ، ئەوا بێگومان لەززەتی ئەو

---

[1] رواه البخاري في (الحديث:٦٤٥٢) ، والترمذي في (الحديث:٢٤٧٧).

خۆشییەی ئەو لەناو دڵی خۆتا ئەدۆزیتەوە، بەڵێ ، بە ڕاستی ئەو هەستەت پێ دەبەخشێ...وە ئەو خواردنەی کە حەزت لێ یەتی نەتخوارد و دات بە کەسێکی تر ئەوا تام و چێژی ئەو خواردنە لە دەمی خۆتا دەدۆزیتەوە.

دەی گەنجان...هەر ئێستا چاوچنۆکی لە دڵتانا دەربێنن...دەست پێ بکەن و خۆتان ڕابێنن...

هەر شتێك کە خۆت حەزت لێ یەتی نەتویست و توانیت بەسەر نەفسی خۆتا زاڵ بیت و بەخشیت (جا ئەگەر ئەو شتە بچوك بێت یا گەورە) ئەوا بێگومان دەبیتە مرۆڤێك کە هەمیشە حەزی لە چاکە و خێرە... بەڵکو عەشقی خێر و چاکەکردن دەبیت...دەگۆڕێی بۆ مرۆڤێك کە بەدوای خۆنەویستنا بگەڕێت لە هەموو شوێنێك ولە هەموو کاتێك، بۆ نموونە؛

- لە ناو ئۆتومبیلەکانی هاتووچۆ کە زۆر ماندوویت بەڵام زۆر بە ئاسانی بۆ پیاوێکی بە تەمەن یان بۆ
ئافرەتێك هەڵدەستیتەوە.

ئەگەر لە نێوان دوو شتی باش و باشتر هەڵبژێردرای... باشەکە بۆ خۆت و باشترەکە بۆ براکەت بەجێ دێڵی... دەی تاقی بکەوە.

موعجیزەیەک

بۆ فێر بوونی خۆنەویستن...!!

هاوەڵان بۆ لێدانی کەندەر (خەندەق) ماوەی ١٥ڕۆژ مانەوە ، ئەوەندە برسی بوون لە تاو برسێتی بەردیان لە سکیان بەستبۆوە، جابری کوڕی عبداللە هات بە پێغەمبەری ﷺ گوت: ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ئێمە لەماڵەوە مریشکێك و کەمێك جۆمان هەیە ، بە پێشم کەوە ئەی پێغەمبەری خودا تا بەیەکەوە بیخۆین ، پێغەمبەریش ﷺ سەیرێکی جابری کرد و فەرمووی: (بە تەنها من بێم؟) جابریش گوتی: با یەکێك یان دووان لەگەڵتا بێت، ئیدی پێغەمبەر چووە سەر بەرزایی چیایەك وەستا و فەرمووی ﷺ: (ئەی دەستە لەشکری کۆچەرەکان، ئەی دەستە لەشکری ئەنسارەکان، ژەمی ئەمڕۆمان لای جابری کوڕی عبداللەیە) جابریش گوتی: هەر کە پێغەمبەر وای ووت یەکسەر خۆم دزییەوە و بەخێرایی ڕامکردە ماڵەوە و خۆم گەیاندە خێزانەکەم و پێم گوت: فریامکەوە پێغەمبەری خوا ﷺ بە خۆو بە هەموو لەشکرەوە بەرەو ئێرە دێن...!! ئەو ئافرەتە موسڵمانە بڕوادارە وتی: بڕی خواردنەکەت بە پێغەمبەر ﷺ ڕاگەیاند؟ گوتی: بەڵێ، ئەویش گوتی: خوا و پێغەمبەری خوا ﷺ بە خۆیان باشتر دەزانن، پێغەمبەری خودا ﷺ پێش گەیشتنی سوپاکە هاتە لای جابر و پێ ی فەرموو: (جابر

تۆ ئەمرۆ دەرگەوانمانی)... پێغەمبەریش ﷺ نانی ئامادە دەکرد، وە هەرجارێ جابر ١٠ کەسی دەهێنا ژوورەوە خواردنەکەی بەسەریانا دابەش دەکرد ، ئەوانیش دەیانخوارد و پاشان دەچوونە دەرەوە ، ئیدی ١٠ دەهاتنە ژوورەوە ١٠ دەچوونە دەرەوە...وە هەروەها...، تا هەر هەموو لەشکرەکە لە تێری نانیان خوارد ئەوجا جابر چووە ژوورەوە. جابر دەڵێ: هەر کاتێك کۆمەڵێك دەردەچوون دەمگوت بەشی دەستەی پاش ئەوان ناکات ئەوجا دەچوونە ژوورەوە تێریان دەخوارد ،کە دەهاتنە دەرەوەش گەدە و سکیان پڕ ببوو و ددانیان پاك دەکردەوە، پاشان دەڵێ: پێغەمبەر ﷺ پێ ی ووتم: (ئەی جابر خوای گەورە بەرەکەتی خۆی خستە ناو خواردنەکەی تۆ و خێزانەکەت) جا کە چوومە ژوورەوە سەیری خواردنەکەم کرد دەبینم وەك خۆی ماوە تەنها پارچەیەك لە مریشکەکە نەبێت کەمی کردبوو..ئەی خوایە... شتێکی دەرئاسا... موعجیزەیەك...سوپایەك بەتەواوی تێریان نان خوارد.ئایا فێر نەبووی...؟!

میللەتێک کە خۆنەویستنی تیا نەما.....!!

پاش ئەوەی جەعفەری کوڕی باوکی تالیب لە ڕۆژی موئتەدا شەهید کرا ، سێ منالی بچووکی لە دوای خۆی بەجێ هێشت، پێغەمبەریش ﷺ هەڵسا لەناو خەڵکی بانگەوازی کرد و فەرمووی:

(کێ منداڵەکانی جەعفەر دەگرێتە ئەستۆی خۆی؟) ،(کێ بەخێویان دەکات؟)

هەر یەکسەر سێ لە هاوەڵان هەڵسان و کەوتنە پێشبڕکێی یەکتر بۆ وەرگرتنی ئەو سێ منداڵەی جەعفەر (هەرچەندە گشتیان هەژار ونەبوون و بێ تاقەت بوون)...جەعفەری کوڕی باوکی تاڵیب پیاوێکی زۆر خۆنەویست بوو هەتا پێغەمبەرﷺ ناوی نابوو: باوکی هەژاران، کە ئەم ڕەوشتەی دوای مردن بە کەڵکی هات...

بەڵام لەم ڕۆژگارەدا... ئاخ و داخ بۆ میللەتێك ڕەوشتی خۆنەویستنی تیا وون بووە و نەماوە...

کوڕ پاش مردنی باوك کەس نی یە بیگرێتە ئەستۆی خۆی مامەکانیشی لە هەڵگرتنی ئەو بارە قورسە ڕادەکەن.

خۆنەویستن نەبێ

نە دڵنیایی نە حەوانەوە هەیە

ئەگەر سەرنج بدەینە واقیعی ئەمڕۆمان... سەیر دەکەی ئەوە باوکە وا بە شەو بە ڕۆژ ئیش دەکات، ئەوەش دایکە وا بە شەو بە ڕۆژ ئیش دەکات ، ئەوە هەمووی تاوەکو ژیانێکی ئاسوودە و خۆش بۆ منداڵەکانیان دابین بکەن، جا ئەوەندە دڵیان لای منداڵەکانیانە کە هەر دەڵێن و دەڵێنەوە: ئاە نازانین دونیا چی بۆیان هەڵگرتووە...نازانین بەیانی چی بۆیان شادۆتەوە...

توخوا...گەر کۆمەڵگایەك ڕەوشتی خۆنەویستنی تێدا بەربلاو و باو بوو... دەگاتە ئەو ڕادەیە من ئەوەندە لە داهاتووی منالەکانم بترسم؟... نەخێر گەر خۆنەویست بم دەزانم ودڵنیام کە لە دوای من کۆمەڵگا گرنگییان پێدەدات وە کەسێك هەر دەبێ ئاگای لە منالەکانم بێت و بەخێویان بکات...مەحالە کۆمەڵگاش هەست بە ئاسوودەیی و دڵنیایی و حەوانەوە بکات مەگەر بە ڕەوشتی خۆنەویستن نەبێ...

دەی دڵەکان نەهەژان...؟ فرمێسکەکان نەرژان...؟! ئەی کۆمەڵگای خۆت خۆشناوێت...؟! دە لە خۆتەوە دەست پێ بکە.

لەوانە بوونەوەر بە کەڵک بوونەوەر بێت

ئیمامی غەزالی لە کتێبی (احیاء علوم الدین) سەبارەت بە ڕەوشتی خۆنەویستن دەڵێ: ئاستی خۆنەویستن دەگۆڕێ لەم سێ پلە و پایەی خوارەوە:

یەکەمیان: خەڵك دێنیتە ئاستی خزمەتکار کە ئەوەی لەبەرت ماوەتەوە دەیدەیتێ.

دووەمیان: خەڵك دێنیتە ئاستی خۆت کە چیت بۆ خۆت بوێ ئەوەشت بۆ ئەو دەوێ (ئەوەی بۆ خۆت پێت خۆشە و وەری دەگری بۆ خەڵکیش پێت خۆشە ودەیبەخشی).

سێیەمیان: خەڵك دەخەیتە سەرووی ئاستی خۆت (پێویستییەکانی ئەو لەسەرەوەی پێویستیەکانی خۆت دادەنێیت).

ئێستا حەزت لە كامە جۆرە...؟

داوا لە خوای گەورە دەكەین كە لە كەسانی ئاستی سێ یەم بین.

ئامانجی خۆنەویستن

ئامانجی خۆنەویستن پەسەند كردنی ڕەزامەندی خوایە بەسەر ڕەزامەندی خەڵك، وە پەسەند كردنی ڕەزامەندی خوایە بەسەر هەموو شتێكدا ، وە ڕەزامەندی خودا لەسەرووی هەموو حەز و ویست و ئارەزووەكانی خۆت.

هەمیشە ڕەزامەندی خودا لە پێش خۆت وخەڵك وە لە پێش هەموو شتێكەوەیە...لە خۆت بپرسە: بەچی خوا لێت ڕازی دەبێت؟

كە شتێكی خۆت یان خۆشی یەكی دونیای خۆت نەویست دات بە كەسێكی تر ، ئەوا لە زەردەخەنەی ئەو كەسە كە دڵیت خۆش كردووە خۆشی یەك لە دڵتا دەدۆزیتەوە...وە چۆن دڵی ئەوت خۆش كردووە ئاوا دڵی تۆش خۆش دەبێت...

ئایا پێشتر ئەوەت چێژتووە ؟

ئامانجی خۆنەویستن لە دڵتا بپارێزە: (پەسەند كردنی ڕەزامەندی خوا بەسەر خۆت وخەڵك و بەسەر هەموو شتێكی تر) وە دەست بكە بە جێ بە جێ كردن.

ووتەی کۆتایی (لە دڵەوە بۆ دڵ)

پیاو چاکێك پێش مردنی وەسیەتنامەیەك بۆ کچەکەی دەنووسێ کە تیایدا دەڵێ: " کچەکەم چی تر لە مردن ناترسم ئەگەر هەر ساتێك بۆم هات، ئەوا من لە دونیادا زۆرم وەرگرتووە.

مەبەستم زۆرم بەخشیووە، کچی خۆم هەندێ جار جیا کردنەوە لە نێوان وەرگرتن و بەخشین زۆر سەختە، چونکە ئەو دووانە لای خواناس و بڕوادار یەك مانا دەبەخشێت و یەك واتا دەدات، وە هەرجارێك چیم بەخشیوە وەرم گرتۆتەوە، بەڵکو زیاترم وەرگرتووە لەوەی بەخشیتم".

بەخوا ئەوانە چەند ووشەیەکی گەورە و کاریگەرن گەر گەیشتە ژووانی دڵە پاکەکان.

ڕاستە...هەر قسەیەك لە دڵەوە دەرچێت دەچێتە دڵ و ناچێتە شوێنێکی تر.

چاوەڕێی چی...؟! نەگەیشتی...؟!

ئاخ بۆ تۆ... شەمەندەفەرەکە گەیشتە وێستگەی سەرەکی...!!!

دەی هەڵسە بجووڵێ... بڕۆ لە جێگا ئاسوودە و پڕ لە ئارام و خۆشییەکانا بگەڕێ...چاوەڕێی چی دەکەیت...؟!

ناوەرۆك

كتێبخانەی نارین

چاپ دابەش كردن بلاّوكردنەوە

هەولێر – گۆڕەپانی شیخ مەحموود – نزیك پارێزگا

باڵەخانەی(سێد بهاءالدین)

پۆستی ئەلیكترۆنی nareen_1@yahoo.com